לציונות–לסוציאליזם–לאחוות עמים

על המשמר

יום ב', ג' בחשון תשמ"ח, 26 באוקטובר 1987 / שנת מ"ח מס' 13478 / המחיר 1.10 ש"ח כולל מע"מ

שמיר: נסיעות השרים לחו"ל התרבו לאחרונה בטור גיאומטרי

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

ראש הממשלה יצחק שמיר ביקש אתמול בישיבת הממשלה מהשרים לקצץ בנסיעותיהם לחו"ל. לקראת סיום ישיבת הממשלה אמר שמיר, כי מספר נסיעות השרים לחו"ל התרבה בטור גיאומטרי. „לפני שנצטרך לעשות סדר על משקל לקצץ בנסיעות, אני מבקש לקצץ בנסיעות", אמר.

הממשלה אישרה אתמול את נסיעותיהם לחו"ל של חיים קורפו, גד יעקבי ויצחק פרץ.

„לנצור הלשון בעניין המפולת בארה"ב" — ביקש ניסים מהשרים

חרף ההרגעה — חרדה גדולה באוצר

לא יהיה כנראה מנוס מפיחות ● וייצמן מתח ביקורת בישיבת הממשלה על דבריו המרגיעים של פרופ' ברונו ● רבין: נצטרך לגייס את כל תומכינו בקונגרס למנוע קיצוץ הסיוע לישראל

מאת כתבנו הכלכלי בירושלים, דליה שחורי ואבי בניהו כתבי „על המשמר"

חרף ההודעות המרגיעות מפיהם של ראשי המשק בסוף השבוע, הביעו אתמול פקידים בכירים בירושלים חששות מפני חצמוי למשק בעקבות ההת־פתחויות הכלכליות בעולם והת־מוטטויות הבורסה. הפקידים אמרו, שלמעשה ייפגע

(המשך בעמוד 2)

התחדשה שחיקת המניות בבורסה בת"א

השוק נשחק אתמול ב־300 מיליון דולר ומתחילת המפולת ב־850 מיליון ● מצפים להתייצבות היום — המבטים מופנים לניו־יורק

מאת אייל שגב, כתבנו הכלכלי בת"א

השחיקה בשוק המניות התחדשה אתמול, זאת לאחר שבסוף השבוע היו עליות שערים חדות בשוק. בסך הכל ירד אתמול ערכו של שוק המניות ביותר מ־300 מיליון דולר, ומתחילת המפולת נישחק שווי השוק בכ־850 מיליון דולר.

ירידות השערים בשוק החלו כבר בשלב השערים המשתנים עוד בבוקר, ונימשכו גם במסחר הרגיל. בסיכום כללי ירדו שעריהן של 372 מניות; 143 מהן ביותר מ־5 אחוזים ולי־45 מניות לא נימצאו קונים כלל, ונירשם להם שער של „מוכרים בלבד". רק 9 מניות עלו וב־40 אחרות לא היה שינוי בשערים.

הססנות ועצבנות

מדד המניות הכללי ירד במהלך המסחר ב־2.73 אחוזים. המניות הפקפשיות ירדו ב־5.6 אחוזים ובמניות הבנקים היתה ירידה קלה של 0.65 אחוזים, זאת בעיקבות היצע של כ־20 מיליון שקל. סוחרי הבורסה גילו במהלך המסחר הססנות רבה שלוותה גם בעצבנות. גם אתמול סרבו עדיין סוחרי הבורסה להתנבא מה צפוי בשוק בימים הקרובים, אולם אחר הברוקרים העז ואמר: „תוך שבוע עד שבוע ומצי יסתיימו קישרי הגומלין בין הבורסה שלנו לבין בורסת ניו־יורק ושוק המניות הישראלי ימשיך לתפקד באופן עצמאי.

אחרים העריכו שאם לא יגיעו במהלך המסחר היום ידיעות על התמוטטות בוול־סטריט, יש לצפות להתייצבות ואולי גם לעליות שערים קלות כבר היום. הדולר השחור לא השתנה גם אתמול והוא המשיך להיסחר ב־1.73 עד 1.74 שקל.

„רק שלא תהיה פאניקה"

מתפללת אמריקה ערב חידוש המסחר בוול־סטריט

מאת אודי נחשון, שליחנו המיוחד

ניו־יורק. שבוע לאחר „יום שני השחור" נושאים המשקיעים עיניים לכותל הדמעות הממוחשב של וול־סטריט. במאה ה־17 עדיין ניצבה כאן חומה שנועדה להגן על ניו־אמסטרדם מפשיטות האינדיאנים. עכשיו חוששים מפשיטות המשקיעים. בקהילה הפיננסית בניו־יורק, הורגשה בסוף השבוע מתיחות רבה, וחברות הברוקרים הגדולות פנו במודעות ענק בעיתונים ובתשדירי פרסומת בטלוויזיה לליבו של המשקיע הקטן: „עכשיו, מה ביחס לשבוע הבא" — שאלה מודעה מטעם החברה הגדולה „מריל לינץ'". הגרוע מכל כבר מאחורינו, מנסים להרגיע הברוקרים ומוסיפים סיסמאות שמוכרות גם למשקיע הישראלי: עכשיו הזמן לחשוב לטווח ארוך.

(המשך בעמוד 2)

מחנה אוהלים מול הכנסת

מטה המאבק של ההתיישבות העובדת ינהל ממאהל המחאה את המאבק נגד ממשלת ישראל ובנק ישראל ● מדי יום תוצב משמרת מחאה של נציגי שמונה יישובים וייערכו אירועים שונים עד שיוחל בביצוע הסיוע להתיישבות

מאת יצחק שור, כתבנו בכנסת

מטה המאבק של ההתיישבות העובדת, הקים אתמול בגן הוורדים, מול משכן הכנסת, מחנה בן שבעה אוהלים, שישמש בסיס לפעולות

(המשך בעמוד 2)

רבין: הג'יהאד האיסלמי – חלק מאש"ף ● עמוד 4
שני מחבלים נהרגו ברצועת הבטחון ● עמוד 4
רצח לעיני עוברים ושבים בתחנה המרכזית ● עמוד 15
ציצולינה גורשה מהכותל ורשיונה בוטל ● עמוד 15

20 שנות טינה: מפקד אח"י „אילת" סרב ל„סולחה" עם מפקד חיל־הים

מאת אבי בניהו כתבנו הצבאי

מפקד המשחתת „אילת" סא"ל (מיל.) יצחק ששון, שטובעה מול חוף פורט סעיד לפני 20, שנה דחה בסוף השבוע הצעה לקיים „סולחה" בינו לבין מפקד חיל הים דאז, אלוף (מיל.) שלמה אראל. השניים ניפגשו ביום שישי האחרון בקיבוץ עין־שמר לערב זיכרון שנערך לציון 20 שנה לטביעתה של המשחתת. היתה זו הפעם הראשונה, מאז הארוע, שהשניים נאותו להופיע ביחד. בסיומו של הערב הציעו חברים בקיבוץ לארגן „סולחה" בין השניים הנושאים עליהם טענות והאשמות הדדיות מזה שנים. האלוף (מיל) אראל נענה להצעה, אולם מפקד ה„אילת" לשעבר, סירב בתקיפות.

סודות הארוע לציון 20 שנה לטביעת „אילת" קרא מתי [illegible]

חובת הממשלה להתיישבות

קשיחות הממשלה לגבי תביעות הסקטור החקלאי לביטול חוב החובות שנוצר בעטיה של המדיניות המוניטארית, היא מדיניות של בת יענה. אם המדיניות הממשלתית תמוטט את הסקטור ההתיישבותי, שום גורם לא יתפוס את מקומו. אולם עובדה היא כי הממשלה, בהרכבה הפוליטי הנוכחי, של המערך והליכוד גם יחד, שהיתה מוכנה לסייע בהצלת בעלי המניות הבנקאיות וחברות כמו „אלסינט", אינה מוכנה למלא את תפקידה ביצירת תנאים להמשך קיומו התקין של המגזר היצרני החשוב ביותר במשק.

הסקטור ההתיישבותי מתקיים על עבודתו וברמות תוצאות שהיו נמוכות שקוצצו עוד יותר בשנים האחרונות, כאשר הערך המוסף שמשגע בייצור, בעבודתם של אלפי בני אדם, מועבר ישירות לבנקים ובאמצעותם למחזיקי הנכסים הכספיים ולממשלה. הריבית אינה מאפשרת להשאיר את רווחי הייצור במשק להשקעה מחדש ולהגברת הייצור, ואף לא לכיסוי התמורה האבודה. הסכום כולו נאכל על־ידי הוצאות המימון.

הריבית הגבוהה הוטלה על המשק, לא לשם הרס מערכות הייצור. גם על־פי הסברי בנק ישראל ריבית זו נקבעה כפועל יוצא מצרכי מימון חובות הממשלה והצרכים המוניטריים של צמצום האשראי בתקופת המעבר מאינפלציה כבדה ליציבות יחסית. אם מדיניות זו גרמה לתוצאות לוואי בלתי־מתוכננות ובלתי־רצויות, על הממשלה חובה לתקן את המעוות ולגרום לשיווי משקל תקין. השארת החובות על שכם הקיבוצים אינה משרתת שום יעילות כלכלית, כי ברבית כזו שום משק אינו מסוגל לייצר ולהתקיים. לכן העדר פתרון לבעייה רק מטשטש את הגבול בין יעילות לחוסר יעילות. כולם, גם היעילים וגם הלא־יעילים, יפלו כי לא יוכלו להתגבר בכוחות עצמם על הנטל שהוטל עליהם כתוצאה מאירועים חיצוניים.

הממשלה אינה מקיימת גם את אותן תוכניות חלקיות ובלתי מספקות עליהן היא החליטה ועל־ידי שיטות הסחבת בה היא נוקטת, היא מגדילה את היקף הבעיה ומדגימה מהי הדרך להסתבכות נוספת. כל דחייה בטיפול רק תסבך את המצב עוד יותר.

הסבלנות של גורמי ההתיישבות מתחילה להגיע לקיצה וכן גם יכולתה הכלכלית לשאת בנזקי המדיניות הממשלתית. לכן, על האוצר לקבוע באופן מיידי דפוסי הידברות והסכמה עם ההתיישבות העובדת על מנת לבטל את העיוותים ונזקיהם.

למרות נכונות העובדים להיכנס למו"מ על תוכנית פורת

ערוץ 2 משדר מאמש בערוץ הראשון

ההחלטה על העתקת השידורים לערוץ הראשון בתקופת השביתה התקבלה ע"י השרים נבון ויעקבי — „כדי לפצות במשהו את משלמי האגרה". העתונאים: זהו צעד אלים כנגד השובתים ● שיגרו אתמול מכתב לשר החינוך ולרשות השידור בו הם מוכנים, למעשה, לקבל את עיקרי תוכניתו של מנכ"ל רשות השידור אולם לא נענו

מאת ירון זליג, כתב „על המשמר"

החל מאמש שודרו משדרי ערוץ 2 בחדרים של הערוץ הראשון, וזאת בעיקבות ההחלטה ברוח זו אותה קיבלו אתמול שר־החינוך והתרבות יצחק נבון, ושר־התיקשורת גד יעקבי, הממונה על שידורי ערוץ 2.

צעד זה התקבל בזעם במטה השביתה של עיתונאי רשות השידור, שם הוגדרה ההחלטה כבצעד אלים כנגד השובתים. לטענתם של העובדים ניתן היה אתמול להגיע להסכם ולחדש את השידורים בתוך פרק זמן קצר, וזאת

(המשך בעמוד 2)

הממשלה אישרה הצעת חוק לסגירת רשות־השידור ל־90 יום

המנכ"ל פורת: אתחיל מייד בפיטורי 600 עובדים ללא קשר לסכסוך

למרות דברי שר־החינוך כי החוק אינו קשור בשביתה הנוכחית — הודיע כי יוחל ב„חקיקה מזורזת שלו" ● הוטל על יצחק נבון וגד יעקבי לבחון הרחבת שידורי הערוץ ה־2 ● מודעי: השביתה היא עינוי לאמי בת ה־83, שהטלוויזיה היא הבידור היחיד שלה ● שרי הליכוד תקפו בחריפות העובדים — ופרס היה היחיד שהציע לתת להם זכות התשובה

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של „על המשמר"

מנכ"ל רשות השידור אורי פורת הודיע אתמול בישיבת הממשלה, כי בכוונתו להתחיל בתהליך הפיטורים של 600 עובדים מיותרים ברשות השידור, בלי קשר עם הסכסוך הנוכחי, שבתוצאה ממנו שובתים השידורים. פורת מסר בממשלה כי מבין 1800 עובדי רשות השידור, 600 הם מיותרים ו„לא נרגיש מחסור בהעדרם, להפך, זה ימנע דמורליזציה" [illegible] להפסקת השידורים.

הממשלה אישרה, עקרונית, ברוב של 11 ובהתנגדות 3 (יוסקה שפירא [illegible]

(המשך בעמוד 4)

תמונת־מצב / ל.ח.מ.

שְׁגָגָה

שְׁגָגָה אֱנוֹשָׁה שָׁגָה אֱלֹהִים
בְּהִתְיַדּוֹ לְשַׂר הַלָּשׁוֹן הָעִבְרִית
לְהַשִּׂיא בִּשְׂפָתוֹ בְּחֶטֶף
אֶת עֵץ הַמָּוֶת – מִלְחָמָה
וְאֶת עֵץ הַחַיִּים – לֶחֶם
מִשֹּׁרֶשׁ אֶחָד – ל.ח.מ.
מִלְחָמָה –
עֲנָפֶיהָ – מְבַעְתִים וְלִפְתָּיִם
פֵּרוֹתֶיהָ – פַּחַד תּוֹכָן נָמֵק
אַבְקָנֶיהָ – מְנִיסוֹת בְּעוּתִים לֶחָלָל:
„וְהֵמַתָּ מֵאִישׁ וְעַד אִשָּׁה
מֵעוֹלֵל וְעַד יוֹנֵק...
וְהִכִּיתָ כָּל זְכוּרָה לְפִי חָרֶב...
לֹא תְחַיֶּה כָּל נְשָׁמָה..."
לֶחֶם –
עֲנָפָיו – מַבְהִיקִים וְלִפְתָּיִם
פֵּרוֹתָיו – תִּכְלַת תּוֹכָם נוֹגַהַת
אַבְקָנָיו – מַשִּׁיקִים חַיִּים לֶחָלָל:
„בְּזֵעַת אַפֶּיךָ תֹּאכַל לֶחֶם".

איתן קלינסקי

על המשמר

בין הכיסאות / אגד

לא עוזרים

המגבים בסובארו 80 של נעמי ליליאור השמיעו כמה ציוצי מחאה ואחר כך הפסיקו לעבוד. זה קרה לה בצומת בית־קמה, באחד מהתקפי הגשם הנוראים בשבוע שעבר, כשהיתה בדרכה מת"א לבאר־שבע.

היא האטה ונסעה עוד מטרים ספורים, מנסה להקל את מצבה העגום ומתפללת — כמו כל אדם חילוני בקטעים כאלה — לנס. והנס, תאמינו או לא, קרה. בצד הדרך עמד מיניבוס תיקונים של „אגד".

נעמי יצאה מהסובארו, נהדפת במשבי מים ורוח, וכשלה אל המיניבוס. מבעד לחלון ראתה שני אנשים יבשים ועטופי סוודרים, שותים בנחת קפה שחור ומהביל. מה שהם ראו — היה אשה הרה, לבושה בגדי קיץ ורטובה עד לשד עצמותיה. הם הואילו לפתוח סדק בחלון. אתם מבינים בווישרים? שאלה נעמי. „כן", ענו, והמשיכו לגמוע בנחת מן הקפה. „אתם יכולים לגשת לראות אם אפשר לסדר אצלי משהו?" שאלה. „לא", הם אמרו. „למה"? הגיבה בתדהמה. „אסור לנו גיברת", הם ענו.

„מה זה אסור?" היא לא ויתרה, והם ענו — „גיברת, אם נעזור לך, יפטרו אותנו מהעבודה, הבנת? אסור אסור לנו לעזור לרכב פרטי". נעמי החליטה שחד־פעמית תמחל על כבודה. היא ביקשה, הפצירה, התחננה, עד שלבסוף נמס ליבו של אחד מהם: הוא יצא מן המיניבוס, התבונן בווישרים מרחוק, ופסק — „גיברת, אין מה לעשות. צריך להחליף וישרים".

נעמי נכנסה לסובארו שלה, בילתה בו כמה שעות רטובות ואומללות, וכשפסק הגשם נסעה ישר לחשמלאי רכב. בתוך חצי דקה הוא תיקן את המגבים.

אם אתם רואים ניידת תיקונים של אגד, אל תבקשו עזרה. יש סיכוי סביר שיספרו לכם שאסור להם, פשוט אסור להם. דובר „אגד," גדעון טלמור, אומר, שזה לא מדוייק. אם יש מקרה יוצא דופן, הוא אומר, אף אחד לא יגיד להם לא לעזור. מה שאסור להם — זה לעשות עבודות צדדיות. הוא — היה מציע להם, לגרור את האוטו למשל, במקרה שלנהג נשקפת סכנה. ובינתיים, סעו באוטובוס ותגיעו בשלום. לאוטובוסים של „אגד" נקווה, מותר לניידות של תיקונים לסייע בעת מצוקה.

שלי יחימוביץ'

ציורמצב

רק רקע / חולירע

צ'ייקובסקי — פסיק ודי

פיוטר צ'ייקובסקי, נטל את חייו במו ידיו, בדרך מקורית ביותר. בעיצומה של מגיפת חולירע, אחת מיני רבות, שהתחוללה בחצי האי קרים, שתה המלחין הרוסי הגדול מים לא רתוחים, ביודעו שהם נושאים את חיידקי המחלה, ותוך

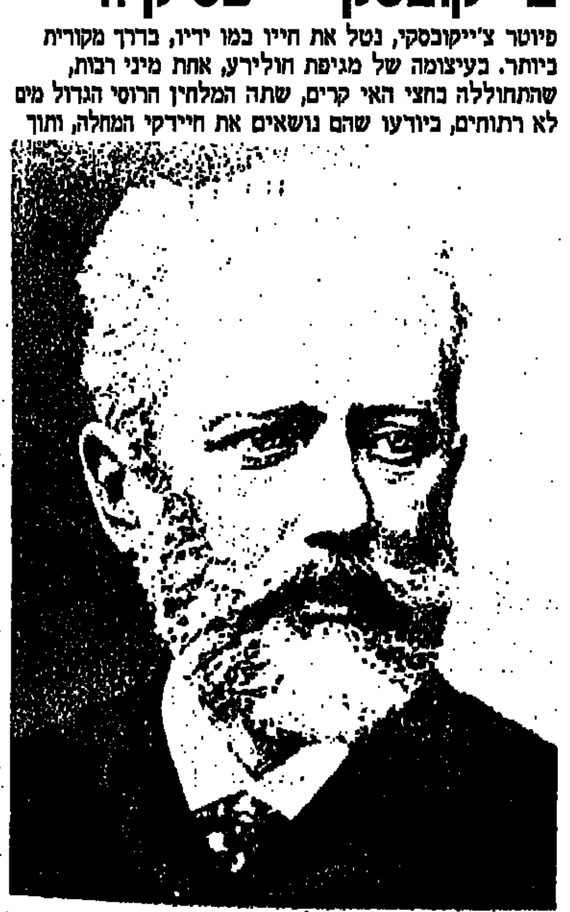

צ'ייקובסקי – פסיק החולירע הרג אותו

שעות אחרות מת. שני מקרי החולירע שנתגלו בקרב השבים ממצרים, יטופלו, קרוב לוודאי, וישובו לאיתנם במהרה.

החולירע, כמו הדבר והאבעבועות השחורות, הייתה אחת מאותן מחלות שהתפרצויותיהן המגפתיות קטלו רבבות חולים, שינו סדרי חייהם של רבין אחרים ולעיתים אף הותירו רישומם על מהלך ההיסטוריה. כיום, עם ההתקדמות העצומה ברפואה, הועם „ההדר" של המחלה, ויותר אינה חורצת גורל מלחמות, משנה סדרים דמוגרפיים או מענישה חוטאים בעיני הכנסייה. כיום זוהי מחלת מעיים זיהומית, אמנם קשה מהרגיל אך ניתנת לזיהוי, טיפול ואיתור אפידמיולוגי באמצעים שגרתיים.

מחולל המחלה הינו חיידק בשם זיברוי כולרה, והשם העברי חולירע, הינו הישג לשוני מבריק, המשמר את השם הלטיני המקובל ובו בזמן מאמץ את החיידק אל חיק מקורותינו. זיברוי פירושו פסיק, והחיידק מכונה כך עקב צורתו. אתר הפגיעה שלו הינו רירית המעי, שם הוא משתק את אחת ה„משאבות" האנזימתיות המסייעות לספיגת המזון וגורם לשילשולים קשים. סיבת המוות הינה אבדן נוזלים.

החולירע מתפרצת בצורת מגיפה, ששורשה הינו תנאי סניטציה ירודים. לרוב מתרחש הדבר עקב זיהום מי השתייה על־ידי מי־שופכין. התפרצות רבת הממדים והאחרונה של המחלה בארצנו הייתה בשלהי שנות השישים, ויוחסה לירקות ופירות מיובאים מהשטחים, שהושקו במי־ביוב לא מטוהרים. ציניקנים ראו זאת כסיבה נוספת מדוע יש להחזיר את השטחים.

עיקר הטיפול הינו טיפול מונע: טיהור מי־שפכים להשקייה ומניעת קונטמינציה של מי־שתייה. הטיפול בחולים הינו, בעיקרו, החזרת נוזלים מסיבית, בדרך של עירוי. התמותה מחולירע כיום הינה נדירה.

לאור גילוי שני מקרי החולירע, בקרב השבים ממצרים, על היוצאים לארץ זו להקפיד על עקרונות פשוטים: הרתחת מי השתייה, רחיצת פירות וירקות בדרגנטים, הימנעות אכילת מזון ממקור מפוקפק, והעיקר — להיוועץ ברופא בכל מקרה של שילשול משמעותי.

ד"ר קובי אלד

חיטוט מוח / פירומאניה

אל מול הקמין

עם רדת גשמי היורה הכנתי את קמין העץ לחימום, ריפדתי את קרקעיתו בזרדים והנחתי מספר בולי עץ הדר. בלילות סגריר אוהב אני להרים את עיני מעל עבודתי ולהתבונן באש הכלואה בקמין. מראה מרתק המביא לחשוב כיצד השתלט האדם על האש ורתם אותה לצרכיו.

יתכן ומאותו מראה נהנה מצית המכוניות ברמת־גן, אך בצורה סוטה. אדם זה ייתכן וסובל מהפרעה הנקראית פירומאניה. הוא מצית אש בצורה מכוונת יותר מפעם אחת. להצתה מתלווה מתח או עוררות רגשית מוקדמת ולעיתים אף עוררות מינית. יש לו הנאה אינטנסיבית, סיפוק, שביעות־רצון ותחושת רווחה כאשר הוא מדליק את האש. אנשים הסובלים מפירומאניה מוקסמים ומגלים עניין ומשיכה לאש ולכל מה שקורה מסביב.

הצתת האש אינה נעשית לשם השגת רווח כספי או כרקע להתנהגות קרימינאלית. בדרך־כלל היא באה לבטא כעס או נקמה או בתגובה לקולות הלוצינטורים האומרים לו להצית אש. הצתת האש היא תוצאה של הכישלון להתנגד לאימפולס (לדחף).

איזור הפעולות של הפירומאן בר"ג, ברחוב הראובני (מסומן בעיגול) אירעו 2 תהצתות האחרונות, אור ליום ו'.

האיש יכול להשאיר סימנים ברורים בשטח כאשר לכוונתו להצית אש. אנשים עם הפרעה זו מוכרים כ„צופים" בשכונותיהם. לעתים הם עושים אזעקות־שווא, התרגשותם למראה אש יכולה להביא חלק מהם לחפש עבודה כמתנדבים ככיבוי־אש. עם זאת, הם יכולים להיות אדישים לחיי אדם או רכוש, או אף לגלות סיפוק מההרס. האש התעצמה בתוך הקמין: קולות הנפץ של העץ הבוער והחום שהחל להתפשט בחלל החדר, החזירו אותי מהמחשבות על מצית המכוניות מרמת־גן למציאות. סגרתי את דלת התנור וחזרתי לעבודתי.

הרצל מלח, פסיכולוג קליני

מדף / מורשת

סלקציה בעלייה

יונה כהן, אל המליון הנישכח, הוצאת כנה, 1987, 218 עמודים.

הספר עוסק בשני עניינים, החסרים קשר פנימי עמוק, זולת העובדה, שמדובר באישיות אחת שלקחה חלק בשתי התרחשויות היסטוריות הקשורות ליהודי המיזרח.

מתוך עילעול בדפי המבוא חששתי, כי הנה בא המחבר „לסגור חשבון" עם התנועה הציונית. זאת בשמה של התיזה השחוקה, כאילו הוזנחו גלויות סוריה ואיראן על־ידי מוסדות ההנהגה העצמית של היישוב, אשר ביכרו על פניהם את יהדות מיזרח־אירופה. אבל, תורה לאל, התבדיתי במיקצת.

הכותב אינו מגלה יומרה היסטורית רבה ומסתפק, בדרך־כלל, בהבאת רשמיו האישיים — פירקי שליחות בקרב יהודי סוריה, (1944־1945) ואיראן (1950־1951). דרך ההבעה אינה עושה חסד עם הספר: שפה מליצית מאוד, (כאילו עבר הכתוב גילגול נשמות וסב ארבעים שנה לאחור), כוללנית והתאור רחוק מלהיות אותנטי. התקופה רחוקה מלהתחיות. הניסיון למזג מימד, לא עלינו, של „סיפורת", הופך את הספר לשעטנז מוזר. חסרה בו „ליריקה", ולא בהערמת מליצות יימצא לה תחליף.

המיליון הנישכח, יהדות סוריה ואיראן, ראוי להיגאלו מבחינה זו, לפחות, יש בו בספר, ברכה רבה. עניין מיוחד מצאתי בפרק, המציג את עקרונות הסלקציה בעלייה שהנהיגה מדינת ישראל. אבל ספר אינטגרטיבי — לא מצאתי.

אבי ידידיה

עורך „עמודאחורי": אפי לנדאו

מפלגת הפועלים המאוחדת / המרכז
ישיבת מזכירות מפ"ם
תתקיים ביום ד' 28.10.87 בשעה 16.00, במרכז
סדר־היום:
● עמדות מפ"ם לקראת כינוס הקונגרס הציוני
● אישור רשימת צירי מפ"ם־ישראל לקונגרס הציוני
המפותחים:
דב פודר, חנן כהן
החברים מתבקשים להבטיח השתתפותם

מוצרי תכן חברה לשיווק בע"מ
מודיעה על
סגירת המשרדים והמחסנים
בכל הסניפים
לרגל סיור עובדי החברה במפעליה
ביום ב' 26.10.87

חרף ההרגעה — חרדה גדולה באוצר

(סוף מעמוד ראשון)

המשק כמעט בוודאות, שכן ברור כמעט בוודאות, שסיוע החוץ האמריקאי יקוצץ בשנה הבאה, ובנוסף על כך ייתקל היצוא הישראלי בקשיים בגלל המיתון הצפוי בפעילות הכלכלית בארצות המתועשות.

יידרשו צעדים

למרות הודעות ההרגעה מפיו של פרופ' מיכאל ברונו נגיד בנק ישראל, ציינו הפקידים שיש חששות שקברניטי המשק יצטרכו לנקוט בשורה של צעדים אותם היו מעדיפים לנקוט במועד מאוחר יותר. הם אמרו שקברניטי המשק לא יוכלו לעמוד מנגד במקרה שהדולר יאבד אחוזים ניכרים מערכו בעקבות הסכם בין המדינות המתועשות. האוצר, בנק־ישראל והקהילה הכלכלית בארץ יעכבו בדריכות בימים הבאים אחרי גורלו של הדולר, לפני שיוחלט על צעד כלשהו.

וייצמן חולק על ברונו

השר עזר וייצמן שאל אתמול בישיבת הממשלה אם יש היערכות מבחינת התכנון הכלכלי והפוליטי נוכח המשבר העולמי של נפילת הבורסות. וייצמן שאל עוד, אם נבדקה משמעות המשבר בוול סטריט לגבי ישראל, הסיוע מארה"ב ותהליך השלום. הוא אמר, כי אילמלא המשבר ייתכן שכן היתה נקבעה פיסגה בין רייגן וגורבצ'וב.

וייצמן אמר עוד, כי אינו מסכים עם נגיד בנק ישראל פרופ' מיכאל ברונו, שאמר ביום ו', כי ההשפעה המיידית של נפילת המניות בעולם על ישראל היא קטנה ואם תהיה השפעה נוספת במשך הזמן, אין מקום להכנס לפאניקה. וייצמן הזכיר, כי הזהיר עוד בישיבת הממשלה בחודש יוני השנה מהתלות בכלכלה האמריקאית.

נסים: לנצור לשון

שר האוצר משה נסים השיב, כי לפי שעה עוד לא ברור מה יהיו ההתפתחויות בשוק העולמי ומה ההשלכות על ישראל. צריך לנהוג בזהירות, אמר, ולנצור את הלשון, כי הכרזות עלולות להיות בעייתיות.

ראש הממשלה החליט לא לדווח לממשלה על השיחות שהתקיימו בשבוע שעבר עם מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ. זאת על אף שאלותיהם בעניין זה של השרים וייצמן ומודעי.

רבין: לגייס הידידים

"אני סומך על הממשל האמריקאי שיעמוד בהבטחותיו לישראל בנושא שמירת היקף הסיוע הצבאי לשנים הקרובות, אולם ברור שנצטרך לגייס את כל ידידי ישראל בארה"ב ובקונגרס כדי שיעמדו לימיננו, למרות הבעיות הכלכליות של ארצות הברית ויפעלו שהקונגרס יאשר את הסיוע" דברים אלה אמר אתמול שר־הבטחון יצחק רבין בשיחה עם כתבים צבאיים.

שר־הבטחון הדגיש כי זה שלוש שנים הוא מתריע בממשלה בקשר למצב הכלכלי בארצות־הברית ולגבי כוונתו של הקונגרס לאזן את התקציב הפדרלי. "מי שקורא את האווירה בקונגרס רואה שהיא מובילה לתקציב מאוזן, צריך לדאוג שזה לא יפול עלינו" אמר רבין. לדבריו, התקציב לשנה הבאה אינו בטוח כלל והכרעה תיפול רק בסוף חודש נובמבר.

ערוץ 2 משדר מאמש

(סוף מעמוד ראשון)

לאחר שכבר הביעו למעשה את הסכמתם של הנושאים אותם העלה מנכ"ל רשות השידור, אורי פורת, בתוכנית שהציג בתחילת השבוע שעבר.

כתבנו מציין כי בהחלטתם לשדר את מישדרי ערוץ 2 בתדר של הערוץ הראשון, מתבססים שר החינוך ושר התקשורת על הסמכות שמעניק להם חוק רשות השידור, לפיו רשאים הם לקבוע את סידרי השימוש באפיק של הערוץ הראשון. הנחייתם של השרים נבון ויעקובי הוגבלה במפורש לתקופת השביתה הנוכחית.

פיצוי לאורחים

ההחלטה אומצה על־ידי שני השרים לאחר שיוזמה ברוח זו העלה יו"ר הוועד המנהל של רשות השידור, מיכה ינון, וממלא מקומו דוד ארגמן. מרשות השידור נמסר אמש כי היוזמה נועדה להוות פיצוי לאורחים, אשר זה שבועיים אינם מקבלים תמורה לאגרה וכן בשל העובדה כי שידורי ערוץ 2 אינם ניקלטים על ידי חלק ניכר ממשלמיה. צעד זה לטענת רשות השידור נועד גם להגן עליה מפני תביעות להחזר של תשלומי אגרה.

העיתונאים: צעד חמור

כאמור הגיב אמש האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל במורת רוח על החלטת שני השרים. ממטה השביתה של העיתונאים נמסר כי יש לראות את הצעד בחומרה, וכי הוא מהווה צעד אלים כלפי השובתים, גם אם הם מבינים את הרצון להעניק שירותים לאורחים. דובר מטה השביתה, צבי גורן, ציין כי הדרך בה נעשה צעד זה מבלי שנידון מעוררת צער.

סילופי פורת

במסיבת עיתונאים שהתקיימה אמש בירושלים מחו עיתונאי רשות השידור על דבריו של מנכ"ל הרשות אורי פורת בישיבת הממשלה אתמול. לדברי נציגי המטה חזר פורת בפני הממשלה על הטעיית הציבור בכל הנוגע לנתונים שהוא מציג על רשות השידור. לטענתם התברר מעל לכל ספק שפורת הוא האיש העומד כיום נגד האפשרות להגיע להסכם לחידוש השידורים תוך פרק זמן קצר, וזאת לאחר שהעובדים כבר הביעו לטענתם את הסכמתם לכל הנושאים המעיקים על המנכ"ל.

מוכנים לתנאים

דובר העיתונאים גילה כי במוצאי־שבת העביר מטה השביתה לשר החינוך והתרבות יצחק נבון מכתב ובו הודיעו לו כי העובדים מוכנים לקבל את הצעת המנכ"ל לתוספת שכר של 25%, אשר תהיה מורכבת על־פי הבנתם מסולם השכר העיתונאי, כפי שהיה נהוג עד כה וכן תוספת התייעלות של 7.5%, שתשולם לעובדים על־פי מה שתיקבע הוועדה המשותפת אותה הציעו העובדים להנהלת הרשות. במקביל מוכנים העובדים לחתום על אמנה לשקט תעשייתי לתקופת ההסכם וכן לבדוק עם ההנהלה את הצורך והאפשרות לצמצם את רמת כוח האדם ברשות השידור בכל אגפיה במסגרת של פרישה מרצון או במסגרת של רה־אירגון והתייעלות. העובדים ציינו עוד במכתבם אל השר נבון כי הם מוכנים להעביר לידיה של ועדה פריטטית או לידיו של בורר את שני הנושאים האחרים המצויים ביסוד השביתה, והם עבודות פרטיות ופיטורים שירותיים. הם הוסיפו כי הם רואים בחיוב את הרעיון להקים נציגות משותפת לכלל עובדי רשות השידור.

הרשות: המכתב לא הגיע

כאמור הביעו אמש במטה השביתה של עיתונאי הרשות פליאה על כך שלמרות מכתבם זה החליטה הממשלה אתמול על תיקון חוק רשות השידור וכן על החלטת השרים נבון ויעקובי. מרשות השידור נמסר אמש כתגובה כי מכתבם ועמדתם של העיתונאים לא נמסרו למנכ"ל הרשות אורי פורת. מלישכתו של פורת נמסר כי מאחר שההצעה לא הגיעה לידיו הרי שממילא לא ניתן להתייחס אל סעיפיה. עד למועד סגירת הגיליון אמש לא ניתן היה לקבל את תגובת דובר משרד החינוך והתרבות. הבוקר תמשיך ועדת החינוך של הכנסת לדון במשבר המתמשך ברשות השידור.

2 אנשים נהרגו בתאונה ליד יוקנעם

מאת שלמה גלזר, כתב "על המשמר"

משה ארנברג מפתח־תקווה ומחמוד וחש מכפר כעביה נהרגו אתמול בתאונת דרכים בכביש ואדי מילק, לא הרחק ממפעל "אוסם" שבאיזור התעשייה ביוקנעם.

התאונה ארעה ב־4.55 בבוקר כאשר רכב מדגם "פורד סיירה" בו נהג מוחמד וחש שבא מכיוון יוקנעם ומכונית "רנו 4" שבאה מכיוון פרדייס התנגשו בעוצמה רבה לאחר שאחד הרכבים סטה ממסלולו מסיבה לא ברורה. כתוצאה מעוצמת ההתנגשות עפה מכונית ה"רנו" לתעלה וארבעת נוסעיה חולצו לאחר שעה ארוכה. אחד מהם, משה ארנברג, נהרג ושלושה אחרים נפצעו.

מתחדש משפט דמיאניוק

משפט ג'ון דמיאניוק יתחדש הבוקר ב"בנייני האומה" בירושלים. מהלך המשפט ישודר החל מ־8.30 בבוקר ברשת אף. אם. בגלי צה"ל. בשעת הערב ישודר תקציר בערוץ 2 בטלוויזיה.

המשפט נדחה בשעתו לאחר שהשופט צבי טל, היושב בהרכב, לקה בהתקף לב.

"רק שלא תהיה פאניקה"

(סוף מעמוד ראשון)

מבררים ההפסדים

ביומיים האחרונים לא היה כמובן מסחר בבורסה, אבל היא רחשה פעילות בגלל הצורך להתמודד עם עבודת הניירת שהוליד היקף המסחר העצום בשבוע שעבר. בגלל ההיקף הגדול עדיין לא ברור לכל המשקיעים כמה באמת הפסידו במפולת. אבל ההרגשה היא שהיא פגעה בכולם. גם הברוקרים לא נפשו בשבת ונתנו שרותים מלאים למשקיעים. פתיחת המשרדים הצדיקה את עצמה והם היו מלאים לקוחות.

הבורסה נפלה — הכלכלה יציבה

מדד הדאו־ג'ונס מצוי הבוקר ברמה הנמוכה בכ־300 נקודות מתחת ליום שני שעבר, לפני המפולת של "ה־508". אולם, כזכור, בשלושת ימי המסחר, שקדמו למפולת, ירד המדד ב־272 נקודות, כך שהנפילה המצטברת אכן קשה ביותר. עם זאת חזרו ואמרו כל המומחים, בפרפרזה על דברי הנשיא רייגן, כי למרות שהבורסה נפלה, הכלכלה עדיין יציבה. את "משפט היציבות" של רייגן חזרו ושידרו כל רשתות הטלוויזיה, בכל כתבה כמעט שעסקה במפולת. היום ומחר, כמו ביום שישי שעבר, יסתיים המסחר בשעה 2 אחה"צ, כשעתיים לפני המועד הרגיל, וכל אמריקה מתפללת שלא תהיה פאניקה. "אף פעם בחיי לא פחדתי כמו שאני מפחד עכשיו", אמר אתמול אחד מסוחרי הבורסה והוא אינו היחיד שמפחד הבוקר.

שרים וח"כים בנשף "יד ביד" להצלת 5 ילדים חולי־סרטן

מאת חיה יוסף, כתבת "על המשמר"

למען חמישה ילדים חולי־סרטן, הזקוקים לניתוחים דחופים בחו"ל, התכנסו אמש כ־550 איש במלון "הילטון" בתל־אביב, לנשף־גאלה של "אגודת יד ביד", הקרן להצלת חיי־אדם.

השתתפו בנשף ממלא מקום ראש הממשלה שמעון פרס ושרת הבריאות שושנה ארבלי אלמוזלינו, מנהל משרד הבריאות פרופ' יורם לס, הסגל הדיפלומטי שרים וחברי־כנסת.

הקרן הוקמה על־ידי שלי חשן, יו"ר האגודה. מטרת האגודה היא למימון טיפול רפואי דחוף בחו"ל, באישור משרד הבריאות.

במילים נרגשות, קרא פרס לציבור להפסיק לעשן, להיגמל מאכילה יתרה ולהרבות בפעילות גופנית, כדי לאפשר לגדל דור בריא וחזק.

מחנה אוהלים מול הכנסת

(סוף מעמוד ראשון)

מחאה נגד ממשלת ישראל ובנק־ישראל. הבוקר ב־10 תיערך באחד האוהלים ישיבה משותפת של מזכירויות תנועות ההתיישבות והוועדה המרכזת של ההסתדרות. בשעה 13.30 תיערך באוהל ישיבה של סיעת המערך. שלמה ספיר מקיבוץ מלכיה מסר לכתבנו, כי מדי יום יתייצבו במשמרת מחאה מול הכנסת נציגי שמונה יישובים. מטרות המאבק הן: הפסקת הסחבת מצד הממשלה בביצוע החלטותיה והחלטות ועדת הכנסת בדבר הסדר סיוע לקיבוצים ולמושבים; מתן ערבות המדינה לפריסת חובות; הורדת שערי הריבית הרצחנית בישראל; הכללת 100 מיליון שקלים בתקציב משרד החקלאות הנוכחי לשם חידוש האשראי המרוכז למשק החקלאי.

למטה המאבק שותפים התק"ם, הקיבוץ־הארצי, תנועת־המושבים, האיחוד החקלאי והתאחדות האיכרים. ההסתדרות העניקה את תמיכתה למאבק.

מחנה האוהלים כולל חדרי אוכל, תקשורת, וחדר ישיבות.

בצער רב אנו מודיעים
על פטירת יקירתנו
חוה פריד ז"ל
(לבית לנדגרטן)
ההלוויה תתקיים היום יום שני, 26.10.87, בשעה 13.00
בבית העלמין בצור־שלום
בנותיה:
נעמי לפיד
אסתר פריד
והמשפחות

ביום השלושים לפטירתו של חברנו
יקותיאל (קושה) לוין
נעלה לקברו לגילוי המצבה
ביום שלישי 27.10.87 בשעה 15.00
המשפחה
וקיבוץ דן

במלאת שנה לפטירתה של חברתנו
סלמה מורן ז"ל
נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה
ביום רביעי 28.10.87 בשעה 15.00
המשפחה
ובית יסעור

ביום ג' 27.10.87 בשעה 15.00
נתייחד עם זכרם ונעלה לקברי הבנים
שנפלו במלחמת יום הכיפורים
גדי קליין
יאיר שפירא
גיורא דרורי
קיבוץ גבעת עוז

אבל כבד ירד על ביתנו
חברנו היקר
משה רודקוב
ממייסדי הקיבוץ — איננו
ההלוויה תתקיים ביום ב' 26.10.87, בשעה 15.00
בקיבוץ שמיר
המשפחה וקיבוץ שמיר

במלאת שלושים למותו של חברנו היקר
אלכסנדר (אלכס) ארד
נתייחד עם זכרו ביום חמישי 29.10.87
בשעה 21.15 בערב, בחדר האוכל.
בית רמות מנשה

גילוי המצבה על קברה של חברתנו
רחל מלמד
במלאת שלושים לפטירתה
יתקיים ביום ג' 27.10.87 בשעה 15.30
המשפחה
וקיבוץ כפר מנחם

"על המשמר" עתון יומי
המו"ל: עתון וספר בע"מ
עיתון מפלגת הפועלים המאוחדת
עורך ראשי: מארק גפן
עורך משנה: ישראל זמיר
מרכז המערכת: רוביק רוזנטל
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, תל־אביב טל. 378833
חשבון בבנק הדואר 3—43360—4
המען למכתבים: שירות שק־דואר נעול ת"א 61999
"AL-HAMISHMAR" (The Daily Guardian) 2, Choma Umigdal St Tel-Aviv 67771 Phone: 378833 Telex: 341652
סניפים: ירושלים 94622 רח' בן־יהודה 2, בניין סנטר חדרים 102—121, טל' 3—235161. המען למכתבים: ת"ד 1216 ירושלים 91008. חיפה 33134 רח' מכנור 17, טל' 673673. המען למכתבים: ת"ד 4007 חיפה 31040.

וייצמן: משך השנתיים שטיפלתי בענייני הערבים לא נתקלתי בכוונות היפרדות

השר תוקף בחריפות את דו"ח ארנס: "פרסום הדו"ח הוא חוסר אחריות לאומית ממדרגה ראשונה"

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של "על המשמר"

השר עזר וייצמן אמר אתמול, כי במשך השנתיים, בהן עסק בענייני ערביי ישראל לא נתקל בכל סימן לכך שהם רוצים אוטונומיה או חפצים להיפרד מהמדינה. נהפוך הוא, אמר וייצמן, המגמה הכללית בקירבם היא שאיפה לשילוב.

וייצמן אמר זאת בתגובה למסמך, שחובר בלשכת משה ארנס בהיותו שר בממשלה וממונה על ערביי ישראל. על־פי מסמך זה, שפרטיו נמסרו עתה לפרסום, יש בקרב ערביי ישראל תהליך הדרגתי של בניית תשתית לאוטונומיה נרחבת בתחומי הקו הירוק.

וייצמן, שיצא נגד ניתוח זה, אמר, כי מי שטוען שערביי ישראל רוצים אוטונומיה, לא הספיק לרדת לעומק הדברים והפרחת רעיונות כאלה ללא בדיקה יסודית, רק מזיקה. "יש אמנם קבוצות קיצוניות קטנות בשוליים, כמו "בני הכפר" ותל"מ, שהאידיאולוגיה שלהן עויינת לעצם קיומה של המדינה, אך כל הקבוצות האלה יחד אינן יותר מאשר אחוזים בודדים מכלל האוכלוסיה הערבית".

וייצמן הדגיש, כי כל מי שתובע לעצמו שוויון וזכויות אינו רואה עצמו בחוץ אלא חלק מהמסגרת המדינית שבה הוא חי. לכן תביעות הערבים לשוויון מעידות על מגמה חיובית של השתלבות במירקם החיים במדינה.

וייצמן אמר עוד, כי בחודש יוני השנה הגיש לממשלה שתי הצעות בנושא ערביי ישראל. האחת בעניין עקורי אקרית וברעם והשניה בעניין הגברת התשתית והפיתוח בסקטור הערבי. שתי ההצעות עדיין לא הונחו על־ידי ראש הממשלה על סדר יום הממשלה.

וייצמן גינה את פרסום חרות שחובר בלשכת השר לשעבר ארנס ואמר כי אינו מבין כיצד מתפרסמת בעתונות הצעה למדיניות בטחונית בנושא ערביי ישראל וכיצד הצעה כזו מתפרסמת לפני הבאתה בפני הממשלה.

"זהו חוסר אחריות לאומית ממדרגה ראשונה ונראה לי, שמי שדאג לפרסמה דואג קודם־כל לאינטרסים אחרים ולאו־דווקא לאינטרס הממלכתי והלאומי", אמר השר. הוא סיכם, כי הבעיה של ערביי ישראל היא בראש ובראשונה בעיה פוליטית, חברתית וכלכלית, יותר מאשר בטחונית, וכך צריך להתייחס אליה.

ולאדימיר סלפאק המריא מבריה"מ לווינה ומשם יבוא לישראל

יוסף ביגון מכחיש כי נשאר בבריה"מ, חרף אשרת היציאה שקיבל בתחילת ספטמבר, בהוראת שליח של המוסד

מוסקווה. — מסורב העלייה ולאדימיר סלפאק המריא אתמול מבריה"מ לווינה, בדרכו לישראל.

סלפאק, שהגיש בפעם הראשונה בקשה להיתר־יציאה ב־1970, המריא ממוסקווה יחד עם רעייתו מריה במטוס סובייטי. הוא אמר, כי הוא מקווה להמשיך לישראל היום או מחר.

סלפאק, בן 59, קיבל את היתר־היציאה ב־14 באוקטובר, אחרי שהמתין למסמך במשך 17.5 שנים. בעבר, נידחו בקשותיו שוב ושוב, והשלטונות טענו, כי הדחייה נובעת מ"נימוקים ממלכתיים".

סלפאק אמר, כי בווינה יקבלו את פניו אחד משני בניו, אלכסנדר, שחי בארה"ב, והסופר אלי ויזל.

ולאדימיר סלפאק עמד בראש מעבדת־מחקר. הוא פוטר מעבודתו אחרי שהגיש בקשה להיתר הגירה. ב־1972 סירב לעבוד כנהג משאית. לאחר שמילא תפקיד פעיל, לצידו של אנדריי סאחארוב, במאבק למען זכויות האדם בבריה"מ, נידון ב־1978 לחמש שנות גלות בסיביר המזרחית.

ביגון תוקף את "איזווסטיה"

אסיר ציון לשעבר יוסף ביגון הגדיר אתמול כ"השמצה" מאמר שהופיע באותו יום בבטאון הממשלה הסובייטית "איזווסטיה", בו נטען, כי ישראלי שיכנע אותו להשאר בבריה"מ, כדי להמשיך בפעילותו למען היהודים בה.

בשיחה טלפונית עם סוכנות הידיעות הצרפתית, אמר ביגון, כי קיבל ב־7 בספטמבר היתר־יציאה, 16 שנה אחרי שהגיש את בקשתו הראשונה, והוא נשאר בבריה"מ רק משום שבנו בוריס לא קיבל היתר לעלות ארצה. בוריס אינו יכול לעזוב את בריה"מ משום שהורי אשתו לא חתמו על מסמך, שאותו דורש משרד־האשרות "אוביר" מכל המהגרים.

יוסף ביגון הביע את דעתו, כי פירסום המאמר ב"איזווסטיה" משתלב ב"מערכה שנועדה להפחיד את היהודים הסובייטיים שיש להם קשרים עם יהודים בחו"ל."

בעתון נאמר, כי "שליח מקרב לחוגים של "המוסד", ושמו בן־אברהם, ביקש מביגון להישאר בבריה"מ, בשיחה שנערכה בשולי יריד־הספרים במוסקווה, בחודש שעבר."

על כך הגיב ביגון: "לא הוטלה עלי משימה כלשהי כאן."

ביגון הוסיף, כי מצב משפחתו משקף את הבעיות שלפניהן עומדים יהודים סובייטיים המבקשים להגר, בעיות הנמשכות למרות מדיניות הרפורמה של הקרמלין. "אין שום פרסטרויקה, אין שום גלאסנוסט ליהודים במדינה זו. יהודים סובלים כיום מהפלייה לרעה כפי שסבלו בכל התקופות של ההיסטוריה שלנו," אמר ביגון.

(ע"צ, ע"ב)

אניה חולמיאנסקי, אשתו של אלכסנדר חולמיאנסקי, עם בתה בת ששה חודשים. אניה שובתת רעב זה היום השמיני. ע"פ הוראות הרופאים הפסיקה להיניק את התינוקת. היא דורשת להתיר לה ולמשפחתה לעלות לארץ

סקר של מינה צמח עבור מכון ואן ליר:

48% מבני הנוער תומכים בימין 30% תומכים במערך ובשמאל

80% תומכים בדמוקרטיה אבל מחצית תומכים במניעת חירות הביטוי מתומכים בהקמת מדינה פלשתינאית

מאת יצחק שור, כתבנו לענייני חינוך

אילו נערכו כיום בחירות היו מצביעים 48 אחוזים מבני הנוער למפלגות הימין ולדתיים ו־30 אחוזים למערך ולשמאל — זהו אחד הממצאים של סקר דעת קהל, שערכה מינה צמח ממכון דחף לפי הזמנת מכון ואן־ליר. הסקר נערך כמאי השנה בקרב מידגם מייצג של 612 בני נוער יהודיים בגילאי 15—18.

לפי מדגם זה היה הליכוד מקבל 23 אחוזים, התחייה 16, מפד"ל, ש"ס ומורשה אחוז לכל מפלגה, ה"כך" 6 אחוזים. המערך היה מקבל 24, מפ"ם 1, שינוי 1, ור"צ 4. קרוב ל־22 אחוזים מהווים קולות צפים, רובם לא החליטו ומיעוטם לא היו מצביעים כלל. המפלגה המובילה בקרב הנוער הדתי היא התחייה, שקיבלה 42 אחוזים לעומת 9 לליכוד. שיעור התומכים בכהנא בקרב החילוניים הוא 7 אחוזים ובקרב הדתיים 6.

הסקר מגלה תמיכה מוצהרת חזקה במשטר הדמוקרטי, שמגיעה ל־80 אחוזים, לעומת 14 אחוזים המעדיפים "איש חזק". רבע מציעים להנהיג אחוז חסימה. אחוז התומכים בחופש ביטוי והפגנה יורד כאשר עורכי הסקר הציגו שאלות ספציפיות: מחצית המרואיינים התנגדו למתן חופש הפגנה לדתיים נגד תנועת רכב בשבת. כמחצית מתנגדים למתן חופש ביטוי לתומכי בעד מדינה פלשתינאית, רק 40 אחוזים תומכים בשוויון זכויות מלא לערביי ישראל, מצד שני תומכים 40 אחוזים בשלילת זכות ערביי ישראל להצביע לכנסת. 70 אחוזים אינם מוכנים שלערבים בשטחים תהיה זכות הצבעה לכנסת.

פועל בניין נהרג באתר בנייה בחדרה

פועל בנין נהרג אתמול בקניון החדש המוקם וולך בחדרה, לאחר שקיר ברזל המיועד ליציקה התמוטט ונפל עליו.

הפועל נפצע קשה, הועבר על ידי אמבולנס של מד"א לבית החולים "הלל יפה" בחדרה ונפטר שעה קלה מפצעיו.

מפקד משטרת חדרה סגן־ניצב עמיקם הרמן, הגיע למקום וגבה עדויות מעובדי חברת "רוחקר" המבצעת את העבודות במקום.

הבעת תודה
בתום חודש לפטירתו של
אליהו דניאל ז"ל
אנו מודים לכל מוקירי זכרו
על השתתפות בצערנו.
קבלו את תודתנו הלבבית
משפחות דניאל ושפירא
קיבוץ מעברות

"למרות הגלאזנוסט והבורסה האמריקאית כן לקפיטאליזם"

"השמרנות החדשה הינה מיעוט בקהילה האינטלקטואלית האמריקנית, אך יש לה הד רחב בציבוריות האמריקנית", אמר נורמן פודהורץ עורך כתב העת "קומנטרי", מראשי השמרנות החדשה בארה"ב, בהרצאת הבכורה ע"ש מרגרט תאצ'ר באונ' ת"א.

לדבריו, השמרנות החדשה הינה מגמה אינטלקטואלית שלמה על הריסות השמאל החדש והליברליזם, ומטרתה להנציח את האמת שהנחתה את יצירת העולם החופשי. "אם את זו תיעלם, נוריש לדורות הבאים קללה ולא את הברכה, שהאבות המייסדים של אמריקה, והיא שהקימה את ארה"ב כדוגמה טובה לציוויליזציה חופשית ומצליחה".

פודהורץ הדגיש כי לשמרנות החדשה יש תשובות בכל התחומים של המדיניות ולא רק במדיניות חוץ. הוא אמר שבעת, לרגל מדיניות הגלאזנוסט של גורבצוב ולרגל המפולת בוול סטריט, ייתכן שהשמרנות החדשה תיכנס לשפל, אך הוא מאמין שהיא תיחלץ ממנו. זאת כיוון שהאמת הבסיסית שבה — כוחו החיובי של החופש הכלכלי, המונח ביסוד החופש הפוליטי, והסכנה בשאיפות ההתפשטות של בריה"מ לא השתנו כלל.

(עשית)

רבין להמר: ב"ה מותר במכתב פרטי

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של "על המשמר"

שר הדתות זבולון המר שאל אתמול בישיבת הממשלה, במסגרת שאילתה, מדוע מג"ד דתי בצה"ל לא יוכל לשגר מכתבים שבראשם ראשי התיבות ב"ה (בעזרת השם).

שר הביטחון יצחק רבין השיב, כי יש להפריד בין טופס כללי לבין עניין פרטי. בטופס צבאי כללי אין כותבים ב"ה, אבל אם מדובר במכתב פרטי, שיישלח למספר אנשים, אין מניעה מלהוסיף זאת.

הרניק מאיגוד הטניס יו"ר שידורי כבלים

מאת דליה שחורי, הכתבת המדינית של "על המשמר"

הממשלה מינתה אתמול, לפי הצעת שר התקשורת גד יעקבי, את דוד הרניק, יו"ר איגוד הטניס בישראל, ליו"ר המועצה לשידורי כבלים. כן מונו כחברים במועצה יועצו המדיני של ראש הממשלה אריה מקל, במקום רם חקלאי ממשרד האוצר, ורווידה לחמן, עוזרת בכירה ליועץ המשפטי לממשלה, במקום יורם בר־סלע, לשעבר המשנה לפרקליט המדינה.

שר התחבורה חיים קורפו דיווח על תאונות הדרכים בשבוע החולף. הוא מסר על 10 תאונות קטלניות, בהן נהרגו 10 איש, מהם שישה הולכי רגל. רוב התאונות ארעו בירידה משולי הכביש. קורפו אמר, כי הוא עומד להוציא מיכרז לביצוע השלמת גדרות הפרדה בכבישים בין־עירוניים.

הממשלה דנה אתמול, על פי הצעת שר התיירות, בעידוד ענפי התיירות לשיפור מאזן התשלומים. הממשלה הטילה על שרי האוצר, הכלכלה והתכנון והתיירות, לבחון את כל האפשרויות למציאת פתרונות מחוץ לתקציב המדינה למימוש ההצעות שהעלה שר התיירות.

ח"כ אלוני: המשטרה הפקירה אנשים בשטפונות

מאת שלי יחימוביץ'

המשטרה נהגה רשלנות והפקירה אנשים לשטפונות בנגב, למרות שקבלה התרעה בת כמה ימים — כך אומרת ח"כ שולמית אלוני בהצעה דחופה לסדר היום שהגישה בכנסת.

אלוני דורשת משר המשטרה להסביר את התנהגות המשטרה בעת השטפונות. היא אספה עדויות בכתב וע"פ מהאורחים, שנקלעו לשטפונות בראשית השבוע שעבר. לטענתה, הם דיווחו לה על הפקרת אנשים, טעויות בהכוונה, ומסירת דיווחים לא נכונים של המשטרה באמצעות גלי צה"ל.

לדברי ח"כ אלוני, בכל אזור ענבה, לרבות מצפה רמון וסדום ועד אילת, לא הוצב אפילו שוטר אחד בשני ימי השטפונות. זאת למרות שעשרות מכוניות, אוטובוסים וכלי רכב כבדים נתקעו ונשקפה להם סכנה.

מזוודת נפץ נמצאה באנקרה

אנקרה. — מזוודה גדושה חומר־נפץ נתגלתה במרתף בית־מלון באנקרה, — מסרה אתמול המשטרה.

המרכזן של בית־המלון מסר, כי מזוודת הנפץ, שנתגלתה במלון "אולוקאנלאר" היתה מונחת שם כבר שנה.

הוא הוסיף, כי המלון פופולרי בקרב תיירים איראניים. (ע"ר)

מפלגת הפועלים המאוחדת — המרכז
ריכוז דור צעיר — פתוח
מתקיים ביום ג' 27.10 בשעה 16.00 בירושלים —
באוהל ההתישבות מול משרד ראה"מ
בהשתתפות:
מיכה דינת — רכז קרן השוה"צ.

מפלגת הפועלים המאוחדת
סניף רמת־גן–גבעתיים
ביום רביעי 28.10.87 בשעה 19.30
במועדון המפלגה בגבעתיים — רח' נרקיס 5
אסיפה פומבית עם ח"כ **יאיר צבן**
בפרוס שנת בחירות —
אופוזיציה או ממשלת "אחדות" לאומית
דברי פתיחה: חה' אליעזר פוגל, חבר מו"מ גבעתיים
— הציבור מוזמן —

כנס
ארגון הסופרים
שתוכנן ל־29.10
בגבעת חביבה
נ ד ח ה
מזכירות הסופרים הקבה"א

המשכים

המנכ"ל פורת:

(סוף מעמוד ראשון)

משה קצב ושושנה ארבלי־אלמוזלינו, הצעת חוק הבאה לאפשר את סגירת רשות השידור. על פי הצעת החוק, שהוגשה על־ידי שר החינוך והתרבות יצחק נבון, יוסמך הוועד המנהל של רשות השידור, באישור השר הממונה על ביצוע החוק, להורות על הפסקת השידורים או חלק מהם או פעולות אחרות, לאחר ששוכנע, כי רשות השידור אינה מסוגלת למלא תפקידיה לפי החוק. הסמכות להפסקת השידורים היא ל־90 יום. ועדת החינוך והתרבות של הכנסת תהיה רשאית להאריך פרק־זמן זה.

על פי סעיף נוסף בהצעת החוק רשאי הוועד המנהל — אם הופסקו או צומצמו שידורי רשות הרשות — להורות לגוף שייקבע על ידו לקיים שידורים חלופיים. בעקבות הערת השר משה שחל, כי סעיף זה בעייתי מאחר שהוועד המנהל של רשות השידור לא יוכל להורות לגוף שאינו כפוף לו לשדר, הוחלט כי הנושא יעבור לבדיקת היועץ המשפטי לממשלה יוסף חריש ולאחר מכן יעובד בוועדת השרים לענייני חקיקה, לשם הגשתו לכנסת.

חקיקה בהליך מזורז

שר החינוך והתרבות יצחק נבון אמר, כי מדובר בהצעת חוק עקרונית שאינה קשורה בשביתה הנוכחית. אך בקומוניקט שהוציא אתמול דובר משרד החינוך על החלטת הממשלה נאמר, כי הצעת החוק „תעבור עתה בהליך מזורז לניסוח סופי בוועדת השרים לחקיקה, ותוגש לכנסת בהקדם".

דו"ח שטרית

אתמול הונח על שולחן הממשלה דו"ח ועדת שטרית, שמונתה על־ידי השר נבון כדי להציע פתרונות חוקיים שיאפשרו את סגירת השידורים במקרה הצורך. אולם שר־החינוך לא הסתייע בהמלצות דו"ח שטרית בהצעת החוק שהביא לממשלה, הוסבר, כי דו"ח שטרית מתייחס למליאת רשות השידור כגוף המנהל העליון של הרשות, אולם בינתיים יש הצעת חוק, שכבר עברה בכנסת את הקריאה הראשונה, לפיה תבוטל המליאה ואילו הוועד המנהל יורחב וסמכויות המליאה יועברו אליו. צויין, כי הצעת החוק שהגיש נבון אתמול כוללת את השינויים המתחייבים מביטול המליאה.

הרחבת הערוץ הי־2

שר־החינוך אמר בישיבת הממשלה, כי המגעים ברשות השידור נמשכים ללא הפסקה אך אין התקדמות במו"מ. אבן הנגף העיקרית, אמר, היתה ונשארה בעיית השכר. העיתונאים השובתים דורשים תוספת שכר גבוהה מזו ששולמה בכל הסקטור הציבורי ולכך לא מסכים שר האוצר. נבון הדגיש, כי מאות אלפי אזרחים, ביניהם קשישים ובודדים, עוברים סבל ממשי בגלל השביתה. הוא אמר כי יבוא בדברים עם שר התקשורת גד יעקבי כדי לבדוק אפשרות להרחיב את שידורי הערוץ השני. זאת גם בהתחשב בעובדה שיש תביעות של אזרחים להחזרת האגרה.

מודעי: אמי מתייסרת

השר יצחק מודעי אמר בהקשר זה, כי השביתה בטלוויזיה היא בבחינת עינוי לאמו בת ה־83, שהטלוויזיה היא לה הבידור היחיד בשעות הערב. הוא הוסיף כי אולי יפנה בשמה לבג"ץ או ישכור אומנת לטפל בה ויתבע את רשות השידור, כדי שתממן הוצאות אלה.

שר הבטחון יצחק רבין שאל אם לא ניתן בינתיים לחדש שאת השידורים בערבית. הוא אמר כי הפיסגה הערבית שתתקיים ברבת־עמון ב־8 בנובמבר תשאיר את הציבור הערבי חשוף ל„חגיגה" שתשודר מרבת־עמון. שרים אחרים אמרו, כי חשוב לחדש את השידורים לברה"מ.

מנכ"ל רשות השידור אורי פורת אמר, כי חוק רשות השידור הוא חוק לקוי, שאינו מאפשר להנהלה להפעיל את סמכותה ולקבוע נוהלי עבודה. העובדים לעומת זאת מעלים תביעות בנושאים שבהם אין להם מעמד כמו למשל, התביעה להחזיר לעבודה כתב טלוויזיה בדרום הארץ שפוטר לאחר שסרח. „הקרב הוא על השליטה ברדיו ובטלוויזיה, בשידורים ובאמצעי ההפקה. עד כה לא היה ערך להחלטות ההנהלה. אני המנכ"ל היחיד בעולם שיש לו פסיקת בית דין ארצי לעבודה על זכותה של ההנהלה לנהל ועל חובת העובדים לעבוד לפי הנוהלים". אמר.

סולם שכר ציבורי

פורת המשיך ואמר, כי העתונאים ברשות השידור דורשים הצמדה לסולם השכר של העתונות המודפסת אך זוהי דרישה אבסורדית, שכן לא ייתכן שמשק צבורי יעבוד לפי סולם שכר המקובל במשק הפרטי. פורת טען, שהעתונאים ברשות השידור בעצמם שברו בשעתם את סולם השכר שעתה הם מבקשים על־פיו תוספות. הוא הוסיף, שבעתונות הכתובה אין למעשה סולם שכר מאחר שהעתונים היותר־עשירים (פורת נקב בעתונים „ידיעות אחרונות", „מעריב" ו„הארץ") נתנו תוספות שכר בין 20 ל־25 אחוז, ואילו העתונים „היותר עניים" לא נתנו. בעבר שילמו לעתונאים ברשות השידור לפי סולם השכר של העתונים „העניים יותר". על העובדים העיתונאים ברשות השידור לדעת, המשיך פורת, ששר האוצר לא יתן יותר מ־5.75 ש"ח תוספת.

600 מיותרים

פורת ציין, כי 600 העובדים המיותרים ברשות השידור הם „רעה חולה" ועתה יתחיל בפיטורים. הוא אמר שהצוות הטכני צריך להיות קבוע ואילו העתונאים צריכים לעבוד לפי חוזים מיוחדים.

פורת מנה את תנאיו לחיסול הסכסוך וחידוש השידורים: חתימה על הסכם לפיו יישמר שקט תעשייתי ברשות השידור במשך שנתיים; העלאת שכר רק במידה שיישארו כספים חופשיים בתקציב־השכר של הרשות, לאחר ביצוע הפיטורים; הסכמת העובדים שהעבודות הנוספות יהיו באישור הנהלת הרשות.

בעקבות הסקירות נרשמו שרים רבים שביקשו את רשות הדיבור. אך השר רבין הציע שהממשלה תתייחס רק להצעת החוק שהניח על שולחנה השר נבון ולא תדון במו"מ, שהוא עניין לשר הנוגע בדבר ולא לממשלה. ראש הממשלה יצחק שמיר קיבל גישה זו ואמר, שהממשלה תקיים דיון על רשות השידור במועד אחר. בינתיים התבטאו מספר שרים בקצרה.

הורביץ: לסגור מייד

יגאל הורביץ אמר, כי יש לסגור את הטלוויזיה ל־90 יום מיד, ולא להמתין לפרוצדורות החקיקה. יוסקה שפירא אמר כי יש צורך למנות קומיסר ועד מנהל ואז לטפל בהמשך הסכסוך. יצחק מודעי הציע שהממשלה תטיל על אורי פורת לבצע במהירות את הפיטורים שעליהם דיבר. משה שחל אמר, כי יש לקבוע בהצעת החוק קריטריונים ברורים ומפורשים לסגירת רשות השידור. גד יעקבי אמר, כי יש לקבוע בהצעת החוק שלוועד המנהל אין סמכות חוקית להורות לכל גוף שאינו בסמכותו לשדר, כשאין שידורי רדיו וטלוויזיה. זבולון המר אמר, כי בכל מקרה על הוועד המנהל לפעול באישור הממשלה או השר הממונה על ביצוע החוק.

זכות התשובה

לאחר סיכום הדיון בידי ראש הממשלה ואישור הצעת החוק ברוב קולות, שאל שמעון פרס אם לא צריך לתת לעובדי רשות השידור הזדמנות להשיב על הדברים הקשים שהממשלה שמעה עליהם. משה קצב אמר, כי על הממשלה לקרוא לעובדים לחזור לעבודה ולקרוא להנהלה לפתוח אתם במו"מ. שר־האוצר משה נסים אמר, כי לא יאשר „חריגה מהסכם המסגרת, כי „כל דבר שאינו עולה בקנה אחד עם הסכם המסגרת יהפוך אותו לבלי ריק. לא נשלם אפילו אגורה נוספת".

רבין סוגר סופית את פרוייקט הלביא: „פיטורי עובדים — בעיה של התע"א"

„התעשיה האווירית צריכה להוריד 3,000 עד המועד שנקבע — מארס 88"

מאת אבי בניהו, כתבנו הצבאי

„לא ניתן יותר כספים מתקציב הביטחון לסיבסוד אבטלה סמויה. הודענו לתעשיה האווירית, שהחל מסוף חודש מארס 88' לא נעביר אפילו אגורה שחוקה אחת שעניינה סגירת הלביא. פיטורי העובדים הם בעיה של התעשיה האווירית. נעשה הכל כדי שלא יגיעו לכונס נכסים". במילים תקיפות אלה הסביר אתמול שר הביטחון יצחק רבין את כוונת משרדו לסכם באופן סופי את נושא הלביא עד סוף שנת העבודה הצבאית במארס 88'.

שר הביטחון, שנפגש אתמול לשיחה עם כתבים לענייני צבא הדגיש, כי „כל עוד לא פונו כל הכספים שיועדו ללביא בתעשיה האווירית, אי אפשר לממש את חלופת צה"ל. מדובר ב־150 מיליון דולר, שהיו מיועדים לעבודה בארץ, עבור הלביא, ועדיין משלמים אותם כמשכורות.

„אני רוצה שיידעו, כי היום ישנן הזדמנויות להזמין בתעשיות דברים חשובים בעשרות מיליוני דולרים ואין לנו הכסף עד שנגמור עם התעשיה האווירית," הדגיש רבין.

שר הביטחון מסר, כי על התעשיה האווירית להוריד 3,000 עובדים בעיקר באופי ההנדסה והיצור עד המועד שנקבע. לדבריו, אחרי מועד זה לא יהיו אותם התנאים לפרישה מרצון.

„לצורך תשלום הפיצויים מתקציבי התעשיה האווירית העביר משרד הביטחון לחברה כסף, שנתקבל מארצות־הברית על חשבון סעיפים אחרים. אם התעשייה האווירית לא תצליח לפטר עובדים במסגרת פרישה מרצון, זו תהיה בעיה שלהם. מאיתנו הם לא יקבלו יותר כסף," הדגיש השר.

רבין דיווח גם על תהליכי סגירת החוזים בארצות־הברית בגין ביטול הלביא. שלושה רווחים של משרד הביטחון היו בארה"ב ופעלו בנושא ביחד עם נציגי הפנטגון „שעזרו הרבה".

„אנו כבר בשלב מתקדם של סגירת כל החוזים עם החברות האמריקאיות. נתח גדול מעלות הסגירה ילך לחברת „פרט אנד ויטני", יצרנית המנוע שהגישה לנו הצעת פתיחה למו"מ, כה היא תובעת פיצוי של 300 מיליון דולר. אנחנו במשא ומתן. יש לנו זמן. אני מעריך שבסופו של דבר עלות הסגירה תסתכם ב־400 מיליון דולר, כפי שתכננו," אמר שר הביטחון.

הוא ציין, כי יותר ממפעלי התעשייה עובדים בקצב יצור רגיל ולא צפויה להם פגיעה.

בנושא הזמנת עבודות מארה"ב אמר רבין: „הייתי נזהר מאשליות של תעסוקה נוספת מארה"ב. במיוחד היום, נעשה מאמץ בכמה תחומים, אבל גם לאמריקאים יש בעיות משלהם," אמר רבין.

„ארגון הג'יהאד האיסלמי זרוע של ה„פתח""

מאת כתבנו הצבאי

שר הביטחון, יצחק רבין, גילה אתמול, כי ארגון „הג'יהאד האיסלמי" הינו חלק בלתי נפרד מארגון הפתח. לדבריו, מנצל אש"ף את התורה לדת האיסלמית ו„מלבה יצרים דתיים, שסביבם קל ללכד את כל הגורמים באיסלם".

בשיחה עם כתבים לענייני צבא סקר אתמול רבין את המצב בתחום הבטחון השוטף ואמר, כי באירועים בעזה בחודש האחרון ספג ארגון הג'יהאד האיסלמי מכה קשה. „אנשיו נהרגו, עשרות נעצרו, נחשפו כלי נשק ואמצעי לחימה ופוענחו מרבית הפיגועים בשנתיים האחרונות", ציין השר.

רבין טען, כי יש לשאוף לכך שהעימות הישראלי־פלסטיני יישאר במישור הפוליטי בלבד. „ככל שיגדל המרכיב הדתי, כך נעמוד בפני בעיות קשות יותר בטרור. ככל שנפריד את מרכיבי העימות הדתי היהודי־איסלמי מהבעיה המדינית בין ישראל לערב, כן ירדו הסיכויים לצמצם את הטרור", הסביר רבין.

השר מסר עוד, כי מערכת הביטחון בשטחים נערכת לקראת כמה „תאריכים מועדים לפורענות" בחודש נובמבר, וביניהם מועד הצהרת בלפור, „שמסתבר, כי הערבים זוכרים אותו טוב יותר מהיהודים".

כוח צה"ל הרג חוליה בדרום לבנון

מאת יהודה צור ואבי בניהו, כתבי „על המשמר"

כוח צה"ל הרג אתמול לפנות בוקר שני בני אדם בגיזרה המרכזית ברצועת הביטחון בדרום לבנון. אתמול לפנות בוקר הבחין כוח צה"ל, שסייר ברכס עלי טהר ברמויות שניסו לחדור לרצועת הביטחון. הכוח פתח באש לעברו.

בסריקות, שנערכו עם אור ראשון, התגלו גופותיהם של שני גברים, כשלידם רובה קלצ'ניקוב, מטול אר.פי.ג'י ומטען־חבלה רב־עוצמה.

נראה שהשניים עמדו להטמין את המטען על אחד הצירים בהם נעים כוחות צה"ל וצד"ל. יש לציין, שמערבית לאיזור התקרית שוכנת דמית־נבטייה.

יש לציין שיום לפני־כן, באותו איזור ממש, הניסו אנשי צד"ל חוליה, שניסתה לחזור למקום ולאחר־מכן התנהלו חילופי אש קשים בין שני הצדדים במשך כמה שעות.

הממשל הצבאי סגר סוכנות ידיעות בגדה ובי"ס ברצועה

מאת מנחם ענברי

הממשל הצבאי סגר אתמול למשך שנתיים את משרד העתונות „אל קודס" של העתונאי מוחמד עמירה. כתבנו אומר, כי מוחמד עמירה ואשתו נעצרו לפני כחצי שנה, על סמך חשדות בטחוניים. אשת העתונאי שוחררה לא מכבר, אבל עמירה יושב עדיין במעצר. מוחמד עמירה הוא אחד העתונאים הידועים והוותיקים בשטחים. מיד לאחר מלחמת ששת הימים היה כתב של עתונים ישראליים בשפה הערבית, ואחר כך היה כתב העתון המזרח ירושלמי הנפוץ „אל קודס" בשכם.

אלוף פיקוד דרום, יצחק מרדכי, ציווה לסגור החל מאתמול בבוקר את בית הספר התיכון לבנים במרכז העיר ח'אן־יונס ברצועת־עזה. בית הספר יהיה סגור עד ה־10 בנובמבר.

בבת ים התפוצץ מטען ובכפר סבא פורק מטען

מאת אשר שלוני, ניצה רימון וכתבי עת"ם

מטען חבלה התפוצץ אתמול סמוך לשעה 6.40 בבוקר בבית מס' 16 ברחוב בלפור בבת ים. מהפיצוץ לא נפגע איש ונגרמו נזקים קלים בלבד. בכפר סבא פורק בשלום מטען אחר.

המטען, שהיה בגודל בינוני, הונח ליד בלוני הגז של הבית. מהפיצוץ התהווה חור בגודל של שני אגרופים בקיר הבית ואחד מבלוני הגז התעקם. גם תיבת חיבורי הטלפון, שהיתה תלוייה על עמוד הבית, לא הרחק מבלוני הגז, הועפה ממקומה.

המשטרה עיכבה כמה ערבים לחקירה ולאחר כמה שעות שוחררו כולם.

מטען חבלה התפוצץ אתמול ב־2.45 בצהריים בתחנת „אגד" בכפר־סבא. לא היו נפגעים ולתחנה נגרם רק נזק קל. המטען הונח כנראה מתחת לספסל בתחנת אוטובוס, ליד שיכון גאולים בכפר־סבא.

הדי הפיצוץ נשמעו למרחוק ולמקום הוזעקו כוחות משטרה שסרקו את המקום, כדי לבדוק אם לא הונחו בו מטעני־חבלה נוספים באיזור.

ליב אולמן תתן מלגה לסטודנט ערבי

מאת קובי מנור

השחקנית ליב אולמן, שקיבלה אתמול תואר ד"ר של כבוד מאוני־ברסיטת חיפה, הודיעה במקום, כי תממן באורח קבע את לימודיו של סטודנט ערבי באוניברסיטת חיפה. בעלה היהודי, דונלנד סנדרס, יממן במקביל את לימודיו של סטודנט יהודי.

איסכור שרותי פלדות בע"מ
חלפור
חטיבת שרותי פלדה
כנס לקוחות ארצי
בכנס יידונו נושאים בתחום הטכנולוגיות החדשות ומספר נושאים עדכניים הקשורים להיצע, ביקוש ומחירים בשווקי הפלדה בעולם ובארץ.
הכנס יערך ביום ג' 3.11.87 בשעה 09.30
בבית ציוני אמריקה בתל־אביב
רחוב דניאל פריש 1 פינת אבן־גבירול
התכנית – פתיחה.
– מצב המשק ותחזיות ל־1988 – מר ישעיהו גביש, מנכ"ל כור.
– ברזל ופלדה – מה קורה בעולם ובארץ – מר יצחק דן, מנכ"ל איסכור.
– איסכור/חלפור – מדיניות מסחרית – דיון פתוח בהשתתפות חברי הנהלת איסכור/חלפור.
– סרט – חידושים בייצור וערגול פלדות.
– סיום משוער: 13.00
הזמנות נשלחו ללקוחות, במידה ולא הגיעה הזמנה מפאת תקלות בדואר, אנא התקשרו לטלפון מס. 03-251448
ראו מודעה זו כהזמנה אישית

מדינות המפרץ: התקפה על כוויית כהתקפה על כל מדינות המפרץ הערביות

סעודיה קוראת למועצת הביטחון ליזום חרם נגד איראן

ריאד.— שרי החוץ של מדינות המפרץ הערביות הכריזו אתמול, שכל התקפה איראנית על כוויית תיחשב להתקפה על כל המדינות הערביות במפרץ.

שרי שש המדינות החברות במועצה לשיתוף־פעולה של מדינות המפרץ הערביות הודיעו, כי התוקפנות האיראנית נגד כוויית גרמה להסלמה מסוכנת של המצב באיזור. עם זאת, לא תבעו להטיל סאנקציות על איראן.

בהודעה, שפורסמה בתום דיונים שנערכו בריאד, צויין, כי ששת השרים, המייצגים את ערב הסעודית, כוויית, קאטאר, באחריין, עומאן ואיחוד הנסיכויות הערביות, דנו בהסלמה המסוכנת באיזור, נוכח מעשי התוקפנות האיראניים נגד כוויית, מדינה שאינה משתתפת במלחמה בין איראן לעיראק".

— ערב־הסעודית קראה אתמול להטיל סאנקציות על איראן. הקריאה הופנתה לחברות מועצת הביטחון.

ההצעה הועלתה בכנס של שרי המועצה לשיתוף־פעולה של מדינות המפרץ, שנערך בריאד.

שר החוץ הסעודי, הנסיך סעוד אל־פייסל, אמר בראיון: „אנו מקווים, שמועצת הביטחון תנקוט במהלך כדי לממש את החלטה 598, ואנו מקווים מאוד שיוטלו סאנקציות על המשטר האיראני".

עוד אמר השר, כי איראן הפרה אמנות בינלאומיות, פגעה בריבונותה של כוויית וממשיכה בהסלמת המלחמה נגד עיראק.

איראן ממשיכה לאיים

רדיו טהראן איים אתמול בפיגועים אנטי־אמריקניים נוספים, דוגמת הפיצוץ שהיה בשבת במשרדי ה־סוכנים של חברת־התעופה „פאן אמריקן" בכוויית.

„מה שאירע אתמול יכול לשמש סיבה לדאגה למדינאים אמריקניים, שכן, היה זה מכוון נגד חברה אמריקנית, ובמיוחד משום שאין להוציא מכלל אפשרות, שפעולות־מחאה כאלה יישנו בכוויית או במדינות השכנות" — נאמר בדברי פרשנות ברדיו טהראן.

לקראת עימות ישיר

ראש ממשלת איראן, מיר חוסיין מוסאווי, הודיע אתמול ברדיו טהראן, כי איראן עושה הכנות כלכליות לעימות ישיר עם ארה"ב.

מוסאווי אמר, כי „קרוב לוודאי שארה"ב תבצע פעולת־טירוף ותפתח במלחמה, שתעלה לה ביוקר." לכן, על איראן להתכונן לכך „במידת האפשר".

הוא הצהיר, כי החקלאות היא עדיין המיגזר הדומיננטי בכלכלה האיראנית, ובירך על כך, ששבע שנות מלחמה, הסגר כלכלי ולחצים שונים „הובילו את המדינה להתקדמות ניכרת לקראת אי־תלות".

סוכנות „טאס" מסרה, כי המנהיג הסובייטי, מיכאיל גורבאצ'וב, אמר, שנוכחות הצי האמריקני במפרץ הפרסי ניתנת להבנה, ודיבר על „שיתוף־פעולה קונסטרוקטיבי" בין מוסקווה לוואשינגטון, בכל הקשור למלחמה במפרץ.

בידיעה נאמר, כי גורבאצ'וב אמר את הדברים לג'ורג' שולץ, שר החוץ האמריקני, בעת ביקורו במוסקווה בסוף השבוע.

גורבאצ'וב אמר לשולץ: „על אף שהנוכחות הגוברת של הצי האמריקני במפרץ לא שיפרה את המצב, הרי בכל זאת, הנוכחות הזאת דרושה כדי להבטיח הספקת דלק סדירה, והדבר הזה ברור לנו." (עי"ר,

והיורש בלי חולצת תנועה

המזכיר הכללי בפועל של המפלגה הקומוניסטית הסינית, צ'או צ'יאנג (מימין), נואם בישיבת הפתיחה של הוועידה ה־13 של המפלגה, כשלצידו יושב ומאזין מנהיג המפלגה, דנג קסיאופינג. (צילום: איי.פי.)

רכבת אווירית הודית מפנה הרוגים ופצועים מסרי לאנקה

קולומבו. — הצבא ההודי המשיך אתמול בהתקפתו על המורדים הטאמיליים בעיר ג'פנה בסרי־לאנקה, והודיע, כי ניתק את קו־האספקה העיקרי למורדים בעיר והוא צופה את התמוטטות ההתנגדות הטאמילית בתוך זמן קצר.

„זה קרוב מאוד, זה רק עניין של זמן" — אמר קצין הודי לעתונאים זרים בג'פנה.

הצבא ההודי מסר, כי היו לו 130 הרוגים בקרבות ולמורדים הטאמיליים היו 600 הרוגים לפחות. טענות הפוכות השמיעו המורדים, שאמרו, כי הם הרגו מאות חיילים הודיים, בשעה שאבדותיהם היו קלות ביותר.

עדי־ראיה מסרו, כי הטאמילים ממשיכים לגלות התנגדות לצבא ההודי והם מניחים מוקשים רבים בבתים שמהם נסוגו.

עד־ראיה אחר מסר, כי הלוחמים הטאמיליים מחוץ לעיר ג'פנה מתקשים ביצירת קשר עם חבריהם במרכז העיר.

פליטים שהגיעו מג'פנה אמרו, כי מעשי־טבח בקרב האוכלוסיה בוצעו בידי שני הצדדים.

בינתיים מתנהלת רכבת אווירית של חיל־האוויר ההודי לפינוי עשרות חיילים הודיים שנהרגו או נפצעו, המטוסים טסים יום־יום כדי להחזיר לארצם את ההרוגים והפצועים, והדבר מזכיר מחזות שנראו בימי מלחמת ווייטנאם, כאשר האמריקנים החזירו לארה"ב את הרוגיהם.

עיתונים הודיים מסרו, כי ממשלת הודו עומדת לשלוח פקידים בכירים לניהול חצי האי ג'פנה.

בידיעות נאמר, כי הודו החליטה כנראה להמשיך בנוכחותה בסרי־לאנקה תקופה ארוכה מכפי שתוכנן.

עוד נמסר, כי ממשלת סרי־לאנקה תקופה ארוכה מכפי שתוכנן.

עוד נמסר, כי ממשלת סרי־לאנקה ביאותה להסכים לתוכנית זו כלית־ברירה.

מקולומבו נמסר, פיצוץ חזק אירע אתמול בשגרירות ההודית במרכז העיר. לא ידוע על נפגעים.

המורדים באריתריאה השמידו שיירת מזון

ניירובי. — המורדים באריתריאה הודיעו אתמול, כי הם השמידו שיירת מזון גדולה בצפון־מזרח מחוז טיגריי, לאחר שהבריחו ליווי של צבא הממשלה.

לפי שידור רדיו של המורדים, הושמדו 34 כלי־רכב טעוני מזון על־ידי לוחמי „החזית העממית לשיחרור אריתריאה", בהתקפה שנערכה ביום ו'. מקורות של סוכנויות סיוע לאתיופיה מסרו, כי 16 משאיות טעונות מזון הושמדו בהתקפה. השיירה מומנה בתרומות של מיליוני דולרים למען נפגעי הבצורת באפריקה, וההתקפה עליה היא הרת־שואה לנזקקים ולמאות אלפי הרעבים במחוז טיגריי.

(עי"ר)

„קירקפטריק תודיע על מועמדות לנשיאות"

לוס אנג'לס. — ג'ין קירקפטריק, שהיתה שגרירת ארה"ב באו"ם, החליטה להציג את מועמדותה לנשיאות בוועידת המפלגה הרפובליקנית — מסר „לוס אנג'לס טיימס".

בידיעה מוושינגטון, שהסתמכה על „ידידים" של הדיפלומטית לשעבר, כתב העתון, כי קירקפטריק, בת 60, תודיע על מועמדותה היום, במסיבת עיתונאים בוושינגטון.

קירקפטריק היתה חברת המפלגה הדמוקרטית עד 1985. זו תהיה הפעם השנייה שאשה תכריז על מועמדותה לבחירות לנשיאות ארה"ב. ב־1964 התמודדה על התפקיד סנטור מרגרט צ'ייס־סמית. היא ניגשה למירוץ מוקדמות בניו־המפשייר, אילינוי ואוראגון.

(עי"ר)

התקפה על ז'דאנוב בכתב עת סובייטי

מוסקווה.— הבטאון הסובייטי „קומוניסט" סמך ביום ו' את ידיו על ההשקפה הנוכחת בתרבות הסובייטית, בהוקיעו את הדיכוי של סופרים מוכשרים ובקוראו לגיוון באמנויות.

אותה שעה פירסם ירחון ספרותי סובייטי חשוב, „נאמיה", התקפה חריפה על עוזר של יוסף סטאלין, אנדריי ז'דאנוב, ששמו סימל את דימוי התרבות הסובייטית בשלהי שנות ה־1940.

דובר של משרד החוץ הסובייטי מסר, כי כתב־עת ספרותי אחר, „נובי מיר", מתכונן לפרסם שירים מאת יוסף ברודסקי, הגולה הסובייטי, שזכה ביום ה' שעבר בפרס נובל לספרות לשנת 1987.

(עי"ר)

קדאפי הקיף עצמו באנשי ביטחון סוריים

קאהיר.— מקורות המקורבים לקדאפי מסרו, כי שליט לוב פירסם הוראות סודיות להחלפת אנשי הבטחון והאבטחה הלוביים שלו בכוחות סוריים.

העתון המצרי „אל־אחבאר", המוסר על כך, מוסיף, כי שלושה גדודים סוריים הגיעו ללוב כדי לאבטח את קדאפי, שאינו סומך על החיילים הלוביים.

גם מספר טייסים סוריים הגיעו באחרונה לטריפולי והוצבו בבסיסי חיל־האוויר של לוב, שם הם מפקחים על הטייסים הלוביים ופועלים לפי פקודות ישירות מקדאפי.

(עי"מ)

„אקורה" — צוללת גרעינית סובייטית חדשה

טוקיו.— בריה"מ השיקה את הצוללת הגרעינית השלישית מדגם „אקורה" מסר אתמול העתון היפאני „סאנקיי שימבון".

צוללת זו, מהדגם המשוכלל ביותר של בריה"מ, הושקה לא מכבר במספנות חיל הים בקומסומולסק, על נהר אמור, במזרח הרחוק הסובייטי.

הצוללת הראשונה מדגם „אקורה" הושלמה ב־1984. השנייה, שבנייתה הושלמה אשתקד, עדיין נמצאת בשלב של ניסויים.

משערים, כי הצוללות מדגם „אקורה" מצויידות בטילי־שיוט ובטילים ללוחמה נגד צוללות.

(עי"צ)

לנעמי ואליעזר רונן
ברכות להולדת
הנכד
בית „על המשמר"

טל (רונן) ומשה אורון
חובקים בן
נכד
לנעמי ואליעזר רונן חנה ויעקוב אורון
נין
לשרה רוזנפלד עדה אביגדור ומרים בלר
ירושלים א' חשון תשמ"ח

אלף חולי איידס בשבועיים האחרונים

מדובר רק בחולים מקרב תושבי המדינות המדווחות לארגון הבריאות העולמי

ז'נבה. — מספר החולים במחלת האיידס ברחבי העולם גדל ב־1,099 במהלך השבועיים האחרונים — מסר ארגון הבריאות העולמי בסוף השבוע שעבר.

בדו"ח נאמר, כי בסך הכל נרשמו עד ה־21 באוקטובר 62,445 מקרים של חולי איידס ב־126 מדינות, לעומת 61,346 מקרים ב־124 מדינות שנרשמו ב־7 באוקטובר.

מספר חולי האיידס הנרשמים במשרד הראשי של ארגון הבריאות בז'נבה מייצג רק חלק קטן ממספר החולים למעשה ברחבי העולם, מאחר שרוב החולים אינם נרשמים. לפי הערכה זהירה, הגיע מספר חולי האיידס בעולם בסוף אפריל השנה ל־100,000.

בין חולי האיידס הרשומים תופסת ארה"ב את המקום הראשון עם 172 מקרים חדשים, לסך כולל של 42,354 חולי איידס. בראזיל במקום השני עם 2,015 מקרים רשומים, גידול של 318 לעומת הדיווח האחרון באפריל. צרפת, עם 1,980 מקרים רשומים, במקום הראשון בקרב מדינות אירופה.

(עי"ר, עי"צ)

שערי מטבע־חוץ בנק הפועלים — 23.10.87

	יחידה	שטרות: קניה	שטרות: מכירה	העברות והמחאות: קניה	העברות והמחאות: מכירה	שערים יציגים
סל מטבעות	1			1.6718	1.6927	1.6805
דולר אמריקני	1	1.55	1.63	1.5886	1.6084	1.5983
מרק גרמני	1	0.86	0.91	0.8804	0.8914	0.8841
לירה סטרלינג	1	2.59	2.71	2.6331	2.6659	2.6425
פרנק צרפתי	1	0.25	0.27	0.2630	0.2663	0.2647
ין יפאני	100	1.09	1.14	1.1066	1.1204	1.1084
גילדן הולנדי	1	0.77	0.81	0.7833	0.7931	0.7859
פרנק שווייצרי	1	1.04	1.09	1.0619	1.0751	1.0666
כתר שבדי	1	0.25	0.26	0.2500	0.2531	0.2511
כתר נורבגי	1	0.24	0.25	0.2398	0.2428	0.2412
כתר דני	1	0.23	0.24	0.2294	0.2323	0.2307
מרק פיני	1	0.36	0.38	0.3645	0.3691	0.3671
דולר קנדי	1	1.19	1.24	1.2093	1.2244	1.2154
דולר אוסטרלי	1	1.10	1.18	1.1371	1.1513	1.1462
ראנד דרום אפריקני	1	0.46	0.78	0.7750	0.7847	0.7802
פרנק בלגי	10	0.41	0.43	0.4212	0.4264	0.4245
שילינג אוסטרי	10	1.23	1.39	1.2506	1.2662	1.2568
לירה איטלקית	1,000	1.20	1.27	1.2201	1.2353	1.2255

„השטחים שמעבר לים": עוצר צרפתי בטאהיטי

פאפיטה. — מצב חירום הוכרז באי הצרפתי טאהיטי, בדרום האוקיינוס השקט. העוצר הונהג, בעקבות התנגשויות בין פועלי־נמל שובתים למשטרה — מסר השר הצרפתי לשטחים שמעבר לים. השר ברנאר פונס, אמר בראיון בטלוויזיה, כי כ־50 איש נעצרו בעיר הבירה פאפטה, אחרי התפרעויות ביום ו' שבמהלכן העלו מפגינים באש חנויות ומכוניות ונפצעו 26 איש. אחרי ההתפרעויות שנמשכו שש שעות, שוגרו לטאהיטי חיילים ... של „ליגיון הזרים" ושוטרים ... על כנו, מאות חיילים בחוצות פאפטה כדי לשמור על הסדר. (עי"ר, עי"צ)

על היום 26.10.87

מאת שלמה סלוצקי

כותרות העיתונים שחולקו במטוס שהחזיר אותי ארצה מבואנוס איירס, לאחר שלושה חודשי עבודה בדרום־אמריקה, דיברו כולם על משבר המניות של יום האתמול בוול סטריט. העיתונים הללו, וגם אלה שהוכנסו למטוס בחניות הביניים של ריו, ליסבון ומרסיי, כולל העיתונים הישראלים של יום רביעי, חזרו כולם באחור על התמונה של אותו ברוקר — או בעל מניות, לך תדע — שתופס את הראש כביטוי לדאגה עמוקה ויאוש.

ביבשת ההיא שממנה חזרתי, מיליוני אנשים — שאותם לא מצלמים צלמי סוכנויות הידיעות — תופסים את הבטן מזה שנים בתנועה האינסטינקטיבית של מי שהולך לאבד את חייו — ולא את רווחיו — לא מתוך דאגה ויאוש, אלא פשוט מרעב.

מאותה יבשת הגיע לארץ הפרופסור לכלכלה ישמעאל ויניאס. זה היה לפני 11 שנה, לאחר שכת צבאית, שזכתה אז בתמיכת הבנקים הגדולים בארה"ב והמשקיעים הענקיים בוול סטריט, השתלטה בכוח על ארגנטינה ו„זירזה" את עלייתו של איש השמאל הידוע והמרצה לכלכלה באוני־ברסיטת בואנוס איירס, ישמעאל ויניאס. בישראל המשיך לכתוב בנושאים שבתחומי התמחותו, ובחמש שנים האחרונות הוא ניבא את המשבר שאת תחילתו ראינו לפני שבוע ואת סופו, כפי שטוען ויניאס, „איש אינו יכול לנבא".

על ההשפעות של משבר הוול סטריט על אמריקה הלטינית והעולם השלישי שוחחנו עם ישמעאל ויניאס.

— נשיא הבנק המרכזי של ארגנטינה, חוסה לואיס מצ'ינאה, טען בתשובה לשאלה, שמשבר הוול סטריט לא ישפיע בצורה חמורה על ארגנטינה. מעבר לעובדה שהצהרה מרגיעה כזו היא מתפקידו של המנהל, האם צפויות השפעות של „יום שני השחור" והמשכו על אמל"ט והעולם השלישי?

צודק מצ'ינאה בכך, שלירידת המניות, כפי שהסתמנה עד כה, אין השפעה רבה על אמל"ט, מאחר ואין השקעות גדולות של ארה"ב, יפן ואירופה בבורסות של העולם השלישי, ושל אמריקה הלטינית בפרט. אלא שבאופן עקיף עשויות להתגבש השפעות מרחיקות לכת.

כשם שירידת ערך הדולר פגעה לא רק ביכולת הקנייה של ארה"ב, אלא גם הקלה — יחסית — על תשלום החוב החיצוני של אותן מדינות מהעולם השלישי אשר סוחרות גם עם אירופה, כך גם למשבר בשוק המניות בארה"ב ובבורסות הגדולות בעולם עלולות להיות השלכות על העולם השלישי ואמריקה הלטינית. הכוונה היא לכך שחברות תעשייתיות אמריקניות ויפניות ייכנסו למשבר ויהיה להן צורך במזומנים שיובאו — בשלב ראשון — מאותם סניפים בעולם שבהם לא ימשיכו להשקיע את הרווחים. במילים אחרות, מדובר בצמצום או סגירת מפעלים בעולם השלישי, במיליוני מובטלים שייפלטו ממפעלי העבודה הזולה באסיה ובאפריקה ובעיקר באמריקה הלטינית, ובבריחת הון מאותן מדינות לארצות האם של החברות.

הבורסה והעולם השלישי

למשבר הוול סטריט ולעולם השלישי יש השפעות־גומלין: מורטוריום על חובות חוץ יכול לפוצץ את הבורסה. מצד שני, משבר בוול סטריט עלול להביא לסגירת מפעלים ולמליוני מובטלים

— ברזיל הכריזה בפברואר מורטוריום חד־צדדי על 67 מתוך 110 מיליארד הדולר של חובה החיצוני. פרו אינה משלמת זה שנתיים אלא כ־10 אחוזים מהתל"ג לנושיה בחו"ל. בארגנטינה ניצחו לאחרונה הפרוניסטים בבחירות לקונגרס, כאשר אחד הדגלים שלהם היה מורטוריום חד־צדדי, וכך בעוד מספר מדינות באמל"ט. כיצד השפיע חוסר הוודאות בנושא חוה על נפילת הבורסה בניו־יורק?

לא אומר שהיה זה הנושא המכריע, אך זה בהחלט השפיע. יש לזכור שחובה החיצוני של אמל"ט — 300 מיליארד דולר, שמתוכם כשליש הוא חובה של ברזיל — הוא גדול מההון העצמי של עשרת הבנקים הגדולים של ארה"ב. הבנקים הללו, יחד עם הקרטלים הבינלאומיים, הגיבו בשנים האחרונות בקשיחות על דרישתן של מדינות אמל"ט והעולם השלישי לנהל מו"מ על צורת התשלום של החוב, שגרם לממדים אדירים בתקופות של משטרים לא דמוקרטיים. החוב

(סוף בעמוד 11)

ההמלצות מונחות אצל נבון

שביתת העיתונאים ברשות־השידור מנערת את האבק מדו"ח ועדת שטרית, שהוגש לשר החינוך לפני כשנה. הדו"ח קובע כללים להפסקת פעולות או משדרים של רשות השידור. תזכורת

מאת חנה איש־הורביץ

השביתה הנוכחית ברשות־השידור פרצה כמעט שנה לאחר שוועדת שטרית הגישה לשר־החינוך והתרבות את המלצותיה בעניין קביעת כללים להפסקת פעולות ומשדרים של רשות השידור.

המלצות הוועדה לא התקבלו פה־אחד: היועץ המשפטי של רשות־השידור, עו"ד נתן כהן, שהיה אחד מחבריה, יצא בדעת מיעוט. לדעתו, חרגה הוועדה מכתב המינוי שלה. בין היתר, חלק כהן על קביעת הוועדה, כי „יש קשיים וליקויים בתיפקוד ובניהול הרשות". לא היה זה מעניינה של הוועדה לומר זאת, ציין. הוא גם חלק על אותו חלק בהצעת הוועדה המיועד לקבוע סמכויות חירום וחד־פעמיות, שיאפשרו שינויים בהרכב האישי של הגופים המנהלים את הרשות ובמינויים של בכירים ברשות וגם לפטר עובדים, בהליכים מקוצרים.

הממסד של רשות־השידור, מסתבר, לא היה מאושר מהמלצות אלה של הוועדה, וזה מובן. עם זאת, אמר פרופ' שטרית, כי ההצעה קיבלה את הסכמתם של משרד המשפטים ושל היועץ המשפטי לממשלה. מכל מקום, שר החינוך והתרבות טרם אימץ את ההמלצות.

הוועדה, שהיתה מורכבת מארבעה משפטנים מיומנים — היו"ר פרופ' שמעון שטרית, והחברים יצחק אליאסוף — כיום המשנה ליועץ המשפטי לממשלה, אריה בריק — היועץ המשפטי של משרד־החינוך ונתן כהן, היועץ המשפטי של רשות־השידור — היתה יכולה לעשות לעצמה חיים קלים ולהסתפק בניסוח תיקון לחוק רשות השידור, הקובע מי יוזם ומי מחליט על הפסקת שידורים, מה הן העילות המצדיקות החלטה כזאת, ומה הוא משך ההפסקה המותר. הוועדה ניסחה תיקון כזה, ועם זאת גם טענה, שבעצם, במצב קיצוני של פעילות בלתי־תקינה ברשות, קיימת סמכות לגופים המנהלים גם כיום, ללא תיקון של החוק, להפסיק את השידורים, אם הדבר נחוץ לדעתם, כדי לטפל במצב.

אבל לדעת רוב חברי הוועדה, הם לא היו יוצאים ידי חובתם הציבורית אם היו מסתפקים בכך. שורת העדים שראיינה הוועדה העלתה בפניה תמונת „ראשומון", בה כל אחד מן המשתתפים במחזה, רואה לנגד עיניו תמונה שונה. היו גורמים שטענו כי מקור הרעה ברשות השידור הוא חוסר משמעת מצד עובדים, הפוגע בניהול התקין; היו כאלה שהרגישו את ריכוי ועדי העובדים; הנהלת הרשות התלוננה על חיוור סמכות כלפי העובדים: מנהלי יחידות, לעומת זה, התלוננו כי בידיהם אין סמכויות, וכי ההחלטות בכל ענין מתקבלות בהנהלת הרשות; היו גם עדים שאמרו לחברי הוועדה, שחלק מהקשיים נובע מחלוקת הסמכויות בין הוועד המנהל לבין המנהל הכללי של הרשות, ואילו אחרים תלו את הקולר בליקויים באיכות הניהול של הרשות. לדעתם של אלה, דרכי הניהול של הרשות נחשלות, וכמותן גם התיכנון והמעלת יחידות הרשות.

הוועדה התרשמה, ככל הנראה, שיש מן האמת בכל אחד מהטיעונים. היא גם לא יכלה להימנע מלציין את „ההתעניינות הרבה" של גורמים פוליטיים, אשר על־פי החוק והנוהג, ממלאים תפקיד מרכזי בקביעת הרכב מוסדות הרשות ובמינוי עובדיה הבכירים, ואף הצביעה על הקושי הגדול למנות מנהל קבוע לטלוויזיה, ועל החילופים התדירים במינוי מנהלים.

כל אלה הובילו את רוב חברי הוועדה למסקנה, כי במצב העניינים הנוכחי, בהפסקת שידורים כשלעצמה — אין די. לכן הכינה הוועדה שתי הצעות־חוק, האמורות להשלים זו את זו: האחת — מרחיקת הלכת — נועדה ל„שימוש חד־פעמי". זוהי הצעה לחוק מיוחד, שיש לו אופי של חוק־חירום, המבטל לתקופה בה הוא חל, את ההסכמים והחוקים הרגילים שהרשות אמורה לפעול על־פיהם. החוק מבקש לתת בידי הגורמים הממונים על הרשות, כלים לערוך בה בדיקת יסוד ולסלק מוקדים של אי־יעילות או של אי־תקינות, אף אם הם בדרגים הבכירים ביותר של הרשות. השניה מיועדת להיות הוראת־קבע, שתיכלל בחוק רשות השידור, ותוכל לשמש כלי לטיפול באירועים בוררים, לאחר שהרשות תעבור את „טיפול השורש".

הוועדה מציינת בדו"ח שהגישה, כי בעיצוב הפתרונות החקיקתיים היא השתדלה להביא בחשבון את הצורך בהבטחת חופש הביטוי וזכויות העובדים ברשות־השידור מחד, ואת החשיבות בהבטחת הפעלה יעילה ושידורים סדירים, שהם גורמים חשובים בחברה דמוקרטית, מאידך. אומרת הוועדה: „יש מתחים ותחרות (בין ערכים אלה), וכל הסדר חקיקתי נאות חייב... למצוא את האיזון הנכון ביניהם".

הוראת־שעה. חלק זה של ההצעה הוא שעורר את חמתו של היועץ המשפטי של הרשות. נקבע, כי שר החינוך והתרבות, באישורה של הממשלה, מוסמך להחליט, כי הרשות איננה יכולה לקיים שידורים סדירים. השר יכול לקבל החלטה כזאת רק על יסוד המלצה של מליאת רשות־השידור, שתתקבל ברוב מיוחד. מעורבותה של מליאת רשות השידור בקבלת ההחלטה נקבעה, כדי שלא לפגוע יתר־על־המידה בעצמאותה של הרשות. העילות לקבלת החלטה כזאת יכולות להיות: ליקוי חמור בניהול הרשות, שיבוש חמור ביחסי עבודה או שתי הסיבות גם יחד. במקרה שיחסי העבודה הם הגורם, על השר להתייעץ, קודם לקבלת ההחלטה, עם נציגי ההסתדרות ועם האיגוד הארצי של העיתונאים. על־פי ההצעה, ההחלטה על אי־היכולת לקיים שידורים סדירים עומדת בתוקפה למשך 60 יום. אפשר להאריך את התקופה, באישור ועדת החינוך של הכנסת.

ההצעה מעניקה לממשלה סמכות לשנות את הרכב הוועד המנהל תוך תקופה זאת, ועל־פי הצעת מליאת רשות־השידור — גם לשנות את חלוקת הסמכויות בין הוועד המנהל לבין המנהל הכללי, וגם לבטל מינוי של עובדים בכירים, המתמנים באישור הממשלה, כגון המנהל הכללי, ולמנות אחרים במקומם.

נוסף לכך, אם הוועד המנהל, באישור המליאה, יחליט על צמצום השידורים ופעולות אחרות של הרשות, הוא מוסמך גם להחליט על פיטורי עובדים או הוצאתם לחופשה, עם תשלום או ללא תשלום. הוועד המנהל יוכל גם להורות, כי בתקופת המגבלות... גוף אחר את השידורים, במתכונת מלאה או חלקית. הצעת החוק גם... מיוחדת מפני תביעות משפטיות אזרחיות של מחזיקי מכשירי טלוויזיה... הפסקת השידורים, ומפני תביעת אחריות של צדדים להתקשרויות וזיכויים... איתם, עקב הפסקת שידורים או פעולות.

כל אלה הן סמכויות מרחיקות־לכת, ומשמעותן השעיית הוראות חוק רשות ה... זכויות העובדים והמאורגנים. דרוש אומץ־לב כדי להחליט על קבלת הצעה... יושר־לב ורגישות רבה לחופש הביטוי ולזכויות העובדים — במהלך ביצועה.

על הפרק

ראש דסק לענייני היום: לוי מורב   עורכת אחראית של עמודי המוסף: עמית אנטר

ההתיישבות העובדת באוהל מחאה

מחיר המדיניות הכושלת

חובות המערכת ההתיישבותית נוצרו בעיקר בגלל מדיניות הממשלה מאז המהפך הפוליטי לפני 10 שנים ● היום עולה הריבית לפעמים על מלוא הערך המוסף ● כדי לנטרל גיבנת זו יש להפוך אותה להלוואה עומדת בריבית קטנה ובערבות ממשלתית

מאת צבי טימור

ההתיישבות החקלאית לא נקלעה למשבר הריבית באשמתה, אומר מרכז המחלקה הכלכלית של הקיבוץ הארצי, זמי מר. במשך 10 שנים מאז המהפך הפוליטי נוצר חוב במערכות ההתיישבותיות בעיקר בגלל העדר מדיניות של הממשלה, במיוחד בתחום היצוא החקלאי.

ממשלות הליכוד לא טיפלו בבעיית היצוא החקלאי לאירופה, כאשר סבל במשך שנים ארוכות מירידת ערכן של המטבעות האירופאיים. כתוצאה מכך נצברו הפסדים. נזקים חמורים נגרמו כתוצאה מביטול התכנון החקלאי. גורם נוסף היה בצבירת נטל החוב, אי־העברת תקציבי פיתוח מאושרים להשקעות. הסכומים הועברו בפיגור בערך הנומינלי. מימון הביניים בכסף יקר הצמיח חובות ואילץ את החקלאים להשתמש בכסף כבד יקר.

לכך נתלוותה אי־יציבות מוניטארית. לעתים הקפיאו באופן מלאכותי את המדד ולעתים את הדולר. האשראי ניתן תמיד בתנאים קשים יותר וגם המעברים החדים בין שוקי הכספים הגדילו את החוב.

כך הגיעה המערכת ההתיישבותית ביוני 1985 לתוכנית הייצוב עם חוב גדול לזמן קצר, אומר זמי מר. הריבית הרצחנית לכל הדעות בתקופת תוכנית הייצוב הוסיף קומה נוספת על הריבית שהיתה ברמה של עשרות אחוזים ריאליים גם בשנים קודמות.

— האם החוב נגרם ממניפולציות והשקעות במניות?

לא, אם כי הבנקים חייבו את המשקים לרכוש מניות בנקאיות כחלק מתנאי האשראי המקובלים. התמוטטות שוק המניות הבנקאיות הגבירה את בעיות הנזילות ולאחר מכן בא שינוי קיצוני במדיניות, שהטילה מעמסה עצומה ללא נשוא על הסקטור היצרני.

ניתן לאפיין את גודל המעמס שהוטל על המשק על־ידי אפיון הצד השני של המטבע. הנכסים הכספיים בידי הציבור גדלו במשך שנת 1986 מ־70 מיליארד ש"ח ל־88 מיליארד ש"ח, בכ־26 אחוז. מישהו שילם את המחיר הזה. הגידול בנכסים הכספיים של הצד האחר מתבטא בגידול החובות והנכסים השליליים של הצד האחר — הצד החייב. בנוסף לגידול זה שילמו המגזרים היצרניים גם את המרווח הבנקאי, שגם הוא היה אדיר ולא מקובל בעולם כולו.

— האם לא היו השקעות סרק שהגדילו הנטל?

התנועות המיישבות מימנו על חשבונן, על חשבון המערכות המרכזיות, התיישבות צעירה, שלמעשה הממשל או הסוכנות היו צריכות לשאת במימון. אך היו גם השקעות לא מוצלחות. במערכת כלכלית, המייצרת בסכום של 3 מיליארד דולר לשנה, אי־אפשר להימנע מכשלונות. בעוד שבמערכת העסקית פושטים את הרגל והחובות נמחקים, הרי שבמערכת ההתישבותית החובות לא נמחקו, אלא צברו ריבית, וריבית גבוהה ביותר של אשראי חריג. חלק מהכשלונות נובע משינוי בתנאים הבינלאומיים, כגון משבר שיווק הכותנה, ענף בו הושקעו מאות מיליונים ליצירת כלים לשימוש במים שוליים ועוד. למרות שמשבר הכותנה היה משבר מלאכותי, הממשלה לא באה לסייע לחקלאים לגשר על ההפסדים. כל זה מומן בריבית ריאלית של 40 אחוז ושל 60 אחוז. דומה הדבר לנסיעה במכונית? מכונית הנוסעת ב־30 קמ"ש לשעה, שגיאות בנהיגה ניתנות לתיקון, במכונית הדוהרת ב־160 קמ"ש לשעה, השגיאה מביאה לאסון. כך הוכפלו והושלשו בעיות היסוד על־ידי נטל הריבית שהוטלה עליהן.

יש לזכור, כי בתקופה זו של קיפאון כלכלי אף גורם לא לקח סיכונים. רק ההתיישבות השקיעה בפיתוח תעשייה וחקלאות גם במשקים וגם במערכות האזוריות. היא עשתה זאת בהתאם לצרכים של משק מתפתח, שלא יכול להרשות אבטלה, ועל כך נדרש לשלם מחיר יקר.

בפיתוח תעשייתי, ובמיוחד ליצוא, עוברות 6־7 שנים עד שהמפעל משיג תזרים מזומנים חיובי. גם אם בשלב ההשקעה הבסיסית הכסף ניתן בתנאי הלוואות פיתוח, המשך ההון החוזר מומנו בתנאים חריגים. לעיתים צוברים המפעלים עד תחילת הרווחיות חובות בכסף יקר שאי־אפשר לממן אותם מהרווחים העתידיים.

זמי מר. לא באשמתה

— מה היתה תרומת הבנקים בתהליך זה?

בנוסף לנטל העיקרי שנקבע על־ידי הממשלה ובנק ישראל, עבדו גם הבנקים עם מרווח ריאלי גבוה מדי, בחלקו בגלל שיעורי הנזילות של בנק ישראל. קיים מחקר המוכיח, כי ב־1986 הגיעה הריבית בממוצע שנתי ל־18.7 אחוז בחח"ד תעריפי, אך ל־33.5 אחוז בפועל. בחח"ד חריג הגיעה הריבית ל־42.3 אחוז בפועל, כאשר עלות הכסף למערכת הבנקאות היתה 11.5 אחוז ריבית בתוכניות האשראי וריבית שלילית של 21 אחוזים במימון על־ידי תפ"ס. כך שהמרווח הבנקאי הגיע ל־20.8 אחוז בחח"ד רגיל. אלה דמי תיווך של 66 אחוז לשנה. לכן גם על מערכת הבנקאות ליטול את חלקה בפתרון הבעיה.

— מה הפתרון?

כיום נצבר חוב בגודל כזה שאין כל אפשרות לפתור את הבעיה במערכות הקיימות ולא בתוכניות המוצעות על־ידי הממשלה. המשק הקיבוצי מתפקד היטב. הערך המוסף הממוצע מגיע ל־33־34 אחוז מהתוצר, שיעור העומד בכל השוואה בינלאומית. אולם הריבית אוכלת כשני שלישים מהערך המוסף ולעתים עולה על מלוא הערך המוסף המושג בייצור ואינה מותירה סכום כלשהו להוצאות הקיום.

על־פי מחקרים, לפחות 33־40 אחוז מהחוב נוצרו מנטל ריבית שאינו מוצדק בשום מבחן כלכלי. לכן יש לנטרל גיבנת זו ולא בריבית ריאלית של 7־8 אחוזים המוצעת ע"י הממשלה, שגם היא גבוהה ללא תקדים, אלא להפוך אותה להלוואה עומדת או להלוואת קונסולידציה לתקופה ממושכת מאוד, בריבית קטנה מאוד ובערבות ממשלתית.

ערבות זו נחוצה, כי כתוצאה מגודל החוב ואשמת מערכת הבנקאות לספק את האשראי לייצור. ולכן שוב נזקק הייצור לאשראי בתנאי השוק האפור. העדר פתרון ידחוף את המשקים למעגל סחרור שאין מוצא ממנו.

המחאה הקודמת. מה יהיה עכשיו?

לכבושאת הריבית

מאת מוטי בסוק

התנועות הקיבוציות והמושבים ומשק חברת העובדים לא היו צריכים להגיע למצב של הקמת אוהל המחאה. מפלגת העבודה הי־ מרכיבה מחצית מן הממשלה, היא היתה יכולה לשתף כל פעולה כלכלית כמונקציה ולהתנות לשינוי מדיניות. המערך, „העבודה", היו חייבים לתבוע נקיטת צעדים, כולל הטלת כל האחריות על מעשים הדמשקיים שנעשו במגזרים אלו, במידה שהיו מתרלים. אבל באותה מידה היו ראשי העבודה חייבים לעשות הכל, כדי להחזיר את הנשך, למגזרים היצרניים הללו. אם הנשך, הריבית הרצחנית, הגזלה, היו מוחזרים, המושבים והקיבוצים לא היו עומדים בפני שוקת שבורה" — דברים שאמר אתמול ח"כ מפ"ם בוועדת הכספים של הכנסת, יאיר צבן.

עם הקמת „אוהל המחאה" בירושלים, סבור צבן, כי גם העובדים השכירים בערי וארץ, צריכים להשתתף במאבק נגד מה שהוא מכנה הריבית הרצחנית. „הריבית הזו היא בהחלט מכשלה ... לכבישת השכר כלפי מטה. ... לעמוד בנטל ריבית כל־כך כבדה, ... מאוד להעלות את השכר לעובדים".

צבן סבור, כי „אוהל המאבק", הוקם באיחור של למעלה משנתיים. „עם זאת, על מקרים כאלה חלה בהחלט האמירה „מוטב מאוחר מאשר לעולם לא". המאבק אינו צריך להיות מצומצם לבעיות הלוחצות הספציפיות, להסדר לגבי המושבים והתק"ם, גם אם אלו הבעיות המעיקות, הדוחפות והמיידיות. כרגע, צריך לראות את הנושא הרחב יותר: צריך להוביל שינוי רדיקלי במדיניות הממשלה לגבי המגזר היצרני בכלל וההתיישבותי בפרט. יש לבצע ... יסודי במדיניות הריבית, יש לשנות את הגישה ואת סדרי־העדיפויות ... בנושאי הכלכלה הלאומית.

„אני רוצה להדגיש — אומר צבן — כי לפני שנתיים ויותר, ... התוכנית הכלכלית, היו מי שיצאו נגד ... חוצה. בראש ובראשונה „על המשמר" ... וסיעת מפ"ם בכנסת. שני ... הגדולים, המערך והליכוד, לא ... עדיין עד כמה המורה התוכנית ... המגזר היצרני. כבר או ...

צבן: לקח לעתיד

... הגורים הללו ובמיוחד ראשי התק"ם, ללחוץ על ראש הממשלה דאז, שמעון פרס, שהוא ראש מפלגתם, לשנות את מדיניות הריבית במשק. הם לא הצליחו. אינני יכול להסתיר את הביקורת החריפה שלי לגבי התנהגות הנהגת „העבודה", ובמיוחד כנגד מי שהבינו וידעו מה צריך לעשות, אבל הסתפקו במחאה בחדרי חדרים. אני מצטער שהלקח נלמד עכשיו, כל־כך באיחור.

„יש היבט נוסף, והיבט הפוליטי. אני מרגיש שהתפתחה חלוקת עבודה מאוד מסוכנת בין הצמרת הכלכלית של המדינה לבין סיעת הליכוד בכנסת. צריך, כמובן, לומר כי בראש הצמרת הכלכלית עומד איש הליכוד — נסים וחבר עוזריו. ... הזו, למרות תפיסתה הכלכלית ... המעוותת, הגיעה גם היא, לאחר ... כמעט אירופית, להחלטות ... לגבי המושבים והתק"ם, ... שלפי ראותה הן די ענייניות, ... או נכנס לתמונה הגורם הפוליטי ... כדמות כמה ח"כים של הליכוד. ... הליכו לנצל את ההזדמנות שנפלה ... כדי לתקוף מערכות הסתדרותיות, את תנועת ההתיישבות. מה שהתרחש ... המושבים זו המחשה קלאסית. ... נפתלת ומייגעת הגיעו להסדר ... שהיה מקובל על האוצר, אולם ... בליכוד. הם הוליכו לעשות „סטריפטיז" לתנועת המושבים, והשתלשלות האירועים ידועה. לכן, אין לי ספק שבעתיד, ימשיך הגורם הפוליטי לתקוע מקלות בגלגלים.

„בוודאי יש הבדלים משמעותיים בין התק"ם והקיבוץ הארצי בכל מה שקשור לנטל החוב וליחס בין החובות והיקף התפוקה, אולם נעשה שגיאה רצינית אם לא נבין שכולם נמצאים באותה סירה. במלה „כולם" נכללים לא רק התק"ם והקיבוץ הארצי, אלא גם המפעלים היצרניים של חברת העובדים, וחלק ניכר מהסקטור היצרני במשק. בסירה הזו חורים, ודרכם נכנסים מים. הסירה עלולה לטבוע, והחור הגדול ביותר הוא היכולת לגייס כסף על־ידי המגזר היצרני. צריך לזכור: הריבית הריאלית במשק היא 8־10 אחוז, ואילו שיעור הצמיחה הוא במקרה הטוב 5־7 אחוזים לשנה. בנתונים כאלו לעולם לא ניתן יהיה לסגור את הפער. כל עוד לא תינתן תשובה אמיתית לבעיה הזו, כל הפתרונות שיימצאו הם חלקיים וזמניים".

גם צבן מתקשה להבין כיצד קיבלה מפלגת העבודה בשוויון־נפש את המינוי של ויקטור מדינה למנכ"ל האוצר. מי שהיה אחראי בבנק ישראל לריבית הרצחנית, יישב כעת על הברז הראשי של המדינה. „מצד אחד, אני יכול להבין את הקושי של תקיפת פקיד, במקום את האחראים למדיניות", מסביר צבן. „גם אני עצמי עמדתי בהתלבטות הזו. אולם, בסופו של דבר, הייתי חייב להגיב. („מעבר להערכה לכישורים שלו, אני רואה במינוי סימן מדאיג מאוד לגבי הכוונות המוניטאריות של הצמרת הכלכלית"). שתיקת ראשי „העבודה" תמוהה.

„אני מקווה שהמשבר העובר היום על ההתיישבות החקלאית יילמד כראוי וישמש לקח לעתיד, לכל מי שהיו מעורבים בו. אי־אפשר לברור ולנסות לפתור במסגרת שתדלנית בחדרי חדרים, נושאים בעלי חשיבות לאומית וחברתית מהמעלה הראשונה. אין תחליף להחלטות גלויות ולמאבק ציבורי. יש צורך דחוף להסביר לציבור העובדים בישראל, כי נושא הריבית הוא מעניינו הישיר, לא רק בגלל השפעתו על האשראי שלו בכלל, ונושא המשכנתאות לציבור במיוחד, אלא גם מסיבות נוספות. הריבית הרצחנית מסכנת את מקום העבודה של רבים, כאשר היא גורמת להתמוטטות מפעלים. ונוסף על כך, כפי שכבר ציינתי, הריבית מונעת עליות בשכר. מאבק נמרץ של העובדים לתוספת שכר יכול לכפות שינויים גם במדיניות הריבית.

כושר התגובה שאבד

מאת לוי מורב

היום, שנתיים וכמעט 4 חודשים מאז הופעלה התוכנית הכלכלית לייצוב המשק (יולי 1985) מקיימות תנועות ההתיישבות אוהל מחאה ומאבק באחת התוצאות החמורות ביותר של אותה תוכנית — חוב של כמיליארד דולר אותו חייבת ההתיישבות העובדת לבנקים.

מדוע היה צריך לחכות זמן רב כל־כך כדי להצליח לגייס את הכוחות המשותפים למאבק במדיניות הממשלה? כיצד קרה שרק אחרי כמעט שנתיים וחצי יוצאים הקיבוצים והמושבים למאבק במדיניות שראשיתה בתחילת יולי 1985. האם לא הכינו קברניטי התנועות כבר אז מה שהם יודעים היום? האם גם האחרים לא הצליחו לראות את הכתובות על הקיר ואת הנתונים המצטברים, את הענווה על פניהם של הנזכרים? האם ידעו אבל שתקו בגלל פחד, בגלל חשבון פוליטי, בגלל שהיססו ולא בטחו בכוחם? להסטוריונים, לסוציולוגים, לכלכלנים ולחוקרי הקיבוץ של העתיד הפתרון.

כבר ביולי 85 אפשר היה לראות את אחריתה של התוכנית. שום הפתעה לא התחוללה. בעיתון זה תקפנו בשצף קצף את התוכנית והיא־ מנינו את מגרעותיה, חשפנו את תוליה, חישבנו את המיליארדים שהיא תעביר מן הייצור לפיננסים. הזהרנו, התרענו, המתרנו. לא רק אנחנו. גם אחרים, אמנם באיחור ניכר, כתבו ודיברו על הריבית המשוגעת, על הפגיעה האנושה בחקלאות.

ב־28.6.85 אמרה הכותרת הראשית של „על־המשמר": „צווי חירום לניהול חד־צדדי של המשק מוכנים להפעלה באוצר". מאמר המערכת באותו יום קרא לראש הממשלה (מטעם מפלגת העבודה) שמעון פרס „לא לתת ידו לרעיון מבעית זה (צווי חרום) שכתוצאתו תנועת העבודה תהיה זו שתחראשם בהנהגת דיקטטורה כלכלית".

ביולי 85 פירסם כותב שורות אלה רשימה, בעקבות שיחה עם בנקאי ובה הערכה מבוססת שהתוכנית הכלכלית תצליח להוריד את האינפלציה ותגרום, בגלל הריבית הנומינלית הגבוהה, לריבית ריאלית חסרת־תקדים במשק. ב־8.8.85 כתב אילן

שיעור מקורב של הריבית העולמית במונחים שנתיים (ריאלית), נכון לרביע האחרון של 1985:

ארה"ב:	9%
בריטניה:	13%
קנדה:	9%
הולנד:	7%
שווייץ:	5.5%
שוודיה:	9%
גרמניה:	6%
יפאן:	6.5%
צרפת:	10.5%
ישראל:	בין 60% ל־100% ריבית ריאלית

אברהם במדור „הכלכלה והאדם": „שהירידה בשיעור האינפלציה (בתקופת עסקות הזבילה) לא היתה מלווה בירידה בשערי הריבית. דבר שהביא לעלייה חדה בערך הריאלי של חיובי הריבית, שגבו הבנקים מבעלי חשבונות פרטיים וחברות במשק.

ביום שני, 12.8.85, זמן קצר יחסית מאז הופעלה התוכנית לייצוב המשק, נמסר ב„על המשמר" שמשלחת של המרכז החקלאי, הכוללת את מזכירי התנועות הקיבוציות והמושביות והרכז... ועדות המשק שלהן, תיפגש עם שמעון פרס, ראש הממשלה, כדי להביא בפניו את מצוקת ההתיישבות שספגה את הפגיעה הקשה ביותר עקב התוכנית הכלכלית: עלייה של 82% במחיר המים, הרס היצוא החקלאי בגלל ביטול הסיוע, ירידה בביקוש לתוצרת חקלאית בשוק המקומי בגלל ביטול סובסידיות. למשלחת היו גם דרישות: הורדת מחיר המים, סיוע של 30% ליצוא החקלאי, הון חוזר בריבית נמוכה לייצור מקומי והמרת חוב קשה בחוב נוח. עדיין לא היה סעיף על הריבית. עדיין לא היה ברור להם מה יקרה למשקים בגלל הסעיף הזה.

באותו יום, במדור „הכלכלה והאדם" כתב צבי טימור תחת הכותרת „מילכוד הריבית הגואה": „בשוק הכספים נצברות בינתיים ריבית ריאלית כברת־ממדים בחשבונות חח"ד של העסקים, דבר העשוי לגרום להתמוטטות קרובה של עסקים חייבים".

באותו יום, במרכז מפ"ם, אמר יו"ר הוועדה הכלכלית של המפלגה, אליעזר רונן, שהתוכנית הכלכלית פוגעת ביצוא ובמיוחד ביצוא הכלכלי. גדי יציב אמר שזאת התוכנית הכי אנטי־חברתית ואנטי־מתקדמת שפורסמה אי־פעם בישראל, וב־15.8.85 כתב ד"ר יקיר פלסנר במדור „הכלכלה והאדם": „התוכנית בסכנת כשלון — בגלל הריבית". נביא כאן רק משפט אחד, מכיוון שנדמה שהיתה זו הפעם הראשונה שמישהו כינה את הריבית בישראל „ריבית מטורפת". וכך כתב ד"ר פלסנר במשפט הפתיחה „לפני ימים אחדים התפרסם באחד העיתונים מאמר בזכות הריבית הגבוהה במשק. גם בלי המאמר, מצדיקה הריבית המטורפת השוררת כיום התייחסות רצינית. כיצד יכול

(סוף בעמוד 11)

מעפיל דה-לוקס

מאת גיורא מנור

בשבוע שעבר המריא לראשונה מזה שנים רבות מטוס מנמל-התעופה בן-גוריון לוורשה. ידיעה זו, המשמחת לכשעצמה, כי היא מעידה על תפנית לעבר השפיות ביחסי ישראל ומדינות הגוש הסובייטי, מעלה בי זכרונות מלפני כמעט 50 שנה.

עליתי ארצה, בהיות בן 12, ערב מלחמת העולם השנייה, בטיסה של חברת "LOT" הפולנית מוורשה ללוד.

נסיעה רגילה באותם ימים ממרכז אירופה לחיפה, באונייה, על-פי רוב באלו של "לויד טריאסטינו" האיטלקית, הצריכה כמעט שבוע ימים, 24 שעות ברכבת עד חופי איטליה ועוד כחמישה ימי הפלגה בים התיכון. הטיסות הבינלאומיות היו משהו השמור לבעלי אמצעים בלבד. המטוס מוורשה היה יוצא לדרכו פעם אחת בשבוע. היו בו 24 מקומות, בשתי שורות מושבים משני צידי המעבר. דיילת אחת שירתה את הנוסעים, והמושבך יכולת לראות את הטייס שהנווט דרך הדלת הפתוחה ל"קוקפיט". ואז עוד לא חששו ממחבלים ומטיסות... או, הימים הטובים של פעם). במשך 12 שעות עשה המטוס בעל שני המנועים (אם זכרוני אינו מטעה אותי) את דרכו מבירת פולין לאתונה. שם נלקחו הנוסעים אחר כבוד במונית למלון, לנוח מתלאות הדרך. ובאמת מראה האקרופולים המואר בזרקורים בלילה היה הזכרון האחרון שלי מאירופה, כי היה זה רק חודשים מעטים לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה.

למחרת שוב המריא המטוס, וכעבור 6 שעות נוספות נחת לפני שלושה צריפים ושרוול המראה את כיוון הרוח, שהיוו את כל שדה-התעופה פלשתינה (א"י).

שיא המהירות

לגמוע את המרחק ביומיים, נחשב אז לשיא המהירות. בטיסה הארוכה היה פנאי לאכול בנחת. על צלחות של חרסינה וכוסות זכוכית יפים. אלא שאי-אפשר היה לזוז בזמן ההגשה, כי השולחן נתלה לצד המושב, מחובר לכסאות משני צידי המעבר. זה לא היה כל כך נוח לאכול "מהצד", אבל זה היה שייך לתחבורה המודרנית. אותם שולחנות שימשו את הנוסעים גם למשחק קלפים או שח, כדי להפיג את השיעמום.

כבר איני זוכר, אם היה במטוס גם חדר-שירותים. יש להניח שכן, הרי אי-אפשר להתאפק במשך יום שלם.

מכל מקום, אני זוכר, שאחד הנוסעים טייל לו במעבר, כדי לחלץ את עצמותיו. ואז פתח הקברניט את דלת תאו, שירבב את ראשו וביקש מהנוסע לשבת, כי הליכותיו מצריכות לאזן את המטוס כל הזמן.

עצם הטיסה היתה מרגשת. ואני התרגשתי עוד יותר, כי טסתי עם דרכון מזויף, עולה בלתי ליגאלי, "מעפיל", יענו, אבל מעפיל דה-לוקס.

אז שוב אפשר לטוס בין לוד לוורשה בטיסה ישירה. היוצרות התהפכו, ומי שמבקש לו דווקא רומנטיקה, יפליג באונייה ויסע ברכבת.

שיעור מולדת

עולים מבריה"מ ממתינים לסידור בשדה התעופה

מאת משה שחם

לפני חודש ימים הגיעו ארצה שבעה עולים מבריה"מ, ביניהם היו אחי ואשתו שלא ראיתים 48 שנים, ביחד עם בתם ובעלה ונכדתם. על דבר בואם נודע לי מפי מכרים שהוציאו אותם משדה התעופה ללא סידור קבוע. נסעתי אליהם במהירות האפשרית.

את שמחת הפגישה אין לתאר, אבל בצידה השתוממות ותהייה על שלא באתי לפגוש אותם בשדה התעופה. התברר להם שההודעות על דבר בואם, שאמורות היו להגיע אלי לפי ההבטחות של הפקידים שלנו בווינה, לא הגיעו לא אלי ולא לקרובים אחרים. זאת היתה פגישתם הראשונה עם המציאות הישראלית.

רק בשדה התעופה לוד ניתן להם להתקשר לידידים והם הוציאו אותם ל-24 שעות מבלי שסודר להם דיור משלהם. וכך עברו הלילה הראשון במולדת בחדר אחד 5 נפשות עם המטען שהביאו איתם.

למחרת חזרו לשדה התעופה כדי לסדר להם דיור והתברר, כי רק לצעירים מגיע אולפן והם יועברו למרכז הקליטה בכפר-סבא, ואילו על המבוגרים לשכור דירה.

את הסידור קיבלו ברוח טובה, למרות החששות מהפרידה שכופים עליהם, וקיוו להשיג דירה בקרבת בניהם.

למחרת בא סנדר והסיעם על חפציהם למרכז קליטה בכפר-סבא. וכאן שוב טפחה על פניהם המציאות הישראלית. במרכז הקליטה לא ידעו על בואם והמנהל לא היה במקום. כשהגעתי אליהם מצאתי אותם יושבים בחוץ ומחכים למנהל. זאת היתה קבלת הפנים והקליטה לה ציפו 12 שנים.

הם חיכו בסבלנות למנהל ובינתיים ראו שבאולפן נמצאים גם מבוגרים כמותם ושיש גם דירות פנויות.

סוף סוף הגיע המנהל. וכאן מתחילה שורה של טלפונים למה שלחו אותם בלי להתייעץ איתו ואין לו דירות מוכנות. ואני הקיבוצניק משמע הרושש, ללא דבר, צריך לקחת אותם אלי. וכאן שוב מאיר המזל — מופיעה מכרה טובה של הבת והיא מוכנה לקחת אותם אליהם עד שיימצא סידור.

ואז ראה זה פלא, נמצאה דירה עבור הזוג הצעיר, ואילו על המבוגרים להיפרד מהם ולמצוא להם דירה בשכירות.

ליל שימורים

המכרה של הבת הסכימה לארח את ההורים בביתה עד שימצאו דירה ומתחילים החיפושים אחר דירה ללא כל עזרה מצד המשרד האמור לדאוג לקליטת עולים חדשים.

וכך הנני מתרוצץ ומחפש דירה לאנשים מבוגרים חולים שמצבם הולך ומידרדר מיום ליום.

כעבור שלושה ימים, כשחזרתי למרכז הקליטה לאחר יום נוסף של חיפושים אחר דירה, מתגלה לנגד עיני מחזה שעד היום אינני מאמין שיכול היה לקרות.

אורחים שבאו לבקר ולהלהיט את הרוחות, התנפלו על המנהל, הכניסו בכוח את המבוגרים עם מזוודותיהם למשרדו וניסו להתקשר עם כתבי עיתונים. גמרו את המלאכה ונסעו הביתה. המנהל לא ניסה לפנות את העולים המבוגרים בשל חשש לשלומם והם עשו ליל שימורים במשרדו.

וראה זה פלא, למחרת היום הופיע איש הסוכנות וכפיו הצעות לסידור המשפחה כיחד בכל מיני מקומות, רק לא בכפר-סבא. לזאת לא יכלו הצעירים להסכים לאחר שהסתדרו במקום, החלו ללמוד והתרגלו לסביבה החדשה. הטענות הופנו אלי, למה שכנעתי אותם לבוא ארצה במקום ללכת בדרכם של רוב היוצאים מבריה"מ ולהגר לארה"ב או לארץ מערבית אחרת.

לא אלאה אתכם בפרטים. אחרי מריטת עצבים ולא מעט עוגמת נפש נמצאה דירה גם למבוגרים במרכז הקליטה בכפר-סבא כסידור זמני עד שישכרו דירה.

זהו השיעור שלמדו העולים החדשים בישראל, ארצם-מולדתם אליה נכספו 12 שנה תוך סבל, מאבק ותלאות.

פרשנות מהוול סטריט

המצב אינו דומה ל־1929

האם הנסיגה של 1929 יכולה לחזור שנית? שאלה זו הציג קנט באקון בוול סטריט ג'ורנל לאחר יום השני השחור, בבורסה של וול סטריט. באקון מציג את כל הנימוקים לשוני לעומת המצב ב-1929.

ב-28 באוקטובר 1929 שוק המניות נפל ב-12.8 אחוז. ופתח את תקופת השפל הגדול, אך כאשר השוק נפל ב-19.10.87 רוב הכלכלנים לא צופים לחידוש השפל. על-פי ניתוחו של פרופ' סטיגלר השפל החמור ב-1929 נגרם בגלל התפשטות המשבר והתמוטטות מערכת הבנקאות. כיום זה לא יכול להתרחש בגלל רשת הביטוח הפדרלי, שניתן לפקדונות עד מיליון דולר.

בין 1919-33 נפל התוצר הלאומי ביותר מ-50 אחוז והאבטלה גדלה לשיעור של 25 אחוז מכוח העבודה, אך קיים שוני יסודי בין אז והיום, הקשור בביטוח הפקדונות ובחקיקה שצמצמה את הסיכון הפיננסי של הבנקים המסחריים עד למינימום.

כיום הלקוח יכול לקבל על-פי החוק רק 50 אחוז משווי מניותיו, בעוד שב-1929 השיעור של הרכישה באשראי עשוי היה להגיע עד-78 אחוז. ב-1929 קרוב ל-40 אחוזים מרוכשי המניות היו לקוחות שניצלו עד תום את עליית שווי המניות להשקעה סיבובית במניות. כיום רק כ-10% משחקני הבורסה משתמש באשראי השולי של 50% והביטחון של הבנקים, כתוצאה מהקטנת השוליים, גבוה יותר.

ב-1929 "הפדרל רזרב" הקטין את הזרמת הכסף לשוק, למרות שהמצב חייב הזרמה. כיום הבנק המרכזי אינו חוזר על שגיאה זו. בימים האחרונים הקטינו את הריבית והגבירו את הנזילות.

חרדה ופאניקה

לדעת כלכלני ארה"ב, המשבר בבורסה התרחש כאשר הכלכלה האמריקנית במצב טוב יחסית, התוצר בעלייה, האבטלה נמוכה, האינפלציה מתונה וגם הדולר התייצב, לאחר ירידה חדה בתחילת השנה.

לפיכך אירועי הבורסה נתפסים כתגובות של חרדה ופאניקה. פאניקה יכולה לבשר היטב מה יתרחש בחצי השעה הקרובה, אך לא את חצי השנה הקרובה.

רוב האינדיקטורים מצביעים על משק בעלייה ולא במשבר ושפל, סבור העתון האמריקני. הכלכלנים מבטלים את ההנחה, שהבורסה הושפעה מנתוני הגרעון בסחר החוץ. לו היתה מושפעת מכך, איך קרה שבמשך 5 שנים של גרעון גדל, גם הבורסה היתה בעלייה ממושכת.

אחד האינדיקטורים לאפיון המשבר הוא בדיקת השפעת ההתמוטטות בבורסה על מחירי יתר הנכסים: הסחורות, אגרות החוב, קרקע ובתים. בינתיים הקומודיטיס ואג"ח עלו, ולכן המשבר מוגבל לשוק המניות. גם הדולר עלה, אם כי קיימות בעיות בינלאומיות חריפות.

בסופו של דבר הצרכנים יקבעו האם המשבר הפיננסי יתדרדר לשפל כלכלי. הצריכה הפרטית מהווה כשני שלישים מהתוצר הלאומי-האמריקני. קיימת סכנה רצינית, שכתוצאה משחיקת שווי המניות, בעליהן יצמצמו את הצריכה. אם זה יתרחש יתכן נסיגה בכלכלה, בשנת 1988.

אולם ההערכות מסכימות, שאם רמת השערים תתייצב סביב 2000-2100, והבנק המרכזי יתמוך בכך, ניתן יהיה למנוע גלישה לשפל כלכלי. גם רמת הביטוח הסוציאלי מגינה על האוכלוסיה בפני השפל. ההוצאה על בטחון סוציאלי, אבטלה, בריאות, וכו' השנה ל-20% לעומת 8.6% מהתקציב לפני המשבר של 1929. המדיניות הפיסקלית והמוניטארית השתכללה, והגורמים הפוליטיים משתי המפלגות, מעדיפים למנוע את הישנות השפל, מאשר לטפל בתוצאות.

צ.ט.

דעות סותרות

האם נפגעו החברות הישראליות?

למתרחש בבורסות יש השפעה על גיוס כספים להשקעות — קובע עמוס ספיר, סמנכ"ל כלל. הירידה בערך המניות הנסחרות בבורסה ובתוך אלה מניות של חברות ישראליות אינה משפיעה באופן מיידי על החברות שהנפיקו מניות (לחברת כלל יש 6 חברות, שמניותיהן נסחרות בבורסה של ניו-יורק), אך יש השפעה לעתיד לבוא, כאשר יהיה צורך בגיוס כספים.

לדברי ספיר, אין טעם לבחון עכשיו בכמה נפלה כל מניה, אם כי תהיה בחינה שכזו. הוא הוסיף, כי חברת כלל גייסה כספים רבים בשוק ה"יורו-בונד" ובריבית משתנה כך, שברגע הזה אין סיבה לדאגה. אם מצב אי-הוודאות ימשך, הוא יתבטא קודם כל במענקים ובהשגת תרומות.

מומחה אחר קבע, שיש השפעה מיידית וצריך להודות בעובדות. כאשר מניה נופלת היא מקטינה את השווי הפיננסי של החברה שהנפיקה אותה. אפשר לומר זאת לציבור, כי השווי הפיננסי של החברות הישראליות, שמניותיהן נסחרות בבורסה של ניו-יורק, ירד. הרשימה כוללת חברות כמו: "טבע", "מכתשים", "נייר חדרה", "אלביט", "אלסינט", "סייטקס" ועוד חברות שהדו"ח שלהן יראה זאת בסוף השנה.

אותן חברות טורחות כל הזמן להזכיר לציבור, כי הן הצליחו יותר מאחרות לגייס כספי משקיעים. המומחה גם טוען, כי על ההצלחות האלה מוטב לדבר בלשון עבר. לדבריו, חברות, שגייסו כספים ב"יורובונד" לפני שלושה חודשים, כאשר הריבית שם היתה בת כ-10 אחוז, הפסידו, שכן שער הריבית של "יורו-בונד" ירד, בסוף השבוע שעבר. לדעתו, כישלון השיחות של שולץ במוסקבה יגביר את הקשיים וניתן להניח, כי 1988 מבשרת מיתון.

חיים מרגלית

מבזקים כלכליים

מפעל חדש

■ הסכם להקמת מפעל "צ'אם" — מוצרי מזון ישראל בע"מ", באיזור התעשיה איילון תבור שליד עפולה, נחתם, לאחרונה, בין חברת "מכני תעשיה" לבין יזמים ישראלים וזרים.

מפעל "צ'אם" יעסוק בעיקר בעיבוד וייצור בתחום המזון הקפוא, וישתרע על שטח של 11 אלף מ"ר.

ההשקעה הצפויה בהקמת המפעל הינה כ-3.5 מליון דולר, ובנייתו תסתיים בסוף שנת 1988.

בנייה להשכרה

■ הקבלנים תובעים להכניס שינויים מהותיים בהצעת החוק לעידוד השקעות הון, בכל הקשור לבנייה להשכרה. הם טוענים, כי במצב הנוכחי אין בחוק כל עידוד לנושא הבנייה להשכרה, דבר המונע מיזמים לפתור את בעיית הבנייה בארץ, באמצעות בנייה להשכרה.

אשראי לסטודנטים

■ בנק לאומי מציע ללקוחותיו הסטודנטים תנאי ניהול חשבון משופרים וכן אפשרויות שונות לקבלת הלוואות.

בעל "חשבון יומי לסטודנט" (חשבון עו"ש לסטודנטים, המבוסס על היתרונות של "חשבון יומי"), יוכל לקבל הלוואה בסך 2,500 ש"ח בריבית מוזלת.

עם סיום לימודיהם יהיו זכאים הסטודנטים להלוואות מוגדלות בתנאים דומים. מסיימי תואר ראשון עד 3,000 ש"ח, מסיימי תואר שני עד 5,000 ש"ח ומסיימי תואר שלישי עד 7,500 ש"ח.

גלגלי הבורסה

התדרדרות נוספת

אתמול חלה שוב התדרדרות בשוק המניות בת"א. אך בהשוואה למפולת שהיתה כשבוע שעבר, הוגדרה אתמול מגמת הירידה כקצת יותר חלשה. הביקושים למניות החופשיות ירדו ל-747 אלף ש"ח, בעוד שההיצעים להן עלו ל-22.9 מיליון ש"ח. הביקושים למניות ההסדר ירדו ל-322 אלף ש"ח, בעוד שההיצעים בהן עלו ל-20.2 מיליון ש"ח. בשוק המניות כולו עלו 7 שערים, בשעה שירדו 358 ו-33 נשארו בלי שינוי.

בשוק איגרות החוב עלה ערך השוק של הצמודות למדד ב-0.38% ושל הצמודות למט"ח עלה ב-0.30%.

מקרנות הנאמנות הוציא אתמול הציבור כ-20 מיליון ש"ח.

במסחר במניות בשערים משתנים לפני הצהריים נרשמו רק ירידות שערים, שנעו בין 4% (הכשרת הישוב) ל-7% (הסנה, אלרון ודיסקונט השק'). המחזור הגדול ביותר — יותר מ-555 אלף ש"ח — היה בנייר חרדה, שירד ב-5 אחוזים. מדד המניות ירד בסיבוב הראשון מ-134.70 ל-126.94 ועלה בסיבוב השני ל-127.31 וירד שוב במסחר אחרי הצהריים ל-127.08.

במניות ההסדר נעו הירידות בין 0.4% (אי די בי רג' ואגוד רג') ל-3.1% (דיסקונט ש"ה ב'). תשואותיהן השנתיות נעו בין 13.49% (אי די בי רג') ל-14.23% (כלל). הפועלים ע"ש — 14.18%.

במניות הבנקים המסחריים שמחוץ להסדר נרשמו רק ירידות שערים, שנעו בין 0.4% (ואוה"ה) ל-9.3% (כללי מ"ר 1), פ"ב' ירדה ב-7.6%.

המניות הישראליות הנסחרות גם בניו-יורק

השערים של מניות החברות הישראליות הנסחרות גם בניו-יורק ירדו בבורסת ת"א בשיעורים גדולים בהרבה, מכפי שירד ערך השוק של המניות החופשיות בת"א בשבוע שעבר.

בממוצע ירדו המניות החופשיות בבורסת ת"א כ-11.5% בערך. לעומתן ירדו בת"א: אלביט 20.3%, טבע ב-19.5%, ארית כ-19.2%, מפעלי נייר ב-16.4%.

במניות התעשיות ירדו (ב-%): ליטשיץ אופ' (15.1), אדגר אופ' (14.1), נכ אופ' (13.7), דלק אופ' (12.3), מישנאל אופ' (12.2) עמק אופ' (11.8), גל אופ' (10.9).

בשוק איגרות החוב נרשמו עליות עד 2% בצמודות למדד ב-100%, בצמודות ב-80% היו ירידות עד 1%. בסוג "ברירה כפולה" הגיעו הירידות עד 3%. בצמודות לדולר מהסוגים "גלבוע" ו"רמון" היו תנודות עד 1%. בנסחרות במט"ח בלטה נטייה ליציבות. המחזור בשוק אג"ח הסתכם ב-8.3 מיליון ש"ח. מזה 3.6 מיליון ש"ח בסוג "גליל 4.25%" ו-2 מיליוני ש"ח בסוג "שגיא".

במילווה קצר מועד נעו התשואות השנתיות בין 14.5% ל-17.05%, תוך מחזור של 7.9 מיליון ש"ח.

"בנק הספנות" דיווח על רווח נקי מותאם בסך 2.1 מיליון ש"ח ב-9 החודשים שנסתיימו ב-30.9.87, לעומת 0.8 מיליון ש"ח, בכל שנת 1986.

"אלסינט" דיווחה על הפסד נטו של 59.7 מיליון דולר לשנה שנסתיימה ב-31.3.87 ולפני הכנסה מיוחדת של 86.6 מיליון ש"ח, לעומת הפסד של כ-115.8 מיליון ש"ח, בשנת הכספים הקודמת.

"אינקוביה" דיווחה על הפסד מותאם בסך של כ-4 מיליוני ש"ח ב-6 החודשים שנסתיימו ב-30.6.87, לעומת הפסד של כ-1.6 מיליון ש"ח ב-6 החודשים שנסתיימו ב-30.6.86 ולעומת הפסד של כ-5.4 מיליון ש"ח, ב-12 החודשים של שנת 1986.

אלחנן הורוביץ

הטלטלה של יום שני השחור

לקראת חוסר איזון ואי ודאות

המפולת בבורסה האמריקנית והלחצים הכלכליים, שיתפתחו בעקבותיה, חייבים ללמד את מקבלי ההחלטות בישראל את הפתגם העתיק "אל יתהלל חוגר כמפתח".

קשה עדיין להתנבא לגורל הסיוע האמריקני במיוחד, כיוון שמדובר בסכום קטן יחסית. מפולת הבורסה האמריקנית גרפה מיליון מיליון דולר, שהוא כאלף מיליארד דולר. מכאן שקיצוץ כמה עשרות מיליוני דולר או אף מאות מיליוני דולר בסיוע לישראל הוא אפסי לעומת הבעיות עמן מתמודדת הכלכלה האמריקנית. אך יתכן, כי הסיוע יפול קורבן לתוכנית קיצוץ מאסיבית יותר בתקציב האמריקני, שתקיף גם את סיוע החוץ. מכל מקום אין להניח, שאפילו הקונגרס האוהד ביותר היה מוכן להמשיך בפרוייקט מסוג "הלביא", כלומר, בבזבוז כספי משלם המיסים ללא תועלת כלשהי. לכן כדאי לזכור, כי ההחלטה על הפסקת פרוייקט זה נפלה אמנם מאוחר מדי, אך עדיין רק לזמן קצר לפני שהאמריקנים היו מחליטים להפסיק אותו בין כה וכה.

במשבר הבורסות הפסיד הציבור האמריקני, וקרוב לוודאי שעיקר המפסידים בא מהציבור הרחב. הקטנת עושרם עשויה למצוא ביטוי בהקטנת התרומות ורכישת בונדס. נראה, ששכבות הביניים, בהן מספר רב של יהודים, יהיו בין הנפגעים העיקריים. לכן תהיה השפעה גם לנסיעותיהם לחו"ל ולכלל הצריכה.

אין כל בטחון איך יתפתח משבר המניות העולמי, אולם האופטימיים ביותר מייחלים, שהשערים יתייצבו על הרמה שלאחר המפולת של ה-19.10. שערים אלה כנראה, גבוהים למדי. בשנתיים האחרונות עלו שערי המניות על-פי מצב עולמי מחושב לפי סוף חודש 1985, ב-49%.

העלייה הגבוהה ביותר היתה ביפאן — 98 אחוזים, בארה"ב 52% ובאירופה 29%. אולם בתוך אירופה עלו שערי המניות באנגליה ב-77% ובצרפת ב-52%. רק בגרמניה ובשוויץ היו עליות מתונות — בגרמניה 2% בלבד ובשוויץ 13%. עליה מתונה זו לא הצילה את שתי הבורסות מהנפילות, אך לפחות בבורסה זו ניתן להצביע על סיבות עקיפות של כוונת הממשלה להטיל מס על רווחי הבורסה.

הורדת הריבית לרמה הקודמת

המפולת שהחלה בוול סטריט משקפת כמובן, את העובדה שהשערים עלו מהר מדי וגבוה מדי. עולם העיתוי נקבע על-ידי העלאת שערי הריבית בארה"ב. במגמה להגן על שער הדולר ולהתגונן בפני האינפלציה שהגיעה ל-5%, העלה "הפדרל רזרב" את שער הנכיון לבנק מ-5.5% ל-6%. בעקבות זאת העלו הבנקים את הריבית ללקוחות מ-8.75% ל-9.75% אחוז.

בשוק משוכלל, כמו שוק ניירות הערך האמריקני, העלאת הריבית משפיעה באופן מיידי על שערי המניות. השערים נקבעים בו על-פי התשואה הצפויה, ביחס לריבית בשוק. לכן העלאת הריבית מקטינה מיד את שווי המניות. לפיכך הצעד הראשון, שננקט בעקבות המפולת על-ידי שני בנקים גדולים, הוא הורדת הריבית לרמה הקודמת.

"הפדרל רזרב" הבטיח מצדו מטריה לבנקים שהסתבכו, בגין מתן אשראי למחזיקי מניות. צעדים אלה סייעו כנראה, בהרגעת השוק ולא אילצו את הבנקים לממש את תיקי לקוחותיהם.

אולם בשוק כה גדול, ששוויו מגיע ל-3-4 טריליון דולר (3000-4000 מיליארד) פעילות הממשלה יכולה רק להרגיע ולמתן, אך לא לשלוט בשערי הבורסה. המימשל האמריקני גם לא התכוון לכך ולכן גם לא סגרו את הבורסה, בדומה לצעד שננקט בהונג-קונג עתה ובתל-אביב לפני חמש שנים. התערבות אדמיניסטרטיבית מסוג זה עשויה היתה רק להחריף את הבעיה, ויתכן כי התגובות היו עוד יותר שליליות.

מסתובב כסף רב

בין המשקיפים והמומחים אף אחד אינו מוכן להתנבא לגבי העתיד הקרוב או הרחוק יותר. מה שניתן לקבוע הוא, כי בשוק הכספים הבינלאומי מסתובב כסף רב, המחפש השקעה בטוחה, אך אין בעולם השקעה בטוחה. חולשת המשק האמריקני, המתבטאת בגרעון של 15.6 מיליארד דולר במאזן המסחרי של החודש האחרון, גרמה לחולשת הדולר. בעלי הדולרים ניסו להשקיע את הדולרים בנכסי הון, דבר שניפח את שערי המניות מעל לשיעור סביר ולכן הם התמוטטו.

אולם אין לאן לברוח. שערי הבורסה ביפאן מנופחים אף יותר מהבורסה האמריקנית. בגרמניה ובשוויץ נשמרת היציבות, אך שיעורי התשואה נמוכים מדי. כל יתר המשקים הבינוניים: אנגליה, צרפת, איטליה סובלים מחוסר יציבות. גם שוק הסחורות נתון לתנודות קיצוניות בגלל עודפי היצע של ארצות מתפתחות. כלומר, קשה להשיג ביטחון.

הנזילות הגבוהה של שוק הכספים גורמת לתנודות חריפות על-ידי מעבר סכומים משוק אחד למשנהו. בעולם המחשבים מגיבים מהר, וכאשר שער הריבית, בשטרי אוצר אמריקניים, מגיע לשיעור שמעל ל-10%, רבים מוכרים מניות ועוברים לשוק זה, אגב כך ממשים רווחים על מנת לחזור להשקעות, שנראות רווחיות יותר.

עצם המירוץ הזה מסכן את היציבות וגורם לתהפוכות בכל השווקים.

מחיר פוליטי גבוה

אם ניתן להסיק מסקנות מהנתונים, הרי שהשווקים הפגיעים ביותר לעתיד לבוא הם שוק הכספים של טוקיו ושל הסיטי, בלונדון. אולם השאלה הגדולה היא כמה יעדיף הממשל של רייגן להסתכן יותר לקראת שנת הבחירות, במתן היתר לאינפלציה גבוהה יותר או ביצירת שפל ואבטלה.

הציבור האמריקני אוהב יציבות, לכן לאינפלציה בארה"ב מחיר פוליטי גבוה יותר מאשר בישראל, אך כאמור, גם השפל יגבה מחיר פוליטי כבד ויצביע על כישלון הרייגנומיקס. מכל מקום, הבחירה היא בין ברירות גרועות, והשאלה איך לא לבחור בגרוע ביותר.

צבי טימור

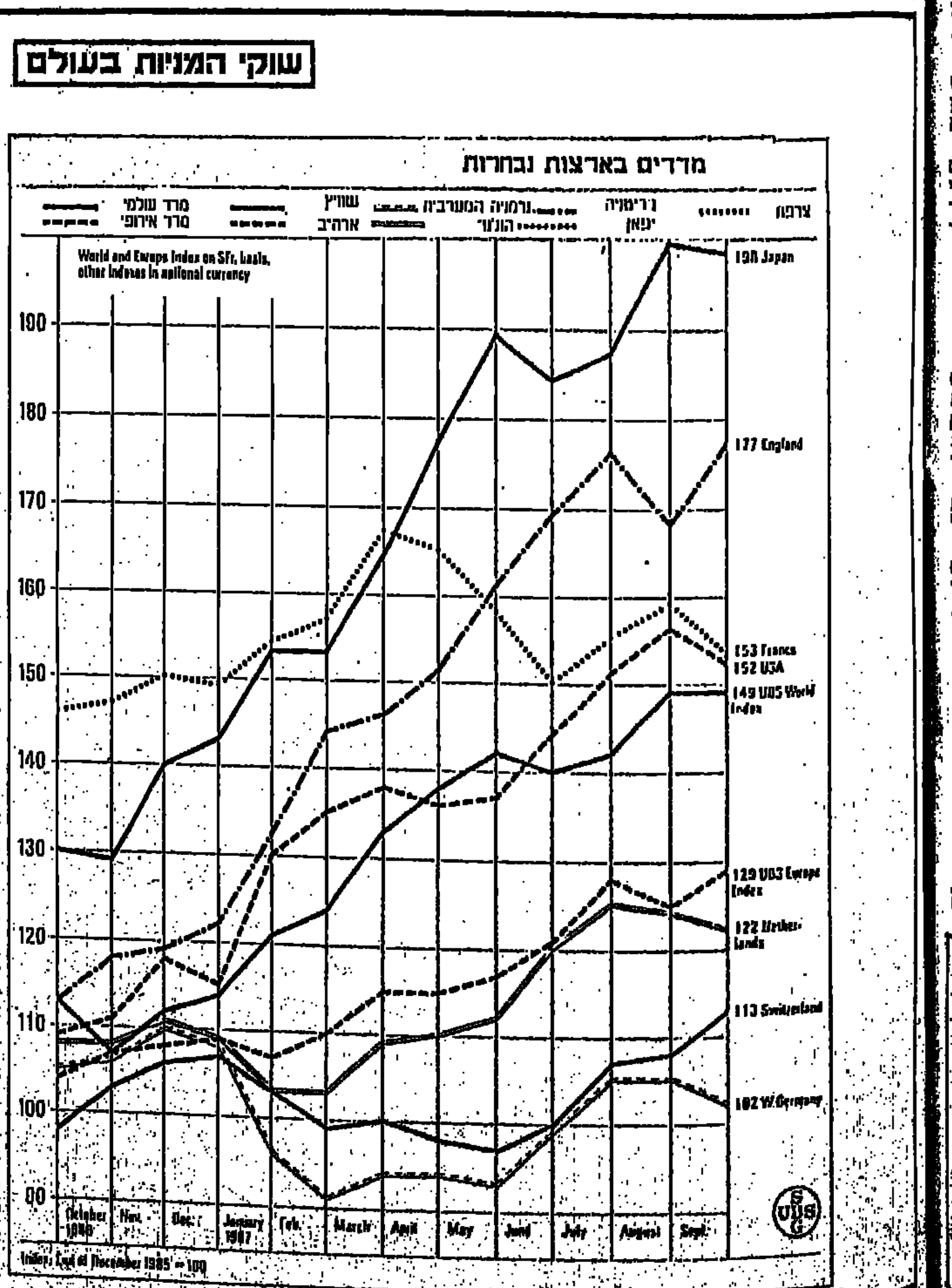

חדשות המשק

תרעומת על מדיניות הנזילות של בנק ישראל

בנקאים בכירים מותחים ביקורת חריפה על תוכנית בנק ישראל בקשר לשיעורי הנזילות הבנקאיים. ההצעות שפורסמו על ידי הבנק, עוד לפני הדיון בוועדה המייעצת וללא תיאום עם הבנקאים, יביאו להעלאת מחיר הריבית.

בנק ישראל מאבד את ההשפעה שיש לבנק מרכזי, הוא מנסה להשיג רווחים. ככל שהבנק המרכזי ירוויח, הריבית תעלה, כי הבנקים לא יכולים לתת אשראי בריבית נמוכה מזו שהכסף עולה להם.

בנק ישראל מנסה לרסן את הבנקים, אך גרעונות נזילות נגרמים בעיקר על-ידי בריחת כסף מהמערכת לרכישת מט"ח או לתשלומים לממשלה. במקרים אלה, הבנקים נכנסים לגרעונות ואין להם על כך שליטה.

בנק ישראל מציע שיטה קשוחה המונעת גמישות לפי היעדים הכלכליים. השיטה הומצאה על מנת למנוע ביקורת על בנק ישראל, שהוא הגורם לעליית הריבית, טענו בנקאים בכירים. הם גם סבורים, כי יש להכניס בהצעות בנק ישראל 7-8 תיקונים על מנת שיהיה כבול.

צופים ירידת הריבית לקראת סוף החודש

בבנקים מצפים לשיפור במצב הנזילות, ואולי גם לירידת הריבית לקראת סוף החודש.

הערכה זו מבוססת על כך, שלקראת סוף החודש יוזרמו לבנקים כספי פדיון המניות הבנקאיות. חלק מכספים אלה יושקעו אמנם בתוכניות חיסכון אולם בבנקים מעריכים, שחלק מהכספים ישמשו להחזרת אשראי שניטל על-ידי בעלי מניות בנקאיות, דבר שיקטין גם את האשראי הבנקאי במשק, הנאמד כיום ביותר מ-10.5 מיליארד שקל.

בסוף השבוע שעבר עדיין עמדה הריבית במשק על פקדונות ג'מבו, סביב 19-19.5 אחוזים לשנה, רמה הנחשבת להערכת הבנקים לגבוהה מאוד, במיוחד בהתחשב בהערכות, שהמדד הקרוב יעלה ב-1-1.3 אחוזים, (ריבית של 19% לשנה, היא ריבית על כ-1.6 אחוזים לחודש).

הבנקים טוענים גם שבנק ישראל לא הצליח במשימתו להפחית את שיעורי הריבית במשק, באמצעות המכרז בו שיווק לבנקים כ-300 מיליון דולר, בראשית השבוע שעבר, שכן הריבית באותו מיכרז נקבעה ל-23 אחוזים לשנה, ריבית הנחשבת לגבוהה ביותר.

א.ש.

ביקורת חריפה על הרפורמה של שחל

חלק מכמות הדלק המוצהרת ב"אורבינים" נשאר בידי בתי הזיקוק ב"חסכונות", דבר שתוסף אותם למתחרים מועדפים אם ייכנסו במשווקים לשוק הדלק בארץ, — טוען עמיר מקוב, מנכ"ל חברת הדלק "סונול" בראיון עמו, המתפרסם בדו-ירחון "אנרגיה".

מקוב קורא לקבל החלטות בנושא הרפורמה, ולא להסתפק ב"פשרות".

מנכ"ל פז אריה לוי טוען באותה חוברת כי שתי ועדות הוקמו, האחת על-ידי משרד האנרגיה והשנייה על-ידי חברות הדלק ושתיהן הגיעו לאותה המסקנה, ש"גבול הפחם" (הגבול שכדאי להסב מערכות מדלק נוזלי לפחם) חייב להצטמצם לשתי תחנות הכוח — חדרה ואשקלון. הוועדות גם רואות בהסבה שמעבר לכך חוסר תועלת, אך משום מה חוות הדעת הנ"ל נגנזו והוקפאו. בהתייחסו לעתידה של "פז" ומעמדה הפיננסי בעתיד, מרגיש לוי, כי זה תלוי מאוד בצורה הסופית שתלבש הרפורמה, באם תתבצע.

בכתבה נוספת על צריכת שיא בחשמל בישראל מסתבר, כי בעליית צריכת החשמל במגזר התעשייתי מובילים היהלומנים בעלייה של 24%, ההלבשה בעלייה של 20%. ובגזרה חל גידול של 61% בצריכת החשמל של צרכנים ביתיים. מסתבר, כי בשכבות הנמוכות צורכים כ-1.4% מכלל הצריכה בעוד שצרכנים ברמה הגבוהה צורכים כ-24.4%.

א.ש.

מבזקים כלכליים

תנאים משופרים

■ בנק הפועלים מפעיל הסדרי חיסכון משופרים למי שביקשו לפדות את מניות ההסדר שברשותם.

הבנק מציע 4 מסלולי חיסכון שונים לתקופות של 2-5 שנים בתוכנית "מטמון תשואה" הצמודה למדד, שבמסגרתם ניתן לקבל שער של עד 117$ על כל 100$ שהיה שווין של המניות הציפרות באוקטובר 1983, זאת במקום שער של 112$, לפי תנאי הפדיון המקוריים.

בנוסף לשער פדיון מועדף, יוכלו פודי מניות ההסדר המצטרפים לתוכנית "מטמון תשואה", ליהנות מתוספת למשיכת יתר בגובה מלוא סכום החיסכון, בריבית מועדפת של "פריים" בתוספת 1% לחודש (כיום: 2.25% לחודש), הזכאות למשיכת היתר המועדפת היא מיידית — והחל מתחילת החיסכון ולמשך כל תקופת החיסכון.

חיסכון בחשמל

■ "אלקטרה" פיתחה מערכת "סנס-אור", שהינה פיתוח חדשני של מערכות בקרה הממתגת את זרם החשמל באופן אוטומטי. המערכת האלקטרונית הינה פשוטה, אך מתוחכמת ומפעילה את מיזוג האוויר בעת הצורך בלבד — בזמן נוכחות אדם בחדר.

אי-נוכחות, מפסיקה את הזרם ובכך מביאה לחיסכון משמעותי בצריכת האנרגיה בחדרים. אך אינה פוגעת בנוחות דיירי החדר. המערכת תוצג לראשונה בתערוכת HOT 87.

מחירי גג לקטיף

■ הפרדסנים מכל הסקטורים הקימו מטה ארצי ועדות אזוריות לארגון הקטיף, לשמירה על מחירים סבירים ועל איכות גבוהה, בקרב 6000 העובדים שיועסקו השנה בקטיף 1.4 מיליון טונות הדרים.

שמואל גלבע, מזכיר ארגון מגדלי ההדרים של ההתיישבות העובדת, מסר, שבגלל העליה המסחררת, של מחירי הקטיף בעונה שעברה שעלותו הכוללת בכל הזנים הגיעה ל-37 מיליון דולר, החליטו הפרדסנים להתארגן ולקבוע מחירי-גג לקטיף לפי הזנים השונים: עליית מחיר תותר רק במקרים של עליה בפריון ובאיכות הקטיף.

משלחת לספרד

■ ישראל וספרד יחתמו לראשונה הסכם לשיתוף פעולה במחקר ופיתוח תעשייתי, וזאת במהלך ביקורה של משלחת כלכלית לספרד, שתצא בחודש הבא.

המשלחת תכלול 35 אנשי עסקים, בתחומים שונים, אשר ינסו לקדם קשרים עיסקיים בתחומי הסחר, השקעות וקשרים פיננסיים, בראשות שר המסחר והתעשייה.

מהמנהל לסחר חוץ במשרד התעשיה והמסחר נמסר, כי בשנת 86 הסתכם היצוא הישראלי לספרד ב-59 מיליון דולר, והיבוא מספרד הגיע ל-126 מיליון דולר.

במחצית הראשונה של שנת 87 הגיע היצוא הישראלי לספרד ל-55 מיליון דולר והיבוא מספרד הסתכם ב-81 מיליון דולר. בין המוצרים שישראל מייצאת לספרד, נמנים כימיקלים, דשנים, ותשומות לחקלאות. עיקר המוצרים שישראל מייבאת מספרד: מכוניות, מכונות, מוצרי חקלאות וכימיקלים.

תוצאות 'יבמ'

■ הכנסותיה של יבמ, ברבעון השלישי של 1987, היו גבוהות בכ-6 אחוזים, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הביקוש הכללי למוצרי יבמ תאם את הציפיות ובהשוואה לרבעון השלישי אשתקד, כמויות הציוד שסופק והרווחים, עברו את אלה של השנה שעברה.

סיכום התוצאות העסקיות של חברת יבמ, ברחבי העולם בשלושת הרבעונים הראשונים של שנת 1987, היו כדלהלן: הכנסות ב-9 חודשים הראשונים של 1987 בכלל ל-36.2 מיליארד דולר לעומת 34.3 מיליארד ב-1986. הרווח בין 5,847 מיליון דולר ל-5,325 מיליון דולר, מ-9.9 ל-8.8 אחוזים.

העורך הכלכלי: צבי טימור

בעריכת עלינא תורי

מבט ראשון

לא ונוס ולא אפולו

מאת דורית קידר

בועז טל. דמות עם גירפה

במוזיאון ישאל — נפתחה תערוכת צילומים מעניינת של הצלם בועז טל. מלווה אותה קטלוג בשם „מתווה לגבר ואשה". השם מעיד כבר על התכנים: הסתכלות על גבר ואשה לצורך מתווה. לכאורה אין חדש תחת השמש. היפוכם של דברים. השם מצביע על המשך המסורת הקלאסית, על הרישומים והמתווים הרבים שהקדימו את ציורי המופת ורק מאוחר יותר הפכו ליצירות בפני עצמן. אבל מתווה פירושו עבור הצופה הספוג במסורת המערבית — באיפיונים קלאסיים, אידאליים.

ואכן, לא רק השם פונה למסורת אלא אף התנוחות עצמן.

ציטוטים מהמיניאריום, מהרנסאנס הגבוה, תנוחות של הפסלים היווניים — כל אלו זורמים אל תוך „המעבדה" של האמן־צלם. אבל בדרכם לתוך מקום הפעילות הם השתבשו קמעה. משום מה, המידות וההרמוניות, היופי המושלם — נעלמו, הפסלים המופלאים והרמויות הקלאסיות והרנסאנסיות — איבדו את ההיבט הצורני הטהור והפכו לאנשי יומיום עם מעט שיבושים בגוף, מעט חולשות, נחמדים כן, אבל — לא ונוס ולא אפולו... מן הסתם הם הפכו מאבנים לבשר ודם.

„המעבדה" מצירה השתבשה אף היא. אין כאן נופים קלאסיים, הנוף אינו משמש כרקע להרגשת הרמות אלא מן הסתם כחדרי בבית לא מאורגן במיוחד ותפאי שיגרה שאין בם „אצילות" ומשמעות שמעבר. כך מופיע קומקום, טלויזיה, מקרר ועוד פריטים אנטי־קלאסיים...

אבל, הקשרים בין העבר להווה, אמנות וחיים מתקיימים ללא הרף וזאת כאמור בזכות הציטוטים ובזכות הכיתוב. „דמות עם נרקיס" מתורגמת באנגלית ל־FIGURE WITH NARCISSUS ובהכרח שולחת את הצופה למיתולוגיה היוונית לדמותו האומללה של נרקיס שכה אהב את כבואתו במים עד שרצה לחבקה, נפל וטבע... ואם בכל זאת הצופה לא הלך למקורות המיתולוגיים — אין בעיה: שיסתפק בפרח הנרקיס, שאף הוא מצולם כאן. דוגמא נוספת הינה „המראה": עומדים שני גברים בעירום דווקא בתנוחה של „השגרירים" להולבין. ואין לדעת אם הצלם חשב עליהם במודע או לא אבל, בגלל התיחכום הרב השולט בתערוכה כנראה שכך הדבר) השגרירים המהודרים להולבין מוצגים כאן כאמור, עירומים והתנוחות לא עוררות... בסך הכל בשר ודם חפציהם המהודרים מצביעים על עיסוקיהם והלך חשיבתם הנאור, לא נותרה אלא הטלויזיה במעומעם ופריטי חדר מוצלים ובכל זאת נשמרה כאן הסימטריה „הרנאנסית"... יתר על כן באותה תמונה משתקפת דרך המראה דמותו של האמן המצלם והרי שוב מתקיימת השלכה ל„זוג ארנולפיני" לואן אייק, למראה ולחתימת האמן המשמש כעד...

בנוסף לציטוטים הקלאסיים, להעברתם לסביבה זרה, מולבשים על דמויות אנוש אמיתיות ומשוללי המשמעויות האציליות שהעניקו להם צורת התיאור האידילית, הרג והרקע האידאלי — נוספה רק „טראגדיה" נוספת — האוביקטיזציה הלצון... האוביקטיזציה פוקרת את הגוף כאילו היה באמת טולם או קומקום. בעצם אין לו לגוף ערך נוסף והוא כמו דומם אחר, הופך לשווה־זכויות, לפחות בפני עדשת המצלמה הקולטת אותו ומעניקה לכל אותו סוג של חיים. אבל ה„אוביקטיזציה" מונצחת לכאורה בלבד על ידי הארה מלאכותית המתרכזת בדמויות ורוצה על ידי כך להחדיר ולהעצים את הדראמטיזציה. מעין קרוואג'יו בזעיר אנפין..

דווקא בגלל „היעדר המשמעויות של הרמויות — ההארה פועלת במהופך ומראה את גיחוך התנועות המלאכותיות, את חוסר־האונים ואי־היכולת לתרגם את האמנות לחיים. ויש כאמור, מידת לצון: „הפקפוק" לדוגמא, החוזר באמנות הנוצרית פעמים כה רבות (פקפוק השליחים באמיתות דמות ישו המהלכת וחיה לאחר מותה והנגיעה בחתך החי לשם שכנוע סופי...) משוחק בקטלוג פעמיים: פעם הגבר בתחתוניו מופיע ברמות ישו ופעם האשה... אבל ה„סטיגמטה" אינו אלא סרט מלכת־היופי של היפהפיות המהלכות וחותמת המספר לגופותיהן... הסרט על העיניים ואביזורי המשחק נשאבים אולי ממשחקי החברה הגבוהה לגויה...

מי שמעורה בתולדות האמנות, בקלישאות החיים הנבונות, נכות המצ'ואיסטי, בסדר הביתי של עקרת הבית, בתנוחות „נשיות" ומושרות, מי שמעורה בעולם הזה ויודע את רזידיה של המסורת האמנותית הארוכה — יהנה עד מאוד מתערוכה חכמה מאוד זו. אולי כדאי היה ללוות אותה בהסברים ומראה ציטוטים עבור הקהל שאינו מעורה. מאוד כדאי לראות.

קולנוע

מה שווינה היתה פעם

„38" — בקולנוע „גורדון" בתל־אביב

מאת יעל ישראל

הטריטוריה מוכרת. סרטי הגואה, או צללי הכיבוש הנאצי. הסתאבות הדרגתית של האזרח „הארי" הקטן, גילויי אנטישמיות, ובמרכז, לרוב, יש איזה סיפור אהבה אסור בין גרמניה לפולני נחות גזע כמו ב„אהבה בגרמניה", או בין יהודי משכיל לאריסטוקרטית גרמניה כמו ב„אהבה במחתרת".

„38" הוא סרט אוסטרי, השייך לאותה טריטוריה מוכרת. הסרט כבר הוצג בפסטיבל הסרטים בחיפה, והוא מזכיר במידת מה את הטרילוגיה של הבמאי האוסטרי איקסל קורטי: „אלוהים לא מאמין בנו יותר", (שהוקרנה השנה בטלוויזיה), העוסקת בחיי פליטים יהודים אוסטרים שחוזרים לוינה עם תום המלחמה ונתקלים בגילויי אנטישמיות מצד האזרח האוסטרי, זה שלכאורה לא היה מעורב בגלוי ברוקטורינת ההשמדה הנאצית. גם הסרט „38" של וולפאנג גלוק פותח את הפצעים ושולח אצבע מאשימה כלפי האוסטרים שתיעבו ורדפו יהודים, אולי בהסתייגות־מה ובפחות שיתוף פעולה, אבל תיעבו — עובדה.

הסרט הוא עיבוד לרומן של פרידריך טורברג: „מה שוינה עוד היתה". הבמאי וולפאנג גלוק, ששהה בארץ בפסטיבל חיפה, עבר על בשרו את הכיבוש הנאצי בנערותו והתקופה זכורה לו כטראומה אישית: „באותם זמנים כולם אמרו, שזה לא יכול לקרות, שאין כל סכנה. הורי היו אריסטים. הם אמרו, שהמלחמה לא תימשך יותר מחודשים ספורים — וזו גישה מסוכנת. אדם חייב להגיד שוב ושוב לאנשים, תזכרו, אל תאמינו בתקוות קלושות, תאמינו בעובדות, נקטו כללי זהירות" — אמר גלוק, לא יהודי, במסיבת עיתונאים, שהתקיימה עימו בעיצומו של הפסטיבל.

סרטו של גלוק עוסק בשבועות האחרונים בחיי מחזאי יהודי וינאי מפורסם, קצת לפני שאוסטריה סופחה לגרמניה הנציונל־סוציאליסטית המורחבת. הסרט עוסק בעילית האינטלקטואלית, הדקדנטית, השבעה, המוכרת מספרו של רוזר טוגל: „חיי נישואין" — רק ששם מדובר בעשר שנים לפני הכאוס הגדול.

כסרטו של גלוק, היהודי היחיד הוא המחזאי (אותו מגלם טוביאס אנג'ל) — גבר נאה עם חזות שמית ואף נישרי סטריאוטיפי, מאור יהודי · יוסיטו אנטישמי וכל מי שסף רגישותו קצת גבוה. לעומתו, חבריו האינטלקטואלים הלא־יהודים, הם כולם בלונדרים תמירים, מושלמים על תקן „הארי".

אף אהובתו היא שחקנית נוצריה, יפה ומפורסמת, שהנאצים לוחצים עליה לעזוב למען קריירה סילמאית ב־U.F.A, תעשיית הסרטים הגרמנית־נאצית.

התבוססות נוסטלגית

חבריו של המחזאי היהודי כולם אנשי רוח ליברליים טובי לב, ואם כבר יש לו קשר עם ה„עמך", הרי שמדובר בסוכנות־הקופה השמאלנית שאף היא מוקצת מחמת מיאוס בעיני המשטר הנאצי. היחידים במרתף,

טוביאס אנג'ל וסני מלס ב„38"

כולם אמרו שזה לא יכול לקרות

שמגלים רסיסי שנאה שטנית כלפי היהודי הם האנשים הפשוטים, הארציים, מהרחוב, כל אותם שכנים תטטניים, מוכר הירקות, שוער הסף ההמוני או האיש הבור, שמנקה את המדרגות.

גלוק חוזר על התפיסה המוכרת, לפיה המסתאבים היו האנשים הפשוטים, לא האנשים המשכילים, כך שלמעשה גלוק לא עשה כאן סרט על אנטישמיות, אלא על אוכרנה של תקופה יפה, בערך כמו מה שעשה ויידה בסרטו „יומן אהבות". גלוק מבכה את הימים העליזים בבוהמה הוינאית שהוטרפו על־ידי טכנוקרטים נאצים בהמיים. זה יותר צער על אידיליה של חיי יצירה שחיו בשיאם ונקטעו, מאשר צער על אובדן זכויות האדם.

כאשר נרמז בסרט לשבמאי התיאטרון מקס ריינהרט הוא, אחרי הכל, יהודי — הצער הוא על שמיגורה כה חשובה אבדה לתיאטרון הוינאי המורח, יותר מאשר על אובדן חופש הציבור והיצירה. מה שהיה יכול להיות תיאור תהליך סגירת טבעת החנק על חופש הפרט, כמו בסרטו הנפלא של ג'וזף לוסי „מר קליין" — הפך להתבוססות נוסטלגית בתקופה, כנראה מקסימה, שאבדה לעולמים.

מופע

מטילים פצצת — טום

מופע שירי טום לרר בבימוי דן רונן

מאת עופר ניר

„פצצת טום"
מימין: דורי בן־זאב, נתן נתנזון, רינת עמנואל, איקא זוהר

לקח קצת זמן, בעצם די הרבה, עד שמופע משיריו של טום לרר, הגיע לבמה. היה צריך להביא לכאן את קמרון מקינטוש, האיש שהפך את „עלובי החיים" למכרה־זהב של כסף טוב, כדי שהעסק ייצא לפועל, מקינטוש מחזיק בזכויות למופע של לרר, והוא שקבע את המתכונת ואת הקונספציה.

אהוד מנור, רצה לעשות את זה כבר לפני כמה שנים ומצא שותף נלהב לרעיון, הבמאי דן רונן, גם דורי בן־זאב רצה ואפילו עבד כמעט שנתיים על מופע משלו. עכשיו, דורי ורונן בפנים. את התירגום עשה, לא אהוד מנור, אלא קובי לוריא.

הצוות של „פצצת טום" (שם חמוד) מונה שלושה נגנים וארבעה שחקנים־זמרים: נתן נתנזון (שעבר בעבר עם ספי ריבלין, ובתיאטרון לילדים־ולנוער), איקא זוהר (כוכב הסרט „לא שם וין"), רינת עמנואל (פנים חדשות, יוצאת להקת־הנח"ל, מזכירה מאוד את אפי בן־ישראל ומיקי קם, המוכרות יותר) ודורי בן־זאב, כמובן.

טום לרר, איש־אשכולות עוקצני, מתמטיקאי ומרצה לתולדות המחזמר באוניברסיטת סטנפורד בקליפורניה. דאג לשלוח בשנות ה־50 וה־60 חיצים מכוונים היטב לבלון המאוד נפוח שהתיימר להציג את אמריקה הטובה והשאננה־שלום, אהובה ושמירה על איכות הסביבה. לרר, על־פי המופע הזה, עוסק בכל מה שעושה את הנצים מעניינים וגם נסבלים — אהבה, מין, פוליטיקה ונשק גרעיני. כיום, אגב, הוא רחוק מאוד ממועדוני־הלילה ומאורות הבובבי הסטנד־אפ קומדי. הוא מתרכז באקדמיה, עד היום, יש תמלוגים על מליון־וחצי התקליטים שמכר.

„אתה יודע" — מאיר דורי בן־זאב את עיניו — „שאומרים עליו, שהיה מקליט את המזמר בבית ומלביש עליו את הצחוקים..."

מה מביא אותך לטום לרר? מה מדליק אותך בהומור שלו? „הראש שלו, החוכמה, האמירה שמדברת לא רק אליי," אומר דורי, „התרגום לישראלית הותיר את מה שהיה בבסיס ההומור היהודי־אמריקני, אנחנו לא עושים את ההצגה כדי לקרוא את טום לרר. ההומור הזה עקוס שכב במגירות אלה ואחרות והוא חומר טוב וצריך להעלות אותו".

במסגרת ההעברה ל„ישראליות" הצליחו להשחיל פנימה גם את הבנקים־הכנסת שלנו וגם את זעננו. ההומר, כפי שנשמע בחזרה הכללית, מצחיק משעשע ואינטליגנטי, גם מי שלא נתקל קודם לכן בחומר המקורי של לרר, ימצא בו עניין.

מוסיקה

זרימה טבעית

מאת מדי שני

תזמורת סימפונית חיפה. קונצרט למנויים מס' 1. מנצח: סטנלי ספרבר. בהשתתפות מקהלת רינת, בתוכנית: באך: קנטאטה מס' 191, היידן: סלבה רגינה בסול מינור לארבעה קולות, אורגן ותזמורת מיתרים, דבוז'אק: סימפוניה מס' 6 ברה מאג'ור, אופ. 60. אודיטוריום חיפה, 19.10.87.

בחלקו הראשון של הערב שמענו שתי יצירות מופת למקהלה ותזמורת, קנטאטה מס' 191 של באך ו„סלבה רגינה", יצירתו של היידן למקהלה, סולנים, עוגב ותזמורת מיתרים. השירה היתה נקייה ומלאת הבעה, הדיקציה ברורה. תפקיד העוגב נשמע חזק למדי, לכן הביצוע חסר באלאנס מתאים בין המשתתפים.

בכלל היה צורך במקהלה עם מספר גדול יותר של משתתפים מאשר מקהלה הלאומית רינת. דבר זו הורגש עוד יותר בביצוע הקנטאטה של באך.

„הסוכריה" הגיעה בחצי השני של הקונצרט. סטנלי ספרבק ונגני התזמורת הגיעו לתוצאות טובות בביצוע משכנע של הסימפוניה מס' 6 מאת דבוז'אק. אין זו בין היצירות הגדולות שלו, חביבות הקהל. היא נכתבה וכוצעה בעת ביקורו הראשון באנגליה ב־1884. שופעת נעימות, קצבי מחול ומצבי רוח משתנים. נגינת התזמורת, עם הרבה קטעי סולו טובים, הבליטה את הספונטניות של המוסיקה בזרימתה הטבעית. פרק הסקרצו, הכתוב במקצב המחול הפוריאנטי, היווה גשר טוב לפרק הסינלה העירני.

פתיחה ברגל ימין

מאת יצחק שור

את עונתה החמישים פתחה תזמורת ירושלים רשות־השידור ברגל ימין. הקונצרט הראשון בעונת תשמ"ח נערך באולם הנרי קראון, ב־13.10.87, עמד על רמה גבוהה. רמה זאת תחייב את התיזמורת לכתוח את כוונותיה לאורך כל העונה, כדי להוכיח לעצמה ולמנוייה, שאין מדובר בצירוף מוצלח של גורמים חיצוניים, אלא באיכותה הפנימית.

השידוך בין הצ'לנית הארגנטינית אורורה נאצה־אסטרה לבין המנצח הצ'יליאני חואן פבלו איסקאיירדו הניב קונצרט שופע רוח והשראה.

זכתה האמנית האורחת להיות גם הרעיית, גם המוזה וגם הפרשנית של יצירת בעלה המנוח, אלברטו חינאסטרה, שהקדיש לה את הקונצ'רטו לצ'לו, אשר עמד במרכז הערב. בנגינתה בצ'לו סטראדיוואריוס שמענו את הנ־שלו של הגלגול הדרום אמריקני, את שירי העם האינדיאנים ואת המיקצבים והצורות המודרניות, בנות המאה העשרים.

במחצית השנייה של הערב ניגנה התיזמורת את הסימפוניה החמישית מאת מאהלר. תרועת החצוצרה הפותחת, של רם אורן, הכתיבה את האיכות הגבוהה, עשירת הגוונים, של ביצוע הסימפוניה. מאוחר יותר הצטרף אליה אייל וילנר, נגן קרן המלא, לאורך כל היצירה שמר איסקאיירדו על מתח סראגי, שהסף לשימתה ניצחון. איסקאיירדו הוא מנהיג מוסיקאלי בעל שיעור־קומה שבפתיחת העונה הפיק מתזמורת ירושלים את המיטב המיטב.

לצער לא היתה התזמורת נאמנה למסורת הטובה, שניכרה בקונצרטים הקודם, כאשרי ברתיני, לפיה מעמידה תיזמורת ירושלים את היצירה הישראלית בראש סדריה. [illegible] להערת ביקורה [illegible] ואת, אין ולא כלום עם הנוריה העוסקת שהעניקו הסולנית, המנצח והתיזמורת לקהלם.

צרפת

מלים כצליפות השוט

בלאנקי ב־1839 (ציור של דויד ד'אנז'ר)

אמנם רק בעוד שנתיים תציין צרפת — ויציין העולם כולו — מלאות 200 שנה לפרוץ המהפכה הצרפתית, אך ההכנות כבר החלו. את רוח הימים ההם — „תקופת המהפכות" בין נפילת הבאסטיליה ביוני 1789 ועד למהפכות של 1848 — משקפת, למשל, הטרילוגיה הדראמטית של המחזאי השווייצרי ארמין ריב „התשוקה לתענוגות ותשוקת המעשה ההיסטורי" אשר הוצגה השנה באחד התיאטרונים של ציריך, במסגרת של פסטיבל יוני שם.

את הדמויות המרכזיות של הטרילוגיה הזאת הוא אוגוסט בלאנקי, הלוחם העשוי ללא חת למען עניינו של הפרולטריון, שאת דמותו שירטט למען השבועון „ולטווכה" מחבר הטרילוגיה. הנה מוסרים כאן תמצית מדבריו: בלאנקי נולד ב־1805 להורים זעיר־בורגניים מסוכסכים ביניהם, באיזור של שממון כפרי ונפשי בדרום־צרפת. בהיותו קטן קומה כינוהו חבריו בבית־הספר „מינו" — מלה חיבה לחתלתול. אך הוא היה תמיד הראשון בכיתה וזכה בכל הפרסים האפשריים בבית־הספר. בהיותו בן 19 נאלץ לחזות בהוצאתם להורג הפומבית של ארבעה חיילים מורדים שאמורה היתה להרתיע, אך בלב הצעיר עוררה דווקא הזדהות עם הקורבנות. כבר בהיותו בן 20 יצא לו שם של תמהוני. כמורה פרטי של בן גורל בטירה שבדרום־צרפת הוא שותה רק מים ותה, אוכל מזון צמחוני, עורך טיולים ממושכים ביערות ומסתגר שעות לשם קריאה וכתיבה. אחר־כך, בפריס, הוא לומד רפואה ומשפטים, נותן שיעורים פרטיים ומבקר בסלונים ספרותיים ובמועדונים פוליטיים. בשנות העשרים נוטל אוגוסט חלק בהפגנות סטודנטים ונפצע כמה פעמים, ועד מהרה גם עושה הכרה עם בתי־הכלא שבהם יבלה לשבת 37 מתוך 76 שנותיו. ב־1830 יש ברשותו רובה והוא משתתף במהפכת יולי, מחבר הצהרה ומתפלסף על היעדר מנהיגות של ההמונים ברחובות פאריס. בהיותו סטודנט בן 27 הוא מציין עצמו בפני בית־משפט כ„פרולטר".

בלאנקי שונא סטטוטים. לעולם לא ידבר לשם דיבור, אלא תמיד לעניין. אין הוא משתמש במטאפורות וכרימויים — את לבות שומעיו הוא כובש ברייקנות משכנעת. דבריו פוגעים כצליפות של שוט. הממשלה סוחרת מאיש זה ותמיד חשה בגבה את מבטו העויין, האירוני. ב־1835 נכשל ניסיון המיכה שבלאנקי רטה. „חברת העונות" שאירגן (אירגון קונספיראטיבי שיחידותיו הקטנות ביותר מכונות „שבועות" המצטרפים ל„חודשים", „עונות" ו„שנים". מספר חברי הארגון היה כמספר הימים ב־3 שנים...) היתה חרושה סכסוכים ויריבויות אישיות: הלוחמים הכירו רק את מספר „השבוע" ולא ידעו דבר על הויכוחים בצמרת. מיבנה הארגון נראה גאוני, אך ביום המרד נכשל, והמורדים (שקודם־לכן לא היה קשר ביניהם) היו מבולבלים, ורובם הפועלים לא הלכו בעקבותיהם. המפלה היתה צורבת. חברו של בלאנקי להנהגה, בארבה, נידון למיתה, אך המלך המתיק את עונשו, ובלאנקי עצמו הסתתר. במחתרת ניסה לאחד את כל הארגונים החשאיים לכלל מפלגה אחת, וגם ניסיון זה נכשל באווירת הייאוש וריב הסיעות. בסוף הוא נתפס בעקבות הלשנה ונידון למיתה, אך העונש שונה לגירוש. כמבצר סיינט מישל הוא מארגן את בריחתו שנכשלת. בתא בידוד — 2x3 מ' — משיגתו הידיעה על מות אשתו (שתמיד השאירה לברוח) וידיעה זו שוברת אותו יותר מכל. ב־1847 משחררים אותו, במהפכת 1848 הוא שוב מגלה פעילות, ובהמשך הוא נעצר שוב. על מפלת הפרולטריון בקרב יוני, שהסתיים ב־3,000 נופלים ו־11,000 מוצאים להורג, נודע לו בכלא. בלאנקי נשאר עכשיו בכלא למעלה מ־11 שנים. לאחר שחרורו ב־1859 הוא עורך סיורי תעמולה ומוציא עיתון מחתרתי, נרדף תדיר על־ידי שוטרים ומלשינים אחרי שנה וחצי נאסר שוב, ובכלא הוא מתעמק ברעיונות ההשכלה, האתאיזם והמטריאליזם הפילוסופי.

אירגוני הפועלים נופצו, התנגדותם נשברה. בסניפי האינטרנציונל בצרפת שולטים חסידי פרודון, הבלאנקיסטים והמארקסיסטים — במיעוט. באוגוסט 1865 מצליח בלאנקי בבריחה מתוחכמת מן הכלא. הוא יורד למחתרת וממשיך שם בפעילותו, על־אף מחלת הלב שלו והדיכאון בעקבות המפלות. נקודת האור היחידה היא התגברותה האיטית של המדיניות המהפכנית בשורות האינטרנציונל. בימי הקומונה הוא נעצר שוב ומעתה הוא מוחזק כאסיר יחיד במבצר טורו שבאוקיינוס האטלאנטי. קארל מארקס והאינטרנציונל מארגנים תנועה לשחרור „האסיר הנצחי", ואוספים למענו כספים. תחת לחץ ציבורי משחררים אותו ב־1879. בגיל 74 הוא עורך מסע נאומים ברחבי צרפת, כשהפועלים מריעים לו ונושאים אותו על כפיים. בדצמבר 1880, אחרי נאום באסיפה המונית של בלאנקיסטים וחסידי האינטרנציונל, הוא לוקה בשבץ, שממנו הוא נפטר ב־1 בינואר 1881. חצי מיליון בני־אדם מלווים אותו בדרכו האחרונה.

(„רויטר")

מי ירוויח מזכר המהפכה?

אכן, מדובר ברווח כספי ממש: כבר עתה מתכננים בעלי עסקים רבים בצרפת מזכרות ומוצרי זכרון, שלפי תקוותם יגרפו לבקש רב בשנת החגיגות במלאת 200 שנה למהפכה הצרפתית.

הם מפגינים את הוועדה המארגנת, בראשותו של השר לשעבר אדגר פור, שבלעדי אישורה אסור להשתמש בסמל הרשמי של החגיגות, באלפי הצעות, כיניון הצעה של יצרני משחות שיניים, הצעה לתכשיטי וכדומה מצד חברת התכשיטים קארטיה, והצעה של חברת רנו לסדרה מיוחדת ל„שנת המאתיים" של מכוניתה „רנו 5".

אחד התכנים היוקרתיים ביותר של הוועדה ייעשה עם צייר הסמל של שנת המאתיים למהפכה. סוכני פירסום מעלים כבר עתה את שמותיהם של האמנים שלמענם הם פועלים. אחת ההצעות הראשונות — אלומת שיבולי חיטה עם התאריך — כבר נגנזה לאחר חילופי־דברים בוועדה של פור.

גם הפוליטיקאים יעשו את הכל כדי לנצל את „שנת המהפכה" לשם פירסומם העצמי. הנה למשל, הודיע שר־התרבות פרנסואה לאוטאר על תוכניות לפתוח ב־14 ביוני 1989 בית־אופרה חדש במקום שבו התנוססה לפנים הבאסטיליה, שעם הריסתה נפתחה המהפכה.

אחד הפרויקטים הראשונים שעליהם תמליץ הוועדה הוא הפקת סרט היסטורי על המהפכה. אך ההתחרות על החוזה המובטח הגיעה לעוצמה כה רבה עד שהוועדה אישרה לשני ערוצי הטלוויזיה המתחרים, ט"פ 1 ו„לה סנק", גם־יחד להפיק סרטים על הנושא. ט"פ 1 הודיע על סדרת יוקרה של 6 שעות, בעלות של 33 מיליוני דולארים, על ארבע השנים החל בנפילת המלוכה ועד לדיקטטורה הצבאית של נפוליאון בונפרטה. לדברי הבמאי, רובר חוסיין, תעובד הסדרה גם לסרט קולנוע של 3 שעות. יומיים אחר־כך הודיע „לה סנק" שאף הוא יפיק סרט על הנושא. המפיק יהיה טאראק בן־אמאר והבמאי — פראנקו זפירלי. הגירסה הטלוויזיונית תימשך 8 שעות, והגירסה הקולנועית 3 שעות.

העיתון הקומוניסטי ל„אומאניטה" מטיל ספק בלהט המהפכני של עולם העסקים: „המירוץ הזה לזכות בצופים — אין ולא כלום בינו ובין מהפכנות, ביסוד כל זה מונח כסף גדול ולאו דווקא רעיונות גדולים"...

ה„דאלאס" של 987

בניגוד לדמויות כגון ג'י אר מתוך „דאלאס", הרוזן של פאריס שייך לעולם התככים שבמציאות, נוסף על כך, הוא בעל דם כחול. ה„מרדה" שלו התחילה כבר לפני אלף שנים ותולדות משפחתו ההיסטוריה ראשיתם עוד בשנת 987, לפני אלף שנים, כאשר עלה אחד מאבותיו על כס המלוכה.

הרוזן אמנם אינו שולט כיום בשום ממלכה, אך יחד עם [illegible]

בכך לא זו בלבד שאנרי מאורליאן קיפח את זכות הירושה, הוא אף הורד בדרגה ונהפך לרוזן ממורטיין, תואר שלכל הדעות אין לו כל חשיבות. על־כן ראה הנסיך את עצמו נאלץ לפנות אל בית־משפט אזרחי כדי שיחזיר על כנו — מאתיים שנה אחרי המהפכה — את הסדר השושלתי בבית המלוכה. במקרה הצורך [illegible] הנסיך, והרוזן, למבאר, אל הפרלמנט...

יודעי דבר אומרים, כי מאחורי הסיכסוך בין האב והבן מסתתר רוגזו של הרוזן על הנישואים הבלתי־ראויים של הנסיך, אשר [illegible] מאשתו, מאריה תרזה מווירטמברג [illegible] „ולטווכה".

שינוי לרעה

מאת גרגורי קנוביץ*

במאמרו „תמורות מעבר למסך" („על המשמר" 12.10.87) קובע מארק גפן כי מתחוללים היום בבריה"מ שינויים משמעותיים בכמה תחומים, כולל הבעיה היהודית. הוא סבור כי „אם יימשך התהליך המזורז של מתן היתר היציאה השנה למסורבי העליה, הרי בעוד זמן קצר לא יימצאו שם אסירי־ציון וגם מסורבי־עליה". הוא מונה כמה אנשים שלא מסכימים עם גירסה זאת וסבור שהם מנותקים מן המציאות ושייכים לארגוני ימין. בין אלה — יוסף מנדלביץ' ונתן שצ'רנסקי, למשל.

נכון: בשנה האחרונה שחררו שלטונות בריה"מ את כל אסירי־ציון, וזה אכן שינוי גדול. נכון: יש שינוי במספר היתרי היציאה שניתנו ליהודים. המעוניינים לעזוב את בריה"מ. אבל מספר היתרי היציאה שקיבלו יהודים בשנה הוא רק עשרה אחוז לעומת שנת 1979 — 5,000 לעומת יותר מ־50,000. כל שיודע נתונים אלה ומכיר את המציאות, אינו רואה שינוי משמעותי. נכון, שבקרוב יכול להיווצר מצב בו לא יהיו מסורבי עליה, אבל הסיבה לכך אינה בהיענות חיובית לכל הבקשות המוגשות אלא בחוק חדש שנתקבל לפני חודשים אחדים, ולפיו פשוט לא ניתן להגיש בקשות ליציאה מבריה"מ. השינוי, אם בכלל, הוא שינוי לרעה.

למארק גפן יש כמה הנחות גם לשינויים עתידים. „יכול להיות שקרמלין בכלל יפתח את שערי בריה"מ לכל אחד שירצה להגר ולא רק ליהודים". ייתכן. אבל נניח את ההנחות ונתבונן במציאות. היום השלטונות נותנים היתרי־יציאה לכמה אלפי סירובניקים ופעילי עליה מתר ובוודאי צריך לברך על כך) וסוגרים את מסך ברזל בפני שני מיליון יהודי בריה"מ מאידך, וזו טראגדיה ליהדות בריה"מ ולעם היהודי כולו.

אם תשתנה הסיטואציה וההנחות של מארק גפן אכן יתגשמו — נברך על כך. אבל אי־אפשר להכנן את פעילותנו על סמך הנחות, אלא אך ורק על בסיס עובדות ומציאות.

מארק גפן סבור כי מי שאינו מקבל את תפיסתו לגבי מצב יהודי בריה"מ שייך לארגוני הימין. גם אני שייך למזכירות פעילה למען יהודי בריה"מ של הקיבוץ הארצי. גם אני מעורב בהוצאתו לאור של ביטאון בשפה הרוסית „פורום" מטעם הקיבוץ הארצי ומפ"ם. האם גם ארגונים אלה שייכים לימין? חילוקי הדעות לגבי מצב היהדות בריה"מ היום אינם בין שמאל וימין בארץ אלא בין מי שמכיר את המצב ובין אלה שאינם מכירים אותו. צריך להודות בכך, ששצ'רנסקי ומנדלביץ' שייכים לקבוצה הראשונה. בשנות השישים רבים לא האמינו שבקרב יהודי בריה"מ תקום תנועה ציונית ותהיה עליה גדולה משם. על בסיס דעות אלה רבים באותה תקופה לא עשו דבר למען יהדות בריה"מ — מן הראשונים ששברו את השתיקה סביב הבעיה היו דווקא הרב כהנא וחבריו. יהודי בריה"מ יודעים וזוכרים זאת. האם אנו רוצים לחזור על טעויות העבר? יהדות בריה"מ נמצאת במצב הרה־אסון, היא לא תפסיק את המאבק בעד יציאה ועליה משם. השלטונות לא ישנו, בינתיים, את היחס כלפיה. הם לא נותנים להמונים לצאת ואינם מרשים לפתח חינוך ותרבות יהודיים בתוככי רוסיה. בקרב אוכלוסיה הלא־יהודית גואה גל האנטישמיות. יהודי בריה"מ זקוקים לתמיכה ולעזרה. אל לנו לשכוח, כי אם השמאל בישראל לא יתן להם את התמיכה הדרושה, ייעשה הדבר על־ידי מישהו אחר.

* כותב המאמר הוא חבר קיבוץ סאסא

הבורסה והעולם השלישי

(המשך מעמוד 6)

החיצוני הפך לצורה חדשה של תלות ודיכוי כלכלי הוונק כל אפשרות של השקעה בפיתוח המדינה לטובת אזרחיה. הקשיחות והסירוב לנהל מו"מ על הורדת הריבית והסדרי תשלום אפשריים מביאים משטרים דמוקרטיים לסף המוראטוריום החד־צדדי ולצעדים מעין אלה, שאם יבוצעו הם עלולים לגרום למשבר לאותם בנקים שרובם ממוקמים בארה"ב.

— האם ניתן להשוות את המשבר לזה של 1929? האם התוצאות עלולות להיות יותר גרועות בעידן של שוק עולמי של הון וסחורות כה משולב?

אני זוכר את מה שאמר לנו מורי הראשון לדיאלקטיקה מרקסיסטית, כאשר שאלתיו האם משבר איננו „אותו דבר, אבל יותר גרוע". הוא לא הרחיב במלים ורק אמר: לא יותר מאותו דבר, ולא אותו דבר גרוע יותר, אלא משהו שונה".

כושר התגובה שאבד

(המשך מעמוד 7)

הסקטור העיסקי להמשיך וללוות בשערי ריבית המגיעים לרמה ריאלית של 120% לשנה ומעלה..."

וכעבור ימים אחדים כתב צבי טימור, העורך הכלכלי של „על המשמר": „הריבית הריאלית במשק הגיעה ל־15% לחודש. נוצר פרדוקס — ככל שהאינפלציה יורדת הריבית הריאלית עולה ככל שהאינפלציה עולה הריבית הריאלית יורדת, מכיוון שבנק ישראל מתעקש לקבוע יעדים נומינליים לשערי הריבית".

כלומר, לא היה צורך לחכות לינואר 86, למארס 87 או לאוקטובר 87, כדי לשער את נזק הריבית ואת המדיניות ההדסנית של בנק־ישראל בעיקר ביחס לסקטור היצרני. ואמנם, ב־22.10.85 אמר אלי הורביץ, אז נשיא התאחדות התעשיינים: „אם בנק־ישראל ימשיך לשמור על ריבית ריאלית, גבוהה במשק הוא יגרום למשבר כלכלי חמור ובלתי־מתוכנן".

בסוף אוקטובר 85, 4 חודשים מאז הופעלה התוכנית, ניתן היה כבר להעריך שהריבית הנומינלית הגבוהה שהוכתבה על־ידי בנק ישראל בהסכמת האוצר, שרי הממשלה וראש הממשלה דאז שמעון פרס, כחלק חיוני בהצלחת התוכנית, שהריבית המטורפת יצרה גיבנת של חצי מיליארד דולר.

האם יש לחפש את התשובה לאי־העשייה בעובדה, שראש הממשלה ואדריכל התוכנית, היה באותה תקופה גם, במקרה, יו"ר המפלגה שכל פעולה, דיבור והתארגנות נגד התוכנית כולה או חלקה פורשה היה כיציאה נגד שמעון פרס אישית, ומרדף חטבע נגד המפלגה?

מדוע לא הצליחה ההתיישבות העובדת לארגן קואליציה פנימית יחד עם חברת העובדים, ההסתדרות והאיגודים המקצועיים נגד המדיניות או לפחות נגד הריבית? אין לי תשובה ברורה, מה שיש לי זה הרבה שאלות נוקבות.

אולי אפשר לקבל מושג כלשהו על האווירה ששררה באותם ימים מהסיפור הבא: היינו, כאן, ב„על המשמר", בודדים, וגם מבודדים בהתנגדותנו הכוללת לתוכנית. דובר התק"ם שוחח עימי פעמים אחדות בניסיון להבין את שורשי התנגדותנו. בשלב מסויים, חודשים ספורים אחרי הפעלת התוכנית, זימן אותי לפגישה עם אחד מראשי התק"ם, שם שטחתי בצורה מסודרת ומנומקת את הסיבות והגורמים מדוע חובה על ההתיישבות העובדת להתנגד לתוכנית הכלכלית. הצבעתי על כך שהוצאות אחזקת אדם בקיבוץ הן הוצאות קבועות, שהקיבוץ מתקשה לממש רכוש פיננסי ואחר כדי להיפטר מאשראי יקר, שקיבוץ מתקשה לקבל החלטות חד וחלק כמו הפסקה מוחלטת של השקעות בגלל התייקרות הכסף, שקיבוץ לא יכול להפוך לצמות כמטרה, שהקיבוץ ייפגע מהתוכנית כיצרן חקלאי ותעשייתי וכמקבל שכר (הוצאות הקיום של החברים), שחיסול הסובסידיות וחיסול התיכנון והכנסת פיקוח על המחירים יפגעו בקיבוצים כמו פעולות מסחריים. הצבעתי על הריבית כמקור העיקרי לסכנה לעתיד הקיבוץ.

אחרי שיחה ממושכת, שאל אותי, מה אני הקטן, מציע לעשות. היו לי שלוש הצעות קונקרטיות:

1) ללכת לשמעון ולאלץ אותו לשנות את התוכנית.

2) להקים קואליציה אד־הוק נגד הריבית יחד עם התאחדות התעשיינים, איגוד לשכות המסחר וחברת העובדים.

3) לתבוע מיד תקרת ריבית על ריבית הנשך, כל מה שמשולם מעבר לריבית המקובלת בשוק היורו — להחזיר מיד למשלמי הריבית.

ההצעות שלי זכו למנוד־ראש של חוסר־אמון. מאז לא נעשה הרבה, פרט להליך ממושך ומכוח שעבר התק"ם בוועדת הכספים כדי לגמור חוב בתנאים קשים. הריבית ממשיכה להיות גבוהה מאוד. אדריכל המדיניות המוניטרית, מנהל המחלקה המוניטארית בבנק ישראל, ויקטור מדינה, מונה להיות מנכ"ל משרד האוצר. באישור הממשלה כולה, כולל שרי המערך ונציגי התק"ם.

ולנו יש את האוהל — תקוות שהוא לא יהפוך לאוהל הדוד תום.

אלופי אירופה הצדיעו ונכנעו למיקי ומוטי 102:110

נבחרת ישראל — נבחרת יוון 102:110 (42:56)

מאת יצחק ויסהוף

מיקי ברקוביץ ומוטי ארואסטי נפרדו אמש מנבחרת ישראל בגדול. השניים היו שותפים מלאים לנצחון המזהיר של נבחרת ישראל על נבחרת יוון — 102:110 (42:56).

ברקוביץ היה אמש כל יכול. הוא היה הקלע הבולט בשורות נבחרת ישראל עם 31 נקודות, חמש חטיפות ו־6 אסיסטים. לאור יכולתו הגבוהה של מיקי שאלו עצמם רבים מ־4000 הצופים מדוע הוא פורש? גם מוטי ארואסטי, למרות ששיחק מעט, הציג לחימה יוצאת מהכלל ובסיום המתח קלע שני סלים רצופים שהבטיחו לנו את הנצחון.

בסיום כשהשניים מחובקים ומיוזעים צעקו להם אוהדים ביציע: „על תדאגו בעוד שנתיים יקרו לכם חזרה לנבחרת"

אלופת אירופה, עם ניקו גאליס הלא כל כך איום למרות שקלע 33 נקודות וחילק אסיסטים מצויינים, והתבססה על יכולתם של גאליס וחברו יאנקיס שקלע 29 נקודות (5 סלי 3). הענק פאסולס נלחם בהגנה אך מול מרסר הנפלא של אמש לא היה לו הרבה מה לחפש. מרסר קלט 14 כדורים חוזרים והותיר לפאסולס (2.15 מטר) רק 6 ריבאונדים. יתר היוונים לא הביקו ונאלצו להכנע ליכולת מלהיבה של נבחרת ישראל שהתבססה על קליעותיהם של ברקוביץ 31, ג'מצ'י 30 ומרסר 23.

יוון הוליכה פעם אחת בדקה ה־5 13:14. מכאן ועד לסיום נטלו הישראלים את היוזמה כאשר מדי פעם הצליחו גאליס ויאנקיס לצמק במעט את התוצאה אך מיקי ודורון, בעזרתו האדירה של מרסר, דאגו להבטחת היתרון.

בדקה ה־12 הוליכה ישראל — 26:33, בדקה ה־16 — 35:44. כאן יצא ברקוביץ, שקלע עד אז 19 נקודות, למנוחה. ג'מצ'י דאג להשאיר את היתרון בידי הנבחרת — 42:56 במחצית.

לאחר יתרון 48:60 (22) החל גאליס בצמצום הפער שהגיע ל־2 נקודות בלבד בדקה ה־31 (83:81). הדוארד לאסוף, לפני שיצא בחמש עבירות (35), דאג ליתרון משמעותי — 89:96. גאליס, בניסיון נואש לנצח את המשחק לבדו, נכנע לשאפתנות ולחימה ישראלית מעוררת התפעלות (איפה היא היתה בבולגריה?!) — 102:110.

ישראל קלטה 29 כדורים חוזרים לעומת 21 של היוונים. באיבודי כדור נרשם שיוויון — 12.

ישראל זרקה מהשדה 66 פעמים ודייקה ב־43 קליעות (65%), קלעה 6 סלי שלוש נקודות (ג'מצ'י 4 וברקוביץ 2) ומהעונשין 18 מ־26.

יוון דייקה מהשדה ב־36 מ־64 (56 אחוז), קלעה 8 סלי 3 (יאנקיס 6 וגאליס 2) ו־22 מ־32 קליעות עונשין.

שפטו מאנוס מיוון ודגן מישראל בהיכל הספורט ביד־אליהו.

● קלעו לישראל: ברקוביץ 31 (12 מ־18, 2 סלי 3, 5 מ־7 בעונשין); ג'מצ'י 30 (12 מ־18, 4 סלי 3, 2 מ־3); מרסר 23 (8 מ־12, 7 מ־9); לאסוף 11, ארואסטי 6, הנפלד 4, פליישר 3, ואלימלך 2.

● קלעו ליוון: גאליס 33 (13 מ־24, 7 מ־10); יאנקיס 29 (7 מ־17, 6 סלי 3, 9 מ־11); סטרגקים 10, פאסולס 10, פיליפו 9, יואנו 5, קריסטופולו 3, קאמבוריס 2 ואנדריטוס 1.

לאבאן מרסר (ראשון מימין) בלט אמש בנצחון הנבחרת על יוון 102:110. הוא קלע 23 נקודות וקלט 14 כדורים חוזרים. בתמונה הוא נראה במאבק על הכדור עם הענק היווני פאסולס (מספר 13) המתנשא לגובה 2.15 מטר ותקנדרי ממוצא יווני סדארגאגיס (מספר 8)

האופטימיות של מיקי ומוטי

מאת יצחק ויסהוף

„נפל בחלקי להפרד מנבחרת הכדורסל, מרצוני, במשחק נגד אלופת אירופה וגם לנצח אותה. הוכחנו כי מקומה של נבחרת ישראל אינו בדרגה ב'. לפעמים גם למטבנית מרצדים קורה תקר מטויים, אני מקווה כי הנבחרת הנוכחית תעלה חזרה לדרג א'. התרגשתי מאד מ זו באמנת הפעם האחרונה שלי במדי הנבחרת. אני שמח שאני פורש בכושר טוב. תאלצו לסבול אותי עוד כמה שנים במדי מכבי ת"א. בנבחרת ישחקו הצעירים" — כך מיקי ברקוביץ, גיבור הערב, כשהוא מנשק ומחבק את ילדיו ואת המאמן משה ויינקרנץ.

מוטי ארואסטי דיבר על כבוד:

„החזרנו לנבחרת את הכבוד הכמעט אבוד שלה. אני מאמין כי היא תעמוד במשימות הקרבות שיהיו לה. חושב שיש שחקנים מצויינים שיעשו את המכסימום. הערב התרגשתי רק כאשר קיבלתי את הגביע".

לאוואן מרסר אמר: „נכון אמרתי בעבר כי אני פורש אך לאחר מחשבה ולאחר מסע שיכנוע עלי הסכמתי להשאר. אני מרגיש טוב עם החברה ומקווה להצלחות ביתר. אני רק מקווה כי אם תהיה לי בעיה משפחתית ואאלץ לנסוע או להעדר מאימונים יתחשבו בי".

ניקו גאליס, כוכב נבחרת יוון, אמר: „השופטים נתנו למוטי ומיקי לרוץ עד לנצחון".

עמוס מנסדורף נבחר לספורטאי השנה של העיתון „מעריב" שאירגן את הערב יחד עם איגוד הכדורסל.

פרידה ממיקי ומוטי. יו"ר איגוד הכדורסל, יורם אוברקוביץ, מעניק פסלון למיקי ברקוביץ במשחקו האחרון במדי הנבחרת הלאומית. בינתם נראה מוטי ארואסטי שגם עבורו היה זה משחק פרידה מהסגל. (צילום: אריה קנפר)

מחזירים את רוזנטל?

מאת יוסף גלזר

המגעים להחזרתו של רוני רוזנטל לשורות מכבי חיפה מקבוצתו הבלגית פ.צ. בריז' ניכנסו להילוך גבוה.

לאחר שהתברר כי רוזנטל איבד את מקומו גם על ספסל המחליפים של בריז' בארבעת המשחקים האחרונים, נתקבל אור ירוק במכבי חיפה באמצעות איש עסקים חיפאי המקורב לרוזנטל להתחיל במגעים להחזרתו.

לא מן הנמנע כי יו"ר מכבי חיפה יצחק אביעד אף ייצא כבר היום, או מחר, ולא יאוחר מסוף השבוע, לבלגיה כדי לטפל בהחזרתו של רוזנטל.

במקביל לא ירדה עדיין מהפרק אפשרות רכישתו של בני טבק החלוץ הוותיק של מכבי תל־אביב.

● כדורסל

דרבי תל־אביבי בנשים: מכבי־אליצור

משחקי המחזור הד־4 בליגה הלאומית לנשים בכדורסל יעמדו הערב ב־8 בסימן דרבי־הצמרת התל־אביבי בשמכבי תארח את אליצור.

סכסוכים פוקדים את האלופה מאליצור ת"א. מכבי ת"א תנסה לנצל זאת.

שאר המשחקים הערב: מכבי קרית־מוצקין — הפועל ת"א; בני יהודה ת"א — אליצור ראשל"צ; אליצור פ"ת — אליצור קרית־אונו; הפועל חיפה — הפועל גלבוע; הפועל ירושלים — הפועל גבעת־חיים.

● כדוריד

הפועל ראשל"צ עלתה לפיסגה

קבוצת הכדוריד של הפועל ראשון־לציון העפילה אמש למקום הראשון בטבלה הלאומית לאחר שגברה 21:25 על מכבי נתניה במשחק השלמה מהמחזור הראשון בו שהו הראשונים בחו"ל עת שיחקו במסגרת אירופית.

נהריה — מוצקין 71:79

רוזנברג – 34; מ.מ. גבעת־שמואל – אליצור ת"א/פ"ת 65:68; הפועל קרית־גת – הפועל רמת־גן 64:100.

● ארצית

המובילה בליגה הארצית, צפון, בכדורסל, קבוצת מכבי קרית־מוצקין, נחלה אמש הפסד שני רצוף, במחזור ה־5, בשנוצחה בנהריה ע"י הפועל נהריה — 70:71, ואיבדה את הבכורה.

שאר המשחקים בצפון: אליצור קרית־אתא — הפועל עין־דור/תבור 76:85; מכבי בת־גלים — הפועל כנרת/עמק־י 66:97; מכבי חדרה — הפועל קרית־שמונה 48:58 (רוני כהן לא שיחק); מכבי כרמיאל — הפועל גן־שמואל 52:61; הפועל איתן גבת — הפועל בקעת בית־שאן 68:99.

קלע 57 נקודות!

אמיר כין קלע 57 נקודות במשחק־הנצחון בדרום של מכבי דרום ת"א על הפועל נען — 88:103.

שאר המשחקים בדרום: א.ס. רמת־השרון – הפועל גבעתיים 73:76 (בהארכה); מכבי פ"ת – הפועל באר־שבע 68:90 וירדן

● כדורעף

איחוד עירון הפתיעה באר־שבע

מאת אבנר מילמן

הפתעה נרשמה במחזור הי"ב בליגה הלאומית לנשים בכדורעף כשהעולה החדשה, הפועל איחוד עירון, ניצחה בעין־שמר את אס"א באר־שבע — 1:3 (13:15, 14:16, 4:15, 16:14, 15:11).

אורין אשכולי ונידה כהן התעלו באיחוד עירון. דפנה אביגור בלטה בבאר־שבע. שפט שוהם.

● האלופה, הפועל בת־ים, הכניעה באולמה את הפועל עין־החורש — 0:3 (14:16, 4:15, 10:15), בשיפוטו של פיני שמפלינה.

● קרית־חיים ניצחה באולמה את אליצור יבנה — 1:3. שפט: אילן שרה.

● הפועל כפר־סבא גברה על תעולה, הפועל שער־הנגב — 1:3.

גבעת־חיים סיימה רביעית

נוצחה בזריקות עונשין ● בבכורה זכתה קבוצת פוסק מיוגוסלביה שניצחה 10:12

● כדורמים

מאת יצחק אשל

קבוצת הכדורמים של הפועל גבעת־חיים שמטה אתמול, ממש בסיום, את מדליית הארד כשנוצחה במשחק דרמטי על־ידי הקבוצה היוונית אתנייקוס 16:14.

המשחק היה דרמטי בכל שלביו. בתום המועד החוקי היתה התוצאה שיוויון תיקו 9:9. לאחר הארכה שוב לא הושגה הכרעה — 11:11. כאן באו זריקות העונשין מ־4 מטר. לכל קבוצה היו 6 זריקות. היוונים כבשו חמישה שערים לעומת שלושה של גבעת־חיים.

משחק זה, כמו המשחקים האחרים בטורניר, היו ברמה גבוהה ביותר, רמה שטרם הוצגה עד היום בארץ.

גבעת־חיים פתחה ביתרון 1:3 אולם היוונים השוו (עלו ליתרון 3:4). שוב יתרון לגבעת־חיים 4:5, ושוב יתרון ליוונים 5:7. סמוך לסיום היה לגבעת־חיים יתרון שער 8:9 אולם יוון השוותה בסיום.

● שערים לגבעת־חיים: טל סגנית 5, אייל קריץ 4, אריאן פלג 2, דמי טריזר 2, ועוזי הדר 1.

בשורות היוונים בלט סטוס טרי־קיס שהבקיע חמישה שערים במשחק עצמו ואת כל חמשת השערים בזריקות העונשין. סך־הכל 10 שערים.

בבכורה בגביע הים התיכון זכתה, זו השנה השלישית ברציפות, קבוצת פוסק מיוגוסלביה שגברה על מולאריס, אף היא מיוגוסלביה, 7:12.

במקום החמישי דורגה מגרסת מספרד שגברה על ניס מצרפת 10:12.

המשחקים היו בבריכת מכון וינגייט. במשחקה של גבעת־חיים עודדו אותה מאות מחברי הקיבוץ אשר הגיעו במיוחד למשחק.

פרידה יפה מזו לא יכולה להיות

מאת ישראל פז

יופי של פרידה. מיקי ברקוביץ, במשחקו ה־165, האחרון בנבחרת, היה במיטבו. לא רק שקלע 31 נקודות. הוא היה מנהיג במגרש. לרגע נדמה היה שמיקי לא רק שלא פורש אלא שהוא בשיא הקריירה שלו.

גם מוטי ארואסטי נפרד בצורה מכובדת. במסירות האופייניות לו הוכיח שיש לו עדיין מה למכור. הוא סיים קריירה עשירה בנבחרת, במשחקו ה־84.

אני מצדיע לשני כדורסלנים נפלאים אלה ומקווה שיצאו להם ממלאי־מקום הולמים. זה העיקר. כי נבחרת ללא מיקי וללא מוטי זה משהו אחר.

נהניתי אמש מהמשחק. יותר מהנצחון הישראלי. לרגע לא עיכלתי מי היא אלופת אירופה ומי ירדה לדרג ב'. המשחק אפילו לא היה לרוב שקול. נבחרת ישראל הכתיבה את הקצב, לבד מכעשר דקות במחצית השנייה כאשר ניקו גאליס וחבריו ניצלו חולשה בהגנה הישראלית, הצליחו להקטין את הפער, ואפילו לאיים על ההפרש שלנו. אולם בערב שמיקי ברקוביץ, דורון ג'מצ'י ולאוואן מרסר היו בשיאם, קשה היה להכניע את נבחרתנו.

בטוחני שאילו שיחקנו כך באליפות אירופה בפיראוס ובדרג ב' בבולגריה לא היינו במצב של נוקיאאוט בכדורסל האירופי. אבל אין מה לעשות. זו עובדה.

אני מוכרח לתחמיא למאמן משה ויינקרנץ, שניהל את המשחק בתיחכום מירבי. הוא ראה היטב את המהלכים במגרש, הגיב עליהם מייד, תוך שינוי שיטות שמירה. זאת לעומת המאמן היווני פולטיס, שהורה במחצית השנייה לגאליס ללכת על הסל בכל מחיר ולקפטן שלו יאנאקיס לזרוק כדורי 3 נקודות מכל מצב. הישראלים ידעו לנצל זאת. מרסר קטף את הכדורים החוזרים ושלח את חבריו קדימה.

בכמה דקות במחצית השנייה שכחו שתי הנבחרות שבכדורסל ישנו המושג „דיפנס". ההגנה לא היתה קיימת. מבחינת הקהל זה היה טוב. הצופים אוהבים סלים. והרבה סלים. ואלה היו בשפע.

היוונים איבדו את עשתונותיהם בדקות האחרונות. דווקא, שנדמה היה שיצליחו למחוק את היתרון הישראלי, ברגעי־השיא של המשחק הצליחו הישראלים לעבור להתקפות־נגד מצויינות, שהניבו סלים מרהיבים, במיוחד כאשר מרסר סיים בהטבעות כדורים מצויינים שנשלחו לו ע"י ברקוביץ וג'מצ'י.

סיום טוב – הכל טוב. מבחינות הכדורסל הישראלי היה המיפגש קרב־של־יוקרה. ואכן, מקי ומוטי נפרדו עם הרבה יוקרה, גם עם אהבה.

רומא — נאפולי 1:1

● ליגות באירופה

נאפולי עם תשעה שחקנים, בשל הרחקתם של החלוץ הברזילאי קאריקה (בדקה ה־55) ואלסנדרו רניקה (84), הצליחה לסיים באיצטדיון האולימפי ברומא, בתיקו 1:1 עם קבוצת רומא, לעיני 60 אלף צופים.

החלוץ הוותיק רוברטו פרוצו כבש לרומא מקרן של ברונו קונטי. נאפולי השוותה בדקה ה־67 על־ידי המגן ג'יובאני פראנסיני.

לנאפולי, בראש הטבלה, 10 נקודות משישה משחקים, לפני מילאן, אינטר, סמפדוריה ורומא — שמונה לכ"א.

שתי הנציגות ממילאנו שהפסידו באמצע השבוע בגביע אופ"א ניצחו בליגה. אינטר גברה על יובנטוס 1:2 ומילאן עשתה זאת בוורונה — 0:1.

אלדו סרנה כבש את השערים לאינטר, אחד בכל מחצית. לואיג'י דה אגוסטיני כבש בדקה ה־50 לזכות יובנטוס.

את השער למילאן כבש „מלך השערים", אנטוניו וירדיס לפני ההפסקה.

האוסטרי אנטון פולסטר כבש את שני השערים לטורינו, שניצחה את פיורנטינה 1:2 והעלה את מאזנו לששה שערים משישה משחקים.

תוצאות נוספות: אבלינו — צ'סנה 1:1; קומו — אסקולי 1:3. פיזה — אמפולי 0:1, פסקרה — סמפדוריה 0:0.

נצחונות למכלן ופ.צ. בריז'

פ.צ. בריז', בה משחק רוני רוזנטל, ניצחה בביתה את לוקרן 1:2, במחזור ה־12 בליגה הבלגית. מכלן, בה משחק אלי אוחנה, השיגה נצחון חוץ על מולנבק 0:1.

את הפתעת המחזור חוללה סנט טרויידן, שגברה על האלופה והמוליכה אנדרלכט בבריסל 0:1.

אנטוורפן עלתה לראש הטבלה (19), לאחר שהפסידה בחוץ לוינטרסלאג 1:5, היא מקדימה בנקודה את פ.צ. בריז' ומכלן. אנדרלכט ירדה למקום הרביעי עם 17 נקודות.

רודה נוצחה 1:0

משחקי הגדולות בליגה ההולנדית נדחו, בגלל אימוני השחקנים הבין־לאומיים בנבחרת ההולנדית.

קבוצתו של מוטי איוניר, רודה, נוצחה בחוץ־כוס 1:0. באותה תוצאה גברה וילהם על אוטרכט.

איוניר הגיע לשיחות עם מכבי

מוטי איוניר, קשר קבוצת רודה ההולנדית, הגיע אמש לישראל ומיד עם הגיעו נפגש עם ראשי קבוצת מכבי ת"א במטרה לשוב לקבוצת נעוריו.

יו"ר אגודת מכבי ת"א אלדד בוקשפן אמר כי הוא מאמין שאיוניר ישוב במהרה לקבוצה המיוחלת לשובו.

בפני איוניר ניצבת בעיה „קטנה" הרחקה משני משחקי ליגה וגביע.

סיני יחזור בימים הקרובים

משה סיני שנכשל במדי בורן הבלגית, עשוי לחזור בימים הקרובים להפועל תל־אביב.

אישור מוסמך על כך נתן אתמול בשידור בגלי צה"ל מאמן הקבוצה יצחק שניאור, שאמר: „שוחחתי עם סיני, אדבר איתו גם בימים הקרובים".

מנסדורף נוצח בגמר בווינה

ניצח בקלות בשתי המערכות הראשונות אבל נכנע בהמשך כשהמערכה האחרונה הסתיימה בנצחון השבדי 7:5 ● חבל

● טניס

הטניסאי הישראלי עמוס מנסדורף נוצח בגמר הטורניר בוינה על־ידי השבדי יונאס סוונסון בחמש מערכות — 6:1, 6:1, 2:6, 6:8, 5:7.

הישראלי הצליח לנצח בקלות בשתי המערכות הראשונות, אך הפסיד את שתי האחרות ובשלישית צימצם את הפער אך נכנע לאחר מאבק מרתק.

השבדי דורג חמישי בטורניר, לפני מנסדורף.

תואר הזוגות נפל בידי האמריקנים מל פרסל וטים וילקינסון שגברו בגמר על האחים אמיליו וחאוויר סאנשז מספרד 6:3, 7:5.

זה היה יום שבדי מוצלח. ארברג זכה בטוקיו, סוונסון בוינה ומאטס וילאנדר ניצח את ג'ון מקנרו 6:4, 6:3 במשחק ראווה.

אדברג גמל ללנדל

הטניסאי השבדי סטפן אדברג, גמל לצ'כי איוואן לנדל על הפסדו בחצי גמר וימבלדון, בשגברו עליו בגמר הטורניר בטוקיו 7:6, 6:4, 6:4 ונטל פרס כספי בסך 80 אלף דולר.

הצמד האמריקני סמי ג'יאמלבה וג'ים גראב זכה בתואר הזוגות בנצחון בגמר על בהזהיר רייס מאוסטרליה ותום ניין מהולנד.

הארגנטינאית גבריאלה סבאטיני זכתה בטורניר בבריייטון כשגברה במשחק הגמר על האמריקנית פאם שרייבר 7:5, 6:4.

נואה גבר על מקנרו

בטורניר הראווה בניצה, ניצח בה הצרפתי יאניק נואה את ג'ון מקנרו 7:6, 4:6, 6:4, 5:7.

תוקם קרן סיוע ליוצרים ולאמנים נזקקים

סגן ראש הממשלה ושר־החינוך־והתרבות, יצחק נבון, הודיע על החלטתו להקים קרן מיוחדת ראשונה מסוגה, שתסייע ליוצרים ולאמנים הנקלעים לקשיים כלכליים שאינם מאפשרים להם להמשיך וליצור. בשנת התקציב הנוכחית הקצה השר כ־150 אלף שקל לקרן.

השר הודיע על הקמת הקרן בישיבתה הראשונה של הנהלת המועצה הציבורית לתרבות ולאמנות שליד משרד החינוך והתרבות.

השר אמר, כי לאחרונה הגיעו לטיפולו כמה מקרים של מצוקה כלכלית של יוצרים ואמנים. לדעתו מוטלת על החברה הישראלית החובה לדאוג לאנשים אלה על־פי קריטריונים שייקבעו על־ידי משרד החינוך.

עוד מסר השר נבון, כי על אף קיצוצים בתקציב, גדל התקציב המיועד למוסדות אמנות ותרבות ב־15 בשנתיים האחרונות. האגף לתרבות ולאמנות מטפל השנה ב־252 מוסדות, מספר ההפקות האמנותיות המתוכנן לשנה זו הוא 468 ומספר הפעולות (הצגות, מופעי מחול) מוערך ב־8,000. במוסדות אמנות מועסקים כ־2,500 איש. (שע"ח)

„מיס יוניברס" תיבחר בהיכל הספורט בת"א

בחירות „מיס יוניברס" תיערך בישראל במאי 1989 בהיכל הספורט בתל־אביב, מסר אמנון טוביה סער, הממונה על החברה בישראל מטעם מארגני תחרות היופי הבינלאומית.

בחירת מלכת היופי הבינלאומית תהיה בשלושה שלבים במשך 10 ימים. כל האירועים יהיו בנוכחות קהל, אשר ימלא את 6,500 המקומות בהיכל הספורט. 3,500 המקומות האחרים של האיצטדיון יהיו לבמה הגדולה שתוקם.

מנכ"ל חברת „רושיר", גיל טסמריך, אשר קנתה את זכויות האירוע, מסר, כי הגיש לראש עיריית תל־אביב־יפו, שלמה להט, סמל זהב של הסמל המסחרי של מיס יוניברס.

הוא מסר כי החל מינואר 1988 יגיעו לארץ 10–15 מלכות יופי מארצות שונות. „אל־על" תצלם את המלכות והכיסוי בחו"ל יפרסם את חברת התעופה הישראלית.

לתחרות יגיעו גם שחקני קולנוע, זמרים ידועים וחבר שופטים של 11 איש. ההשקעה במפעל תעלה כ־3 מיליון דולר.

אשר לשידור בטלוויזיה הישראלית נאמר, כי היא לא תוכל לשדר באופן ישיר בשל החוק של שידור פרסומת.

כן נמסר, כי יוקמו מרכזי תקשורת ליד היכל הספורט עבור העתונות והטלוויזיה העולמיות.

ההנחייה תהיה בעברית ובאנגלית, למעט טקס הבחירה שיונחה רק באנגלית ע"י השדר בוב בארקר, העוסק בזה יותר מ־20 שנה. (עתי"ם)

הוועדה המרכזת ציינה מלאות 60 שנה לרשת „עמל"

„אחד התפקידים והאתגרים החשובים שמוטלים על רשת החינוך המקצועי של ההסתדרות, „רשת עמל", — בשנת השישים לייסודה, הוא להערך כיצד לקראת הכנת הציבור העובד לשבוע עבודה של חמישה ימים, כמתחייב מן הוועדה המסגרת החינוכית", אמר אתמול מזכ"ל ההסתדרות ח"כ ישראל קיסר בישיבה חגיגית של הוועדה המרכזת לציון מלאות 60 שנה לייסודה של רשת „עמל".

ישיבת הוועדה המרכזת אתמול נערכה בבית־הספר המקצועי ע"ש שם מיין בתל־אביב, שהוא בית־הספר המקצועי הראשון של ההסתדרות שנוסד לפני ששים שנה.

בישיבת הוועדה המרכזת נכחו ראשי בית־הספר, ראשי הסתדרות הנוער העובד והלומד וביניהם משה נסים (שר, לשעבר) חברי העמותה של ידידי „עמל", אורחים מהארץ ומחו"ל, עתונאים וקהל רב.

המזכ"ל עמד בדבריו על הצורך שלוו היום הפנוי הנוסף בשבוע העבודה בהשתלמויות והכשרה מקצועית לרבבות עובדים כך שיוכלו להשתלם ביום השישי הפנוי, לרכוש ידע והשכלה, לעסוק בתחביבים ובפעילויות אחרות שההסתדרות המקצועית־ההסתדרותית מסייעת להם בכך.

אשר לייחודה של רשת „עמל" ציין קיסר שבאמצעותה ניתן לשנות את אופי החברה הישראלית לחברה יוצרת ובונה. „בית־הספר המקצועי ההסתדרותי חייב לראות עצמו כמסגרת חינוכית ולא רק מוסד ללימודים ועליו לטפח בקרב לומדיו את הזיקה לערכי עבודה וכבוד לאדם העובד" — הטעים קיסר.

יו"ר רשת עמל, אורי אגמי, חבר הוועדה המרכזת, סקר את פעילויות הרשת „הממלאת שליחות ראשונה במעלה ובחזית הראשונה של החינוך הכללי והטכנולוגי בישראל" – אמר. הוא קרא להגדיל את התקציבים הממלכתיים לחנוך המקצועי וציין שברשת „עמל" האינטגרציה החברתית היא חובת חיים. אגמי אמר שמינהלת רשת עמל עברה באחרונה תהליך של שינוי יסודי בדרכי החשיבה, בשימוש במיכשור חדיש למיחשוב המערכת. כן מסר על המאמצים המיוחדים לפיתוח מערכת הלימוד למבוגרים, השכלה לפועלים, הכשרת טכנאים והנדסאים והכשרה מקצועית טכנולוגית ברמה גבוהה. „בידי עמל גם תכניות עבודה יחודיות לקידום מערכת החינוך המדעי־טכנולוגי בהתיישבות תוך שילוב מלא של פעילות חברתית משותפת לכל בתי־הספר בעיר ובהתיישבות" — ציין אגמי.

הוועדה המקומית לתכנון ולבניה
נתניה
ניתנת בזה הודעה כי לוועדה הוגשה בקשה לאישור תוספת/בניית עקרונות לבית על חלקה 512 בגוש 8436 רח' יואב באריתה: 6% בנייה ויציאות לגג. 0.6 מ' בקו בנין אחורי, 0.6 מ' בקו בנין צדדיים.
את התכנית מס' 375/87 ת.ב. 6929 ניתן לראות במשרדי הוועדה.
התנגדויות אפשר להגיש תוך 14 יום מיום פרסום מודעה זו.
י. אלרואי, יו"ר הוועדה המקומית

תן תרומה לחייל

מרחב תכנון מקומי **„שורקות"**
חוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965
בהתאם לסעיף 149 לחוק, הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה בקשה לוועדה המקומית לתכנון ולבניה „שורקות" למתן הקלה בגוש 3657 מגרש 55 — גבתון.
מהות ההקלה:
1. הוספת יח"ד מעל המותר
2. הגדלת % בניה במסגרת 2%.
כל מי שיש לו התנגדות להוצאת ההיתר הנ"ל, רשאי להגיש תוך 14 יום מפרסום הודעה זו, למשרדי הועדה המקומית לתכנון ולבניה „שורקות" ד.נ. גבעת שרה 60948.
ציון כהן, יו"ר הועדה המקומית „שורקות"

מרחב תכנון מקומי
רחובות
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה בקשה למתן הקלה
בהתאם לסעיפים 146–150 מחוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965 ניתנת בזה הודעה כי הוגשה בקשה למתן הקלה של קומה נוספת לתוספת בניה על חלקה 386 בגוש 3704 רח' הנצגעים רחובות, כך שמספר הקומות בבנין יגיעו לסה"כ של 3 קומות במקום 2 קומות המותרות. למתן הקלה של 10% לקו בנין צדדי בבנין על חלקה 61 בגוש 3702 רח' הדר רחובות, כך שקו הבנין הצדדי בבנין יגיע ל־3.60 מ' במקום 4.0 מ' המותרים. ועליה לגג למתן הקלה של 25% לתוספת בניה בבנין על חלקה 271 בגוש 3697 רח' הנאצים רחובות, כך שאחוזי הבניה בבנין יגיעו לסה"כ של 58.5% הקלה בקומה נוספת כך שמספר הקומות יהיה 3 במקום 2 המותרות.
כל המעונין יוכל לעיין בתכנית הבנין, ללא תשלום, במשרדי הועדה המקומית, קומה ד', כל יום בשעות העבודה הרגילות, ולהגיש התנגדות לתכנית, תוך שבועיים מיום פרסום הודעה זו בעתון.
יחזקאל חרמלך, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה — רחובות

חוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
תל־אביב–יפו
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965
הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו בקשה ליתן אישור להקלה לתוספת אחוזי בניה 6% ברחוב בית דורי מס' 7 גוש 6631 חלקה 13.
תיק בנין 2191־007
בעל קרקע או בנין או המחזיק בהם שיש לו התנגדות להוצאת היתר/אשור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו, שד' בן גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתובתו המדויקת וטלפון. התנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.
י. כסטי, סגן ראש העיריה, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה — תל־אביב־יפו

חוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965
הועדה המקומית לתכנון ולבניה
תל־אביב–יפו
הודעה לפי סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965
הרינו מודיעים בזאת כי הוגשה לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו בקשה לשימוש חורג ממגורים למשרד עו"ד בקומת קרקע לתקופה של 10 שנים, להקלה לסגירת מרפסות ברחוב אבן גבירול מס' 51 גוש 6951 חלקה 64.
תיק בנין 0496־051, בקשה מס' 870253.
בעל קרקע או בנין או המחזיק בהם שיש לו התנגדות להוצאת היתר/אשור הנ"ל במקום זה רשאי להגיש לועדה המקומית לתכנון ולבניה תל־אביב־יפו, שד' בן גוריון 68, את התנגדותו המנומקת ולציין כתובתו המדויקת וטלפון. התנגדויות תתקבלנה במשך 14 יום מתאריך פרסום מודעה זו ותובאנה לדיון בפני הועדה הנ"ל.
י. כסטי, סגן ראש העיריה, יו"ר הועדה המקומית לתכנון ולבניה — תל־אביב־יפו

טלוויזיה

08.00 טלטקסט * עד כאן — חדשות. 08.05 שעת כושר. 08.15 אורחות ד"ס * יום שחור בשרה אברהם (כ). 08.40 ראשית הקריאה — בלי סורות — ביניים 2. 09.00 אנגלית ה'. 09.20 חשבון פשוט ד' — גיאומטריה — נא להכיר (כ). 10.10 אנגלית ו'. 10.30 הגיל הרך — רגע עם רודלי * זה עם זה (כ). 11.00 ערבית מדוברת — ד"ה' * אלחלם. 11.15 אנגלית ו'. 11.30 ארץ מולדת — בין הזמנים (כ). 12.00 אנגלית ח'. 12.25 תלמוד * שניים אוחזין "מנא הני מילי" (כ). 13.00 גיאוגרפיה כללית * ז'־ט' * גרינלנד * מתקופת האבן לתקופת הסילון. 13.30 אנגלית יא־יב' * Hello Israel, Jerusalem through the Eges: 13.45 צרפתית — העשרה. 14.00 טלטקסט — עד כאן — חדשות. 14.05 מגע — תומר — מתכות — פסל החרות חוגג את יום הולדתו ה־100, לכבוד מאורע זה הוא זוכה לטיפול מסור ואמנותי מידי צוות מיוחד שבא מצרפת. 14.35 קסים קסם — וכוכיות. 15.00 קשר משפחתי — מה עושים כשילדים רוצים שיקנו להם כל הזמן? ויולט ובני מותם וכתם רעות בת ה־4.5 משוחחים עם אתי יותם. 15.40 שעת כושר. 15.55 סדרת מתח חדשה האסיר הפרק הראשון — סוכן חשאי נחטף ע"י כוחות עוינים לא ידועים, ומובל למקום לא מוכר, שאין אפשרות לברוח ממנו. לאנשים שם אין שמות, אלא רק מספרים.. האסיר הוא מספר 6. הוא מנסה לברר מי הם שותפיו לגורל, במי הוא יכול לבטוח ומי הם אלה שצופים בו. 17.00 ערב ושיש — מנחה רפי רשף.

ערוץ 2

08.30 — שידור ישיר ממשפט דמיאניוק. 17.30 — סיפורי היער הירוק — סדרת אנימציה לילדים בדיבור עברי. 18.00 — סרט: הולך הרגל — מקסימיליאן של. 19.30 — תקציר משפט דמיאניוק. 20.00 — בירור 2 — מיקס תיאטרוקים בהופעה. 20.40 — פופ 2.

רדיו

גלי צה"ל

06.05 אוניברסיטה משודרת — תורתו של הרב קוק — אופיה הכללי של תורת הרב קוק. מרצה: פרופ' יוסף בן־שלמה. 06.30 פוקחים עין. 07.07 שבע אפס שבע — עם אלכס אנסקי. 08.05 בוקר טוב ישראל. 09.05 אילה בוקר — עם אלי ישראלי. 10.05 מוסיקה — עם אורלי יניב. 11.05 נכון לעכשיו — עם רפי רשף. 13.05 אחד אחד — להיטים עבריים עם שירה גרא. 14.05 דו רה יומי. 15.05 שירים לחג — עם ארז טל. 16.05 ארבע אחרי הצהריים. 16.54 באופן מילולי — פינתו של אבשלום קור. 17.00 ערב טוב ישראל. 18.05 ראיון מיוחד עם תא"ל יוסי בן־חנן קצין שריון ראשי בצה"ל. מראיין: נתן שי. 18.45 משולש — עיתון יומי בענייני השעה. מנחה: יוסי עוזרד. 18.57 הודעות לחיילים. 19.05 שירים עבריים. 20.05 ספרים רבותי ספרים — המגזין הספרותי של גלי־צה"ל וש"חה. 21.00 מבט לחדשות. 21.30 אוניברסיטה משודרת — תורתו של הרב קוק — אופיה הכללי של תורת הרב קוק. מרצה פרופ' יוסף בן־שלמה. 22.05 על הדבש ועל העוקץ — שירים שהחברה אוהבים. 23.05 עשרים וארבע — היום שהיה — עם ידון וילנסקי. 23.55 שיחת חצות — עם אריה אורי — משורר, חבר קיבוץ מעגן־מיכאל. 00.05 ציפורי לילה עם יאיר לפיד — תוכנית מוסיקלית בנימה אישית. 02.05 לא רוצים לישון. 05.05 צלילי בוקר.

שידורי צה"ל 2

19.05 רדיו רדיו — עם יואב קוטנר. 20.05 צער וחצי — תוכנית מיוחדת לקראת פתיחת משחקי הליגה בכדורסל. 23.05 קול הגלאז הזה — עורך ומגיש: רני קרפל.

קולנוע

תל־אביב

9.30 ,7.15 ,4.30
אסתר: הטורף 5. ,7.15 ,9.40
אחילי: אשה מסורה 3. ,7.15 ,9.30
בן־יהודה: הבלתי משוחדים 4.30 ,7.00 ,9.30
גת: המכשפות מאיסטוויק 3.15 ,6.15 ,9.15
גורדון: 38 7.00 ,9.30
דקל: האלמנה השחורה 5. ,7.15 ,9.30
דרייב אין: היהודה לפשעים 7.45
חן: השוטר מבברלי הילס 5. ,7.15 ,9.30
הטוייה הישראלית: הקוסם מארץ עוץ 10.30 ,16.00; האחים מארקס במירוצים 21.50 ,24.00
לימור חרש: מעקב חושני 4.30 ,7.15 ,9.30
מוזיאון ת"א: בית האמיצים 7.30 ,9.30; 4.30 ,7.15 ,9.30
סינמה 1: סוד ההצלחה 5. ,7.15 ,9.30
סינמה 2: ילדים חורגים לאלוהים 5. ,7.15 ,9.30
פאר: לחישה רועמת 5. ,7.30 ,9.30
פאריס: לא יכולה בלי זה 12., 2. ,7.15 ,9.30
רב־חן:
חן 1: מטאל ג'אקט 5. ,7.30 ,9.30
חן 2: הפורצת / מסן פרנסיסקו 5. ,7.25 ,9.45
חן 3: פגישה עיוורת 5. ,7.40 ,9.45
חן 4: הגנב, האוהבת והמאהבת 2.15, 5., 7.40, 9.45
חן 5: אני והחברה 11., 2., 5., 7.40, 9.45
שחף: הבלתי משוחדים 4.30 ,7.00 ,9.30
תל־אביב: היהודה לפשעים המורים 5. ,7.15 ,9.30
תכלת: התעות מעבר לסינה 4.30 ,7.00 ,9.35
לב 1: המשפחה 2., 4.30 ,7.15 ,9.30
לב 2: גברים גברים 2., 5., 8., 10.00
לב 3: משפחת המלוכלכים 2., 5., 8., 10.00
לב 4: חימו מלך יים 2., 5., 7.40, 10.00

רמת־גן

אואזיס: מטאל ג'אקט 4. ,6.40 ,9.30
לילי: מעקב חושני 7.15 ,9.30
ארמון: הקשר המקצועי 5. ,7.30 ,9.45
רב־גן:
גן 1: המכשפות מאיסטוויק 5. ,7.20 ,9.40
גן 2: הגנב, האוהבת והמאהבת 5. ,7.20 ,9.40
גן 3: הפורצת / מסן פרנסיסקו 6.15 ,9.15
גן 4: שם הורד 5. ,7.30 ,9.40

ירושלים

אוריון: השוטר מבברלי הילס 4.30 ,7.15 ,9.30
אורנה: לוחם עם כבוד 4.30 ,9.15
בית אגרון: מרי פופינס 16.00; מלחמה ואהבה 18.20; ג'ק פלאש המקפץ 20.00; להתחתן שנית 21.45; שבועה של שכרון חושים 24.00
כפיר: הבלתי משוחדים 4.00 ,7.00 ,9.30
אורגיל: מטאל ג'אקט 4.30 ,7 ,9.15
מיטשל: שבלול 7.00 ,9.00
מגדל: אני והחברה 7.00 ,9.30
חבירה: סנור לרגל שיטצים
אורון:
אור 1: בית האמיצים 4.30 ,7.15 ,9.15
אור 2: חימו מלך יים 4.30 ,7.15 ,9.30
אור 3: זהב רטוב 4.30 ,7.00 ,9.00
אור 4: לא שם זין 6.30 ,9.00
אור 5: קוקה קולה קיד 4.30 ,7.00 ,9.00
עדן: הטורף 4.30 ,7 ,9.00
תיאטרון ירושלים: מותו של סוכן 18.45 ,21.45

חיפה

אורה: השוטר מבברלי הילס 4.30 ,7.00 ,9.15
חן: אני והחברה 4.30 ,6.45 ,9.00
עצמון 1: קומנדו 4.30 ,7.00 ,9.15
עצמון 2: היהודה לפשעים 4.30 ,7.00 ,9.15
עצמון 3: הקשר הגורדי 4.30 ,7.00 ,9.15
רון: הבלתי משוחדים 4., 6.30 ,7.00
אמפי: פעולות נקם 4.30 ,7.00 ,9.15
אורלי: התעות מעבר לסינה 6.45 ,9.15
קרן אור המודרש: חימו מלך ירושלים 7.00 ,9.15
פאר: המכשפות מאיסטוויק 5.00 ,7.30 ,9.30

נתניה

שרון: שם הורד 5., 7, 9.15
סטודיו: מטאל ג'אקט 5., 7, 9.15

חולון

מגדל: הבלתי משוחדים 5., 7.15, 9.30
מגדלי: מטאל ג'אקט 6.00 ,9.00
רינה: ותיק אמריקאי 5. ,7.30 ,9.30
ארמון: קרוקודיל דנדי 5. ,7.30 ,9.30

בת־ים

עצמאות: השוטר מבברלי הילס 2 5., 7.15, 9.30

הרצליה

היכל: הבלתי משוחדים 5.00 ,7.15 ,9.30
מלון דניאל – האודיטוריום: א', ב', ג' – ליכו של אנג'ל 7.45 ,9.30

באר־שבע

חן: השוטר מבברלי הילס 4.30 ,7.30 ,9.30

פתח־תקוה

היכל 1: הבלתי משוחדים 5., 7.15, 9.30
היכל 2: השוטר מבברלי הילס 5.00 ,7.15 ,9.30
היכל 3: משפחת מלורד 7.15 ,9.30

כפר־סבא

בית ברלו: פרוש בכחי הקולנוע 10.00 ,12.00

עפולה

מטמרון: משהו פראי 9.00

גבעתיים

חדרו: הבלתי משוחדים 7.15 ,9.30

ראשון־לציון

רון 1: הבלתי משוחדים 7.15 ,9.30
רון 2: השוטר מבברלי הילס 2 7.15 ,9.30

תיאטרון

הבימה התיאטרון הלאומי
הערב יום ב', 26.10
מירלה אפרת: 20.30
בית־ספר לנשים: 20.30
הפרדס – בטבריה: 21.00

צוותא לתרבות מתקדמת
יום ב' 26.10 בשעה 20.30
במטבח ● אדם אינו ציפור

שרותים ● עזרה ● תחבורה

תורנות בתי־מרקחת

בת־ים: קופ"ח עין יהב — חולון
חולון: קופ"ח מכבי — שנקר 35, קופ"ח עין יהב
ירושלים: גיבנט — הארי 12
נתניה: קרנאל — מ. מסחרי ק. נורדאו
פתח־תקוה: קופ"ח כללית — חיים עוזר
רמת־גן: רש"י — רש"י 15
תל־אביב: שור — המלך ג'ורג' 54; קופ"ח מאוחדת — שטרנצק 15
חיפה: יבנה — אבן סינא 7

תורנות בתי־חולים

תל־אביב והמרכז
● בית החולים ע"ש שיבא תל־השומר – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים בילינסון, פתח־תקוה – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים ע"ש רוקח, תל־אביב – בימים ב', ד', ו' – כירורגיה ופנימית. ילדים – כל השבוע.
● בית החולים איכילוב, תל־אביב – בימים א', ג', ה' שבת – כירורגיה ופנימית.
● בית החולים וולפסון, חולון – כל המחלקות – כל השבוע.
● בית החולים אסף הרופא – כל המחלקות – כל השבוע.

נתניה
● בית לניאדו נמצא בתורנות למקרים דחופים – כל השבוע, כולל שבת.

ירושלים
שערי צדק – עיניים; בקור חולים — ילדים, א.א.ג.; הדסה ע"כ — כירורגיה, אורטופדיה; משגב לדך — נשים; הדסה הר"צ — פנימית.

מוקד קופ"ח בלילות
המוקד יוסף מידע טלפוני בימים א'–ה' 20.00–08.00, בימי ו' 08.00–15.00, טלפונים: 03־433100, 03־433500.
יד ביד – ארגון קשבת בטלפון לילד ולנוער – קו לנוער במצוקה: ירושלים – 02־243358, ת"א – 226027 (24 שעות), חיפה – 04־229488 (11.00–20.00), גליל מערבי – 04־912222.
קו פתוח לחורים במצוקה, בימי ב' ו־ד' – טל' 222782.
„קו פתוח" – ארגון קשבת לילדים ובני־נוער 03־221680 (24 שעות).

עזרה ראשונה

עזרה ראשונה לשיניים שליד הסתדרות לרפואת שיניים בישראל
בתל־אביב — בימים א'–ה' בין השעות 21.00–23.00, בלילות שבת וערבי חג בין השעות 18.00–24.00, בשבתות ובחגים בין השעות 14.00–21.00. הכתובת: רח' בר־כוכבא 49, טל' 284649. בחיפה: רחוב הגפן 26, קומה ג', טל' 523566. פתוחה מדי יום ביומו, כולל ערבי שבתות, שבתות וחגים מ־20.00 עד 23.00 בערב.

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00–24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד. דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) קומה א', טל' 294869, 03־285622.

מרכז סיוע לקורבנות אונס
לרעננה ואיזור השרון, טל' 052־32432 בימים א'–ה' בשעות 17.00—21.00.

עזרה ראשונה נפשית
ער"ן ירושלים — טל' 02־327171
ער"ן תל־אביב — טל' 03־5461111
ער"ן ילדים ונוער, ת"א — טל' 03־261118
ער"ן חיפה — טל' 04־672222
ער"ן באר־שבע — טל' 057־418111
ער"ן נתניה — טל' 053־38316

סילוק מטרדים
מוקד עת"א למקרים דחופים — טל' 106.

מד"א

ירושלים, ת"א, חיפה — טל' 101, רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — טל' 5781111, לוד, רמלה — 101, טל' 08־221022; עפולה — טלפון 065־93334; טבעון — 101, טלפון 04־931401; נהריה — 101; בת־ים — טל' 5511111; באר־שבע — טל' 057־74767; שה"ל בגוש דן, טל' 03־5310848.

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה — טל' 100. באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת — טל' 100, אילת — 1244, חדרה — 22444.

רכבות

מירושלים לבני־ברק וחיפה: בימים א'–ה' 16.00; בימי ו' וערבי חג 11.30.
מחיפה לבני־ברק וירושלים: א'–ו' 7.00.
מתל־אביב לחיפה: בימים א'–ה' 6.00, 7.00, 8.00, 9.16, 10.00...

מתל־אביב לנהריה: בימים א'–ה' 6.00, 8.00, 12.00, 14.00, 16.00; בימי ו' וערבי חג 6.00, 8.00, 12.00.
מתל־אביב לבנימינה: 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 16.00, 17.00, 18.30, 20.00; בימי ו' וערבי חג: 6.00, 7.00, 8.00, 9.00, 10.30, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00.
11.05, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30, 15.30, 16.30, 17.30, 19.30; בימי ו' וערבי חג 6.00, 6.30, 7.30, 8.30, 10.00, 11.30, 12.30, 13.30, 14.30.
מנהריה לחיפה ותל־אביב: בימים א'–ה' 5.30, 6.30, 9.06, 10.40, 14.35, 16.33, 18.58; בימי ו' וערבי חג 9.05, 10.35.
* הרכבת תופעל בימי א' בשבוע ויום אחרי חג בלבד.

אנג'ל, אביטן ושמש חזרו בהם מכפירתם המוחלטת ברצח שושן

אנג'ל הודה כי דקר את שושן בעקבות קינטור מצידו ● אמצעי אבטחה חסרי תקדים ננקטו בפתיחת משפטם

טלקס

● ניקבת רוח נחנכה באוניברסיטת ב"ג

ניקבת רוח נחנכה אתמול במחלקה לגיאוגרפיה באוניברסיטת בן־גוריון בבאר־שבע. היא נבנתה לשם הדמיית תנועות דיונות בתנאים מבוקרים, הדמיה שתסייע להגיע לתוצאות מדוייקות במחקרים.

לניקבה תא ניסוי ובו אפשרות של זרימת אוויר מבוקרת עד למהירות של 90 קמ"ש. אורך הניקבה 10 מטרים. תכנן אותה פרופ' משה כהן מלונדון, שהיה פרופסור אורח באוניברסיטה לפני 3 שנים.

בשנות הבצורת שפקדו את מדינות אפריקה ב־20 השנים האחרונות נכחד הצומח בגבול המדבר והחל תהליך של זחילת המדבר. זוהי תופעת המדבור, וניקבת הרוח נועדה ללמוד את התופעה ולהיאבק בה.

שלי יחימוביץ'

● יוקמו גדרות הפרדה בכבישים בינעירוניים

משרד־התחבורה ישלים בתוך כשנה בניית גדרות בכבישים הבינעירוניים בעלי ארבעה מסלולים. מדובר ב־70 ק"מ של גדרות הפרדה שיוקמו בכבישים בהם קיימת סכנה מירבית להתאונות חזיתיות. כך אמר שלשום שר־התחבורה, חיים קורפו, במסיבת עיתונאים שנערכה במשרדי הנהלת הרכבת בחיפה.

השר אמר, כי נפגש עם פורום טכני ועם נציגי מפעל תעשייתי כדי לגבש את התוכנית ולסיימה תוך שנה. הוא הדגיש, כי כדי לממש את התוכנית יהיה צורך בסיוע מצד האוצר במתן התחייבויות מצד האוצר במתן התחייבויות לפרעון מתמשך של העלות.

קובי מנדל

● המכס יפשט החזרת אגרת הרציף

רשות הנמלים הגיעה להסדר עם הנהלת המכס, לפיו יפושט תהליך החזרת מחצית אגרת הרציף שניגבתה על יבוא חומרי גלם לשם יצוא.

על־פי ההסדר החדש, יבוצע ההחזר על סמך תצהיר שיוגש למכס על־ידי היצואן ללא צורך בהצגת מסמכים להוכחת היבוא וללא צורך באישורים נוספים של רואה חשבון.

החזר מחצית אגרת הרציף יבוצע על־ידי המכס בשיטת החזר מכס על בסיס ריבית דולרית מקובלת לתקופת מחזוריות המלאי של היצואן.

דובר רשות הנמלים יאיר בר־משיח מסר, כי ההחזר יחול גם על יצוא שיבוצע דרך האוויר.

קובי מנדל

● "מועדון העתונות" — פורום חדש בת"א

פורום חדש – "מועדון העיתונות" – הוקם על ידי אגודת העיתונאים בת"א. הוא יוארח השבוע, בהתכנסותו הראשונה בבית סוקולוב, את ראש הממשלה יצחק שמיר, במלאות שנה לכהונתו.

מזכ"ל אגודת העיתונאים, רזי גוטרמן, מסר, כי הפורום שהוקם מיועד לפגישות ודיון של ציבור העיתונאים עם אישים מהארץ ומהעולם. לדבריו, מועדוני עיתונות יוק־־ים פועלים זה שנים בהצלחה בארה"ב ובאירופה והמועדון הישראלי מקווה ללכת בדרכם.

בהנהלת מועדון העיתונות: גדעון סאמט (הארץ) – יו"ר, יעקב אחימאיר (טלוויזיה), אלכס אנסקי (גל"צ) ואמנון נדב ("קול ישראל").

(שע"ח)

מאת זהבה מוזס, כתבת "על המשמר", וסוכנות עתי"ם

שלושת אסירי העולם — שמעיה אנג'ל, הרצל אביטן ויעקב שמש — הפתיעו אתמול את בית־המשפט המחוזי בתל־אביב כאשר חזרו בהם, עם תחילת משפטם, מכפירתם המוחלטת ברצח בכוונה תחילה של האסיר חיים שושן באוקטובר 1983, באגף "רקפת" בבית המעצר של כלא רמלה.

על־פי כתב־האישום קשרו השלושה קשר לרצוח את שושן, כשאנג'ל ואביטן מבצעים את הרצח. שמש הרחיק את האסירים משאר התאים מהמקום.

באמצעות סנגורם, עו"ד משה מרוז, שינו הנאשמים את גירסת הכפירה. על־פי הגירסה החדשה, נכנסו שמעיה אנג'ל והרצל אביטן לחדרו של חיים שושן. שמעיה אנג'ל דקר את חיים שושן בעקבות קינטור מצידו של שושן, ואילו הרצל אביטן שהיה בחדר, ניסה למנוע בעדו לבצע את המעשה ללא הצלחה. ליעקב שמש אין כל יד בדבר נטען.

אתמול נפתח בבית־המשפט המחוזי בתל־אביב שלב הראיות במשפטם של השלושה בפני השופטים חנה אבנור, צבי הכהן וישראל גלעדי. אמצעי אבטחה חסרי תקדים ננקטו בעת הובלתם של הנאשמים מבתי־הכלא בהם הם נמצאים לבית המשפט וכן הוצבו שוטרים רבים סביב בניין בית־המשפט ובתוכו. על גגות הבתים הוצבו צלפים ושוטרים ערכו חיפושים בגופם של הבאים לבית־המשפט שנראו להם חשודים.

בתחילת הדיון ביקש הסניגור עו"ד דוד יפתח מהשופטת חנה אבנור כי תפסול עצמה מלשבת בדין, כיוון ששימשה כיו"ר ועדת השיחרורים שדנה בעניינו של שמעיה אנג'ל.

שמעיה אנג'ל אמר לסניגורו, כי "השופטת אמרה שאפילו אם האף שלי לא ימצא חן בעיניה היא יכולה להפעיל לי את השליש". נשיאת בית המשפט המחוזי חנה אבנור דחתה את בקשת הסניגור.

הנאשם הרצל אביטן הוצא מהאולם בתחילת הדיון בשל הפ־רעות. הסניגור ביקש להחזירו בעת שישמיע את ההצהרה בפני בית־המשפט, ובית־המשפט נענה ל־בקשתו.

בטרם נפתח המשפט, ניסו ה־סניגורים, עוה"ד דוד יפתח ומשה מרוז, המייצגים יחדיו את השלושה, לדחות את תחילת המשפט. עו"ד יפתח טען נגד ראיה שעליה יש תעודת חסיון. לדבריו, החסיון הוא על שם העד ופרטיו המזהים ולא על העדות עצמה, החיונית עבור ניהול ההגנה כראוי.

"לא אכנס לתוכן הראיה, אבל זה שמדובר פה בעד ראייה היא ספקולציה של חברי בלבד", הגיבה התובעת, עו"ד יהודית אמסטרדם. השופטת חנה אבנור קבעה, כי המשפט יתחיל כמתוכנן, ותיקבע ישיבה מיוחדת לדיון בבקשת הסנגוריה לעיון בראיה.

לאחר הקדמות רבות נפתח המשפט עם עדותו של קצין הבטחון של כלא רמלה בתקופה הנדונה, יצחק מויאל.

שמעיה אנג'ל עם סניגוריו, עורכי־הדין משה מרוז (משמאל) ודוד יפתח — צילום: בועז לניר

הרופא והרס"ר כפרו בגרימת מותו של החייל ארז שטרית

מאת יואב אביב, כתב "על המשמר", וסוכנות עתי"ם

הרופא הצבאי ד"ר רפאל סמואלוב ורס"ר מיציה נסמו כפרו אתמול באשמת גרימת מותו ברשלנות של החייל ארז שטרית בפתיחת משפטם בבית־הדין הצבאי המחוזי צפון.

באיכות התביעה הצבאית, סגן דורון זיגו, טוען בכתב־האישום, כי הרופא שירת באותה עת במרפאה מרחבית בצפון ולא ערך לחייל, שנחבל בראשו, בדיקה רפואית סבירה, כפי שהתחייבה בנסיבות פציעתו, ולא נתן לו טיפול רפואי סביר. בכך הוא גרם למותו. באשר לרס"ר, טוענת התביעה, כי הוא נטל חלק בפינויו של החייל הפצוע למרפאה המרחבית, אך לא דיווח לרופא ולאנשי המרפאה פרטים מלאים ומדוייקים שהיו ידועים לו לגבי נסיבות פציעתו ומצבו של החייל ולאחר מכן. בכך גרם הרס"ר, לטענת התביעה, למותו של החייל שלא בכוונה.

הנאשמים כפרו בפני בית־הדין הצבאי בראשותו של אל"מ נילי פלר באשמה המיוחסת להם.

שלמה שטרית, אביו של ארז שטרית ז"ל, סיפר אתמול בעדותו, כי ב־7 באפריל השנה קיבל צלצול טלפון מקצין בדרגת סרן בשם מוסק וזה סיפר לו שבנו ניסה לברוח מהמחנה הצבאי אך נתפס ובמהלך נסיון בריחתו נדרס.

בהגיעו לבסיס ניגש למרפאה שם שכב בנו וזה סיפר לו כי הוא מחכה למשפט. הוא אמר, כי ניסה להושיב את בנו אך ללא הצלחה.

הוא ובנו השני אלון הוליכו את ארז למכונית שחנתה בכניסה לבסיס ולקחו אותו הביתה. באותו ערב משנכנסה האם לחדרו של ארז שטרית היא גילתה כי הוא שוכב חסר הכרה במיטתו. הם הזעיקו נט"ן וארז הועבר לבית־החולים פוריה משם הוטס לבית־החולים רמב"ם בחיפה שם נפטר.

עולים מאתיופיה סגרו משרדי מרכז הקליטה בשרשראות

מנעו כניסת המנהל למשרדי המרכז בפרדס־חנה במחאה על תנאי הדיור ● שניים מהם נעצרו וכוח משטרתי הוצב במקום

התכתשויות אלימות, מלוות במעצרים ובהתערבות משטרת חדרה, היו אתמול בבוקר במרכז הקליטה בפרדס־חנה, שם מנעו עשרות עולים אתיופים ממורמרים את כניסת מנהל מרכז הקליטה ועובדיו למקום, התפרעו וסגרו את משרד מרכז הקליטה בשרשראות.

מפקד משטרת חדרה שהוזעק למקום פתח את השרשרות ועצר ארבעה עולים מאתיופיה, שניים מהם שוחררו ושניים נותרו עדיין במעצר. במשטרה הוחלט להציב במרכז הקליטה כוח משטרתי, כדי למנוע הפרות־סדר בעתיד.

35 משפחות אתיופים המתגוררות במרכז הקליטה בפרדס חנה פתחו לפני כשבוע בשביתה, במחאה על תנאי הדיור המחפירים, לטענתם, שבהם הם מתגוררים, חלקם למעלה מחמש שנים. חלק מהמשפחות מתגוררות בקרוואנים ובעקבות הגשמים לא ניתן היה להמשיך ולהתגורר בהם.

המשתכנים האתיופים סיפרו, כי מנהל מרכז הקליטה אינו מתענין בגורלם ואינו פוקד את מרכז הקליטה. רק לאחר שנודע לו, כי הם החליטו לשבות, הגיע אתמול למרכז הקליטה ולפיכך החליטו שלא לתת לו להיכנס. בקרב המשתכנים האתיופים שוררת מרירות על הזלזול בתנאי מגוריהם, שבאה לידי ביטוי בסגירת המשרדים אתמול.

במשרד־הקליטה נמסר בתגובה, כי בעקבות תקציב מיוחד שהוגש בסוף השבוע לקניית אלף דירות, הוחלט להקדים את פרדס־חנה ואשקלון ולרכוש עבור המשתכנים דירות בתקופה הקרובה. (עתי"ם)

בפלילים

שוטרים ופורצים נפצעו במירדף מלווה יריות

מאת אשר שילוני, כתב "על המשמר"

2 שוטרים נפצעו אתמול במירדף מלווה יריות אחר פורצים שחדרו לחנות למוצרי ספורט בחולון.

החשודים בפריצה, ארבעה בני מיעוטים בני 17־19 מלוד ורמלה, נפצעו קל ונעצרו לאחר שקיבלו טיפול בבית־החולים "וולפסון".

סמוך לשעה 5 בבוקר נפרצה חנות ספורט השייכת לנתן אהרוני ברחוב רב הזז בחולון. הפורצים העמיסו את שללם על מכונית ונמלטו מהמקום.

ניידת סיור של משטרת חולון, שפתחה במירדף אחר הנמלטים, איתרה את רכבם ברחוב המלאכה באיזור התעשייה בחולון. השוטרים הורו להם לעצור ומשלא נענו ירו יריות אזהרה באוויר.

תוך כדי המירדף נגחה המכונית הנמלטת במכונית המשטרה ושני שוטרים נפצעו קל. השוטרים נאלצו לפתוח באש לעבר גלגלי הרכב וזה התנגש בשער ברזל ונעצר. מהמכונית יצאו ארבעה צעירים שנפצעו קל.

בחיפוש שנערך ברכב מצאו השוטרים בגדי ספורט וקופה רושמת שזוהו על־ידי בעל החנות. הרכב בו השתמשו הצעירים נגנב יום קודם לכן מרחוב בן־יהודה בתל־אביב.

3 מטול כרם חשודים באונס תיירת בת"א

שלושה תושבי טול כרם, החשודים באונס תיירת בתל־אביב ובסביבתה, נעצרו אתמול לשלושה ימים בפקודת בית־המשפט השלום בת"א.

ב"כ המשטרה אמר, שמדובר בחקירת פשע חמור. עוד הדגיש, שכל החשודים קשורים בעבודתם בעיר תל־אביב ומסרו טענות אליבי. החשוד הראשון מסר פרטים לגבי כל השבוע, אך לא יכול היה לפרט ולדייק לגבי יום האירוע. החשוד השני טען דברים ערטילאיים והחשוד השלישי אמר שהיה באותו יום באזור התחנה המרכזית, אך הכחיש כל קשר לעבירה, ציין.

ב"כ המשטרה ביקש להאריך את מעצרם ב־5 ימים, כדי שיוכל ליטול דגימות לבדיקה מעבדתית, לערוך מסדר זיהוי עם המתלוננת ולברוק את גרסאות החשודים. (עתי"ם)

הוארך מעצר החשוד ברצח הרופאה בת"א

מעצרו של החשוד ברצח ובאונס הרופאה בחג הסוכות ברחוב ארלוזורוב בת"א הוארך אתמול בארבעה ימים, לאחר שכבר היה עצור 11 יום.

החשוד נעצר לראשונה לאחר שנמצא ישן בסמוך למקום הפשע ומסר גירסאות שונות לגירסת האליבי שלו שהופרכה, נטען בבית־המשפט.

ב"כ המשטרה אמר, כי הוא ממתין עדיין לתשובות מהמחלקה לזיהוי פלילי, כן אמר שברצונו לקיים בדיקה בגלאי־שקר.

החשוד הכחיש את החשד המיוחס לו וטען שרק שמר במקום.

כאמור, הורה השופט על המשך מעצר החשוד ב־4 ימים נוספים.

שמו של החשוד עדיין אסור לפרסום. (עתי"ם)

סדין קשור לחבל הביא למעצר פורץ

מאת אשר שילוני, כתב "על המשמר"

צעיר שניסה לשלשל מכשיר וידיאו דרך חלון כשהוא עטוף בסדין וקשור לחבל נתפס על חם בבת־ים במוצאי שבת.

חשדו של אורח שעבר ברחוב אלפר התעורר למראה חבל המשתלשל מאחת הדירות ובקצהו חפץ עטוף בסדין.

הוא מיהר להזעיק את המשטרה, והשוטרים, שהגיעו במהירות למקום, התמקמו בעמדת תצפית והמתינו.

תוך כמה דקות נראה צעיר כשהוא קופץ מחלון הבית לחצר וניגש לחבל המשתלשל. אולם, משהבחין בשוטרים פתח במנוסה. לאחר מרדף תפסוהו השוטרים. בתוך הסדין מצאו השוטרים מכשיר וידאו שנגנב מהדירה.

ליפה ומשפחתה

תנחומינו במות

שלמה דרוזינסקי ז"ל

חברים מקיבוץ מענית

ליעקב שמר ולבני המשפחה

משתתפים באבלכם

בהילקח מכם ללא עת יקירתכם

מרים אמיר

קיבוץ בית אלפא

לפודי דיקר ובני המשפחה

משתתפים בצערכם

על מות האם

לוטה דיקר ז"ל

בניכר

קיבוץ עברון

עבודה במתכונת שבת בבלינסון, כרמל וטלביה

מאת י. שמי, כתב "על המשמר"

היום משביתים הרופאים (עבודה במתכונת שבת) את בתי־החולים בילינסון בפתח־תקווה, "כרמל" בחיפה וטלביה בירושלים. לכתבנו נמסר, כי לא היו שום מגעים בין חטיבת הרופאים של בתי־החולים של קופ"ח לבין הנהלת הקופה.

אתמול פירסמו רופאי בית־החולים בילינסון הודעה על אודות מצבו הקשה של בית החולים, וטענו, שחלה ירידה ברמה הרפואית של המוסד, צומצמה הפעילות המדעית, התדרדרה התשתית והחל תהליך עזיבה של רופאים בכירים. בהודעה נאמר, כי מכתב ברוח זו שלח יו"ר ועד הרופאים לישראל קיסר, לחיים דרורן ולחברי הוועדה המרכזת של ההסתדרות.

ועד הרופאים ציין בהודעה, כי משרות בכירות של מנהלים אינן מאויישות, לא פורסמו מיכרזים ועוד. הודעה זו נועדה כנראה להבאיש את ריחה של הנהלת קופ"ח, המכינה להיום טקס חתימת הסכם על בניית בית־חולים חדש לנוער, ליד בילינסון.

עיצומי עובדי התפעול בנמלים — לביה"ד לעבודה

מאת כתב "על המשמר"

בית־הדין לעבודה בתל־אביב יתחיל הבוקר לדון בפנייתה של רשות־הנמלים, לצוות על 1,500 עובדי התפעול בשלושת נמלי־הים בארץ לחזור לעבודה תקינה ומלאה ולהפסיק את העיצומים.

נציג מועצת העובדים בנמל־אשדוד, מישל סרוסי, אמר, כי רק חברי הוועדים מוזמנים לבית־הדין לעבודה, בתקווה שהדיון יהיה קצר.

יחד עם זאת נמסר, כי העובדים בנמלים נוקטים בצעדיהם בהתאם להחלטות של אסיפות עובדי התיפעול ועל דעת עצמם.

עובדי התיפעול בנמלים גרמו אתמול שיבושים ניכרים בעבודה, בעיקר ביצוא פרי־ההדר בחיפה ובאשדוד וכן במיטען כללי בייצוא וייבוא.

עובדי התיפעול טוענים, כי הובטח להם לחרוג מהסכם המיסגרת, שנחתם עם הממשלה, לטובת עובדי התיפעול הנחשבים למיגזר יצרני. מהנהלת רשות הוכחשה טענה זאת, אך אושר, כי באחרונה מתנהל משא ומתן בין הצדדים לגבי התייעלות ותמורה בצירה.

הגימלאים: אנחנו משלמים את מחיר השביתות

מאת כתב "על המשמר"

המזכירות הארצית של הסתדרות הגימלאים בישראל, המאגדת מאות אלפי קשישים, הזהירה אתמול, כי השביתות הבלתי־פוסקות בשירותי הבריאות והפסקת שידורי הרדיו והטלוויזיה פוגעות קשה באוכלוסיית הקשישים בישראל.

לטענת ראשי הסתדרות הגימלאים, משלמים הקשישים את מלוא מחיר השביתות במשק, ובמיוחד סובלים אלה מהם המאושפזים בבתי־החולים הכלליים, הגריאטריים והסיעודיים.

הסתדרות הגימלאים קוראת למשרדי הבריאות והאוצר להנהלת קופת־חולים לפעול בדחיפות לשים קץ למצב הבלתי־נסבל במערכת הבריאות.

על־פי הצעתו של יו"ר הסתדרות הגימלאים, אוריאל אברמוביץ, החליטה המזכירות הארצית לפנות לשר החינוך והתרבות, הממונה על הפעלת חוק רשות־השידור, להתחשב במצוקת הקשישים, שבשבילם מהווים שידורי הרדיו והטלוויזיה הבילוי העיקרי.

ההסתדרות מבטיחה מרחב פעולה גדול יותר לאיגודים

מאת כתב "על המשמר"

ההסתדרות מתכוונת להעניק יותר מרחב־פעולה להסתדרויות ולאיגודים המקצועיים, וכל איגוד מקצועי במיגזר הציבורי והעסקי יוכל לקיים משא ומתן נפרד — הודיע אתמול מזכ"ל ההסתדרות, ישראל קיסר, בישיבת הוועדה המרכזת.

קיסר ציין, כי הירידה הגדולה במימדי האינפלציה מאפשרת להעניק מרחב־פעולה גדול יותר להסתדרויות המקצועיות השונות.

כהתייחסו להחלטה עקרונית להקים קונפדרציה של איגודים מקצועיים מחוץ להסתדרות, אמר קיסר: "האיגודים החושבים, כי מחוץ להסתדרות יצליחו להשיג תוספות־שכר גדולות יותר מאלה שקיבלו העובדים המאוגדים בהסתדרות, משלים עצמם והם צפויים לאכזבה."

יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, חיים הברפלד אמר: "אל לנו להקלע לבהלה נוכח הרעיון של הקמת קונפדרציה, אולם בה בעת איננו צריכים להיות שאננים נוכח התפתחות זו. מתוכתנו לדאוג לכך, שכל האיגודים יהיו בהסתדרות ולא מחוצה לה. אנו חייבים להתאים עצמנו למציאות חדשה ומשתנית, בלי לפגוע בעקרונות."

האופוזיציה הדיחה את הנהלת עיריית הרצליה

מאת יהושע מרקס, כתב "על המשמר"

בישיבה סוערת, שלא מן המנין, של מועצת עיריית הרצליה, שהתקיימה אמש בהשתתפות הממונה על המחוז, מרדכי כהנא, החליטו שמונת חברי האופוזיציה במועצת העירייה (הכוללת ארבעה נציגי מערך, שני נציגי תחיה המתנגדים לאלי לנדאו ושני נציגים דתיים) על הדחת חמישה מחברי הנהלת העירייה השייכים לקואליציה.

כן הוחלט על הרחבת ההנהלה מ־9 ל־10 חברים.

ניהל את הישיבה המהנדס איתן גשר (מערך), תוך קריאות־ביניים בינו לבין ראש העיר, אלי לנדאו, שטען שהוא מנהל את הישיבה. ההצבעות נערכו תוך לגשת ומהומות.

כן הוחלט ברוב קולות האופוזיציה על שינויים בהרכב הנהלת איגוד ערים לכבאות, השייכת לרמת־השרון ולכפר־שמריהו.

התקבלה גם החלטה לפעול לשינוי תוכנית־העיר בעניין חניית רכב בעיר.

הממונה על המחוז, מרדכי כהנא, הודיע, כי הוא יבדוק את תוקפן של ההחלטות, אולם חברי האופוזיציה היועץ המשפטי הגישו בשיחה עם הממונה, שההחלטות תקיפות, חברי האופוזיציה כבר רשמו פרוטוקול של ההחלטות, עם חתימת רוב חברי מועצת העירייה, כדי להעבירו למשרד הפנים.

אחרי הישיבה הסוערת שלא מן המנין, התקיימה ישיבה רגילה, בניהולו של אלי לנדאו, וכה אושרו פה אחד סעיפים שונים הקשורים לביצוע פעולות ועבודות פיתוח שונות של העירייה.

רצח לעיני עוברים ושבים בתחנה המרכזית בתל־אביב

הנרצח — בעל חנות בגדים בן 54 מגבעתיים ● החשוד ברצח הסגיר עצמו למשטרה

מאת זהבה מוזס, כתבת "על המשמר"

אברהם סמרגנדי בן 54 מגבעתיים נרצח אתמול ביריות אקדח לעיני עוברים ושבים בתחנה המרכזית בתל־אביב.

הרצח אירע בחנות הבגדים של הנרצח ברח' סלומון 6 בתחנה המרכזית.

החשוד ברצח, בן 40 מת"א, הסגיר עצמו למשטרה כמה שעות לאחר הרצח באמצעות עו"ד בנקל שנלווה אליו.

הרוצח הגיע לחנות סמוך לשעה 5 אחה"צ וירה בבעל החנות שמונה יריות מטווח קצר. סמרגנדי נפל על הרצפה מתבוסס בדמו והרוצח נכנס למונית ונמלט.

נהג אמבולנס שמכר כרטיסי־הגרלה של מגן־דוד־אדום ליד חנות ושמע את היריות הגיע מיד למקום, ניסה לתת טיפול החייאה לפצוע והזעיק באלחוט ניידת נט"ן ואת המשטרה. הנט"ן הגיעה תוך מספר דקות וניסתה לתת טיפול החייאה, אך ללא הועיל.

הנרצח, אב לארבע בנות ושני בנים, היה בעל מבנים ועסקים נוספים באזור התחנה המרכזית, ובין השאר בעל חנות לקלטות. נמסר, כי הסיכסוך בין השניים היה על שטח מכירה באזור התחנה.

"אל תשליכנו לעת זיקנה" — קראו עובדי טקסטיל־שרון שהפגינו בפ"ת

מאת ניצה רימון, כתבת "על המשמר"

כ־180 עובדי מטויית "ח"ש שרון טקסטיל" הפגינו אתמול בדרך ז'בוטינסקי בפתח־תקווה במחאה על כוונת הנהלת המפעל לפטרם בתחילת חודש נובמבר ועל סגירת המפעל שבבעלותם של בני משפחה קרסו.

עובדי המפעל סבורים, כי ההנהלה מתכוונת להרוס את מבנה המפעל לצורך הקמת מוסך למכוניות של "בני משה קרסו".

העובדים, שקיבלו מהמשטרה רישיון להפגין, התפרשו לאורך כביש פתח־תקווה, סמוך לבית־החולים "בלינסון", ונשאו שלטים שקראו "אל תשליכנו לעת זיקנה", ו"בני משה קרסו סוגדים לעגל הזהב".

בין המפגינים נראו עובדים מבוגרים רבים מוותיקי המפעל שקיים כבר 40 שנה ועולים רבים מברית־המועצות ומגרוזיה.

בהפגנה השתתף גם ח"כ יאיר צבן שאמר, כי פרשת פיטורי העובדים היא עוד מעשה נבלה ביחסי מעביד עובדים. המעשה חמור, כי מדובר במפעל שהוא לא בפשיטת רגל.

ח"כ צבן אמר, כי משפחת קרסו החליטה שיש דרך קלה יותר לעשיית רווחים שמנים על גבם של פועלים. "אל תספרו לנו מעשיות על רכוש פרטי כי במדינה שלנו אין רכוש פרטי נטו, הממשלה חילקה בלי סוף הטבות וגם בימים אלה מקבלים בני משה קרסו הטבות, ושלא יספרו מעשיות ובינתיים יזרקו 180 פועלים לרחוב", אמר צבן והבטיח לפועלים להעלות את הנושא בוועדת העבודה בכנסת ולגייס חברי כנסת נוספים לתמיכה במאבקם.

במהלך ההפגנה הרוחות סערו מאוד אולם היא הסתיימה ללא הפרות סדר וללא התערבות המשטרה.

ח"כ יאיר צבן עם מפגיני שרון־טקסטיל — צילום: י.פ.פ.א.

צ'יצ'ולינה גורשה מהכותל ורשיון העבודה שלה בוטל

יהודים אורתודוכסים וזעמים השמיעו קריאות "תועבה" וגירשו את אילונה סטאלר, מלכת הפורנו האיטלקית שהפכה לפוליטיקאית, מהכותל המערבי אתמול.

כאשר סטאלר, הידועה כ"ציצ'ולינה", התקרבה לכותל, חסמו גברים זועמים עטופי טליתות את דרכה. מתפללים הניפו כסאות מעבר למחיצה המפרידה בין הגברים לנשים ותבעו שהיא תעזוב את המקום. מלוויה של סטאלר הרימו אותה ונשאו אותה למכוניתה.

יצויין, שהפעם שמרה ציצ'ולינה על לבוש צנוע והופיעה במקום בשמלה הדוקה עם שרוולים ארוכים, שהגיעה עד לקרסוליה.

לא ברור כיצד הכירו היהודים האורתודוכסים את סטאלר, מאחר שהחוק הדתי אוסר עליהם לצפות בטלוויזיה או לקרוא בעתון חילוני.

משרד־הפנים הודיע אתמול, כי הוא מבטל רשיון עבודה שאיפשר לצ'יצ'ולינה להופיע בישראל, בעקבות דיווחים שנתקבלו מהצגות בימים ו' ושבת המראים, כי ביצעה "מעשים לא מוסריים".

אמרגנית של צ'יצ'ולינה פנו ביום ה' בבקשה לתת לה רשיון עבודה לרגל הופעותיה בישראל. כנהוג וכמקובל במקרים אלה הופנו האמרגנים למועצה לביקורת סרטים ומחזות על־מנת שיאשרו את המופע.

המועצה לביקורת סרטים ומחזות אישרה את המופע בכפוף לכך שסטאלר לא תבצע עבירה לפי סעיף 387 לחוק העונשין — האוסר עשיית מעשה מגונה במקום ציבורי.

בעקבות אישור המועצה ניתן לסטאלר רשיון עבודה בכפוף לקיום התנאי שאת קיומו דרשה המועצה לביקורת סרטים ומחזות.

בהופעתה ביום 23 באוקטובר, במועדון קרוואן הפרה סטאלר את תנאי הרשיון, ולפיכך, בתוקף הסמכות לפי סעיף 11 לחוק הכניסה לישראל בוטל רשיון העבודה.

מנכ"ל משרד הפנים פנה למפקד מרחב דן, אריה עמית, והודיע לו על ביטול רשיון הופעותיה של צ'יצ'ולינה וביקש ממנו לדאוג לביטול הופעתה אמש בסינרמה בתל־אביב.

פסק־דין תקדימי: ביהמ"ש ביטל החלטה של אסיפת קיבוץ גניגר

הורה להחזיר לבני זוג שהוחלט להוציאם מהקיבוץ את זכויותיהם כחברים

מאת שלמה גלוך, כתב "על המשמר"

סגן נשיא בית־המשפט המחוזי בנצרת ביטל בפסק־דין תקדימי את החלטת אסיפת הקיבוץ "גניגר" והורה למשק להחזיר לחברי המשק לאה וקסלר והרבסט את כל זכויותיהם כחברי קיבוץ.

החלטה להוציא את בני הזוג הרבסט מהקיבוץ ניתנה בשל יציאת בנם רביב ללימודים בגרמניה אצל מורה למוזיקה בעל שם עולמי.

כאשר נדרשו ההורים להחזירו הם טענו, כי אין באפשרותם לעשות כן וכי בנם נסע ללא ידיעתם ומסרב לחזור.

בהחלטתו שניתנה אתמול קבע השופט כי בני הזוג "פגעו" באורח החיים ומטרות הקיבוץ בכך שהוציאו את בנם ללמוד בחו"ל ולא שעו להחלטת הקיבוץ שהקציב להם חודשים כדי להחזירו.

במהלך המשפט התעוררו שאלות עקרוניות וקשות בכל הנוגע לאחריות ההורים בקיבוץ כאשר לחינוך ילדיהם גם כאשר הם מעריכים כי הדרישות הקיבוץ עלולות לפגוע בטיב החינוך. אחד מעקרונות השוויון בקיבוץ, קבע השופט, הוא ויתור על חלק מהחופש הפרט שהוא נחלת מי שאינו חבר קיבוץ.

השופט קבע עוד, כי ההורים הוכיחו כי בנם נסע שלא בידיעתם וכי אין ביכולתם להכריחו לחזור. עוד קבע השופט, כי החלטת אסיפת החברים, שהיא הגוף העליון בקיבוץ, מחייבת את החברים רק כאשר הוא הגיונית וברת־ביצוע. במקרה הנ"ל, קבע השופט, אין להאשים את ההורים כמי שהפרו את החלטת האסיפה ונראה כי הקיבוץ הרחיק כדי להעניש ולכן עליו להחזירם לשורותיו.

הבן חזר בינתיים לארץ ממקום לימודיו.